

Møte onsdag den 9. november kl. 10

President: Carl I. Hagen

Dagsorden (nr. 9):

1. Muntlig spørretime
2. Redegjørelse av utenriksministeren om Norges engasjement i Afghanistan og Irak
3. Redegjørelse av forsvarsministeren om fremtidig innretning av norske militære styrkebidrag i Afghanistan og Irak
4. Ordinær spørretime
5. Referat

Presidenten: Finn Martin *Vallersnes*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant fra Telemark fylke, Magnhild *Holmberg*, har tatt sete.

Statsminister Jens Stoltenberg overbrakte 1 kgl. proposisjon om samtykke til deltaking i ei avgjerd i EØS-komiteen om innlemming i EØS-avtala av europaparlaments- og rådsvedtak nr. 854/2005/EF om skiping av eit fleirårig fellesskapsprogram om fremjing av sikrere bruk av Internett og ny direktetekopla teknologi (Sikrere Internett pluss).

Presidenten: Representanten Ine Marie Eriksen vil fremsette et privat forslag.

Ine Marie Eriksen (H) [10:03:45]: På vegne av representantene Erna Solberg, Gunnar Gundersen og meg selv har jeg gleden av å framsette forslag om obligatorisk 2. fremmedspråk i grunnskolen.

Presidenten: Representanten Ulf Leirstein vil fremsette et privat forslag.

Ulf Leirstein (FrP) [10:04:15]: På vegne av representantene Gjermund Hagesæter, Christian Tybring-Gjedde, Jørund Rytman og meg selv har jeg gleden av å fremme forslag om reduksjon i avgiften på bensin og autodiesel.

Presidenten: Representanten Per Sandberg vil fremsette et privat forslag.

Per Sandberg (FrP) [10:04:47]: På vegne av representantene Arne Sortevik, Magnhild Holmberg og meg selv er det en særdeles stor glede å få fremme forslag om å slette gjelden til bomfinansierte samferdselsprosjekt.

Presidenten: Proposisjonen og forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Jens Stoltenberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Siv Jensen.

Presidenten vil be representantene benytte talerstolen foran presidentplassen, mens svarer benytter den som vender mot presidenten, slik at svareren ser når tiden er brukt opp.

Siv Jensen (FrP) [10:06:09]: Opptøyene i Frankrike er åpenbart en konsekvens av en mangelfull integreringspolitikk. Aftenpostens medarbeider i Frankrike har nylig skrevet at den viktigste faktoren her verken er boforhold, arbeidsledighet eller kriminalitet, men det faktum at unge mennesker ikke klarer å gjennomføre normal skolegang.

Her i Norge vet vi at stadig flere ungdommer med innvandrerbakgrunn dropper ut av skolen. Mange vil unngå en såkalt fornorsking av barna sine, ved å sende dem på skole i Pakistan og andre land, og en tredjedel av alle ungdommer under 18 år har nå innvandrerbakgrunn i Norge.

Hva vil statsministeren gjøre, og hvilke krav vil Regjeringen stille til norskopplæring, til foreldrenes ansvar for at deres barn kan norsk når de begynner på skolen? Hvilke krav vil Regjeringen stille, slik at mennesker med innvandrerbakgrunn i Norge faktisk følger norske lover og regler fremfor egen kultur? I det hele tatt, vil Regjeringen foreta seg noe aktivt for å hindre at de tilstandene som nå er i Frankrike, kommer til Norge?

I Soria Moria-erklæringen har Regjeringen gitt uttrykk for at de vil øke antall asylsøkere til 1 500 og i tillegg føre en såkalt mer human asylpolitikk.

Vi kan lese i avisen i dag at politiet nå ønsker meldeplikt for asylsøkere. Dette er også et problem som har kommet inn i samme gate, rett og slett av den grunn at når asylsøkere som får avslag, går under jorden, har de ikke legitime måter å skaffe seg inntekt, jobb og bolig på, altså normalisere sin hverdag. Da kan man risikere å få fremvekst av en ny underklasse som kun livnærer seg ved å begå kriminalitet. Dette er alvorlige tegn i tiden, som Regjeringen må ta seriøst. Det betyr økt fokusering på og strengere krav til integrering.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:08:15]: Jeg mener at det er et veldig viktig spørsmål representanten Jensen tar opp. Regjeringen har i Soria Moria-erklæringen og i de dokumentene vi snart vil fremme for Stortinget, lagt opp til å styrke integreringspolitikken. Det skyldes nettopp at det å sikre at våre nye landsmenn, etniske minoriteter, blir en del av fellesskapet og ikke støtes ut, er viktig ikke bare for alle de menneskene det handler om, men det kan også bidra til å redusere faren for sosiale konflikter, kriminalitet og andre problemer som følger dersom man mislykkes med integreringspolitikk. Derfor har vi for det første gått inn for norskopplæring. Det har Arbeiderpartiet gått inn for gjennom mange år. Det er vedtatt av det forrige stortinget, og det vil vi selvsagt følge opp.

Så har vi gått inn for det kanskje mest målrettede tiltaket, nemlig styrking av arbeidsmarkedspolitikken. Høy arbeidsløshet, manglende deltakelse i arbeidslivet, er den viktigste årsaken til manglende integrering. Opplærings-tiltak, hjelp til å fylle ut søknader og bidrag til å komme i jobb er noe av det mest målrettede vi kan gjøre for å bidra til integrering.

Vi vil også styrke tilbudet i barnehagene for å bidra til norskopplæring, både gjennom gratis korttidsopphold og gjennom generelt bedre dekning. For øvrig er det ikke riktig at Regjeringen har lagt opp til å øke antall asylsøkere – tvert imot. Vi ønsker å bidra til at det går ned. Men det vi har gått inn for, er å øke antall kvoteflyktninger til 1 500, som er det nivået vi har hatt i Norge gjennom mange år. Vi ønsker strengere politikk når det gjelder utsendelse av dem som ikke har krav på lovlig opphold her i landet. Vi ønsker å oppfylle 48-timersregelen, og vi ønsker sterkere tiltak for å returnere asylsøkere som ikke har krav på opphold.

Siv Jensen (FrP) [10:10:02]: Det er for så vidt positive tegn fra statsministeren. Men det er fortsatt slik at mange av de asylsøkerne som får avslag på sine oppholds-søknader i Norge, går under jorden rett og slett fordi vi ikke har et system med automatisk uttransportering når avslaget er et faktum. Det betyr altså, med dagens system, at det å bo på et asylmottak er frivillig. Her er det helt åpenbart behov for kraftige innstramminger, slik at man ikke risikerer fremvekst av såkalte nye underklasser som livnærer seg av kriminalitet, rett og slett fordi man ikke har lovlige virkemidler til å skaffe seg inntekt i Norge. Det kommer til å bli et alvorlig problem hvis ikke Regjeringen tar dette alvorlig og iverksetter tiltak som hindrer at man kan gå i dekning i det norske samfunnet. Politiet anslår at kanskje 20 000 asylsøkere som har fått avslag opp gjennom årene, befinner seg ulovlig i Norge et eller annet sted. Det er en problemstilling Regjeringen må ta alvorlig.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:11:15]: Alle som befinner seg ulovlig i Norge, bør raskest mulig ut av landet. Det er klart slått fast bl.a. i Soria Moria-erklæringen. Vi ønsker å følge opp og iverksette rask tilbakesending av åpenbart grunnløse asylsøkere, at det skal skje i løpet av 48 timer. Vi ønsker å styrke innsatsen når det gjelder å sende ut av landet andre som ikke har krav på lovlig opphold. Vi ønsker å gjennomgå regelverket for å gjøre dette mulig. Vi ønsker å øke ressursinnsatsen for å få til retur av asylsøkere som ikke har krav på opphold, bl.a. gjennom å framforhandle returavtaler med flere land. Ett av problemene er at mottakerlandene ikke ønsker å ta imot dem vi ønsker å returnere. Da trenger vi avtaler om det. Det vil vi også følge opp i nær framtid.

Samtidig som vi altså er strenge på å avvise dem som ikke har krav på opphold, og sende dem ut, ønsker vi å styrke integreringspolitikken, slik at de som har krav på opphold, lærer seg norsk, kommer inn på arbeidsmarkedet, får en god mottakelse og kan bidra til fellesskapet, slik vi alle er tjent med.

Presidenten: Presidenten vil tillate fire oppfølgings-spørsmål – først representanten Erna Solberg.

Erna Solberg (H) [10:12:38]: Jeg håper at Regjeringen også vil jobbe videre med det den forrige regjeringen arbeidet med, nemlig en begrenset meldeplikt knyttet til dem som er identitetsløse, og som det derfor er vanskelig å returnere. Det området er vel kanskje det eneste området der meldeplikt i dag kan være påkrevd, og ikke på generell basis.

Jeg synes det blir litt spesielt hvis vi skal koble asylpolitikk til det som skjer i Frankrike. Det som skjer i Frankrike, er jo at det er den generasjonen som er født og oppvokst der og er franskmenn, men med en annen bakgrunn, som faktisk gjør en form for voldelig opprør. Det sier oss at det først og fremst er etterkommerne og foreldrenes evne til å følge opp sine barn, som det blir viktig å fokusere på. Da er det slik at hver gang jeg hører Arbeiderpartiets representanter snakke om integreringspolitikk – jeg håper at vi ikke gjør det til partipolitikk – er man veldig opptatt av de generelle ordningene. Men på noen områder blir man nødt til å sette inn spesielle tiltak. Da er mitt spørsmål: Er det slik at også den regjeringen som har kommet nå, vil sette i gang spesielle tiltak for spesielle grupper, eller vil man bare bygge på de generelle ordningene?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:13:51]: Vi vil kombinere generelle tiltak og spesielle tiltak. Vi tror på de brede ordningene, som en bred arbeidsmarkedspolitikk, en god offentlig fellesskole for alle, en god boligpolitikk; alt dette er generelle tiltak som har det ved seg at de i tillegg bidrar til å hjelpe integreringen. Holder vi lav arbeidsløshet og får mange i jobb, bidrar det også til å lette integreringspolitikken.

I tillegg til dette trenger vi målrettede tiltak. Derfor har Regjeringen for det første i Soria Moria-erklæringen gått inn for å utvide introduksjonsprogrammet til flere grupper enn det den avgåtte regjeringen la opp til, slik at flere skal delta i norskopplæring og opplæring i samfunnskunnskap enn det den forrige regjeringen la opp til. Det er et spesielt målrettet tiltak.

For det andre går vi inn for å innføre en ordning med gratis kjernetid i barnehager i områder der det er høy andel barn med minoritetsbakgrunn. Det er et veldig målrettet tiltak for å bidra til at barn lærer norsk tidligere, slik at de står sterkere rustet når de begynner på skolen. Så vi må gjøre begge deler. Denne regjeringen kommer til å gjøre vesentlig mer når det gjelder integrering, enn det den forrige regjeringen gjorde.

Presidenten: Åse Gunhild Voie Duesund – til oppfølgings-spørsmål.

Åse Gunhild Voie Duesund (KrF) [10:15:11]: Arbeidsledigheten blant innvandrere i Norge er tre ganger høyere enn i befolkningen for øvrig. Et fremmed navn kan alene være nok til at søknader kastes. Dersom enkelte

grupper opplever at de ikke blir sett og inkludert, vil det kunne oppstå uro, slik vi har sett i Frankrike i det siste.

Kristelig Folkeparti mener at IA-avtalen særlig bør fokusere på å inkludere personer med minoritetsbakgrunn i arbeidslivet, og vi mener det er behov for en handlingsplan for integrering. Vi mener også at en utvidet adgang til midlertidige ansettelse er nødvendig, fordi det vil senke terskelen inn til arbeidsmarkedet for mange av dem som holdes utenfor.

Vil statsministeren sørge for at integrering av innvandrere på arbeidsmarkedet blir et mål i den nye IA-avtalen?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:16:10]: Vi har jo ikke startet arbeidet med å reforhandle en ny avtale om inkluderende arbeidsliv, men jeg er veldig positiv til at integrering av minoriteter også skal være en del av det arbeidet. Akkurat hvordan vi skal følge opp i avtalen, må jeg få lov til å komme tilbake til, men ideen synes jeg er veldig god.

For øvrig er jeg også enig i at det er veldig viktig å gjøre mye for å redusere arbeidsløsheten blant etniske minoriteter. Det er en av grunnene til at denne regjeringen – i motsetning til den forrige – er opptatt av å satse på arbeidsmarkedspolitikken. Det er en bro tilbake i arbeidslivet for alle dem som er i ferd med å falle utenom. Vi opplever at det er høy ledighet i disse gruppene, selv om ledigheten totalt er lav.

Noe norskopplæring, hjelp til å fylle ut søknader og noe kvalifisering er veldig viktig for etniske minoriteter, slik at de kommer i jobb. Arbeidsmarkedstiltakene er de viktigste tiltakene for å få til dette. Derfor vil vi styrke dem – ikke bygge dem ned, slik vi har sett de siste årene. Det er et viktig bidrag til integrering.

Presidenten: Odd Einar Dørum – til oppfølgings spørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [10:17:21]: Denne debatten gir oss en mulighet til ettertanke, til å tenke på hva vi kan gjøre bedre i Norge – og samtidig være stolte. For å si med et gammelt sosialistisk slagord som jeg er sikker på at statsministeren liker: være stolt, men ikke fornøyd.

Mitt utgangspunkt er at en av de viktigste faktorene for å skape et reallt samfunn, for å gi folk en sjanse til integrering, er utdanning. Etter min oppfatning er kanskje Oslo by, Oslo-skolen, en av de viktigste integreringsarenaer i dette landet, noe som altfor sjelden kommer fram. Og da går jeg rett på sak.

Ser ikke statsministeren at et obligatorisk annet fremmedspråk ville være med på å gi anerkjennelse til de ressursene minoritetene representerer, og at man på den måten strekker ut hånda og sier: Vi gir deg hånda og du gir oss hånda, og vi viser at dere hører til? Vil statsministeren revurdere Regjeringens standpunkt til et annet fremmedspråk, eller i hvert fall imøtekomme søknader fra alle kommuner som ønsker å bruke et slikt annet fremmedspråk? Byrådet i Oslo, f.eks., ønsker å gjøre det, fordi de – akkurat som jeg – er overbevist om at det vil fremme integreringen og skape et mer reallt samfunn.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:18:24]: Svaret på spørsmålet er nei. Det er fordi vi mener at en del barn vil ha mer nytte av å lære seg f.eks. bedre engelsk enn å lære både engelsk og et annet fremmedspråk. Vi skal styrke fremmedspråkopplæringen i skolen, fordi vi ikke lenger skal ha det slik at det er valgfritt og ikke teller ved opptak. Men vi mener at man skal kunne velge enten et annet fremmedspråk eller f.eks. fordypning i engelsk. For veldig mange barn vil det bety sterkere språkopplæring og bedre forutsetning for å greie seg i internasjonale sammenhenger enn med den språkopplæringen vi har i dag, og med den som er foreslått fra den forrige regjeringen.

Presidenten: Per Sandberg – til oppfølgings spørsmål.

Per Sandberg (FrP) [10:19:19]: Opptøyene i Frankrike springer ut ifra gettoer. I Norge kan vi også ha en tendens til å bygge opp gettoer. I perioden 1998–2003 flyttet det 11 000 etniske nordmenn ut av Groruddalen. I samme periode flyttet det nesten 20 000 personer med innvandrerbakgrunn inn i samme område. Blant denne innvandrerbefolkningen kan det innenfor enkelte grupper være 60 pst. arbeidsledighet.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Deler statsministeren Fremskrittspartiets bekymring når det gjelder tendensen til å bygge gettoer også i Norge, med en underklasse som består av innvandrerbefolkning, at den er voksende, og at den har tendens til å spre seg til andre bydeler i Oslo?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:20:14]: Ja vi er bekymret for at det skal utvikle seg eller forsterke seg tendenser i retning av en etnisk underklasse. Men la meg først understreke at det er veldig mange med etnisk minoritetsbakgrunn i Norge som greier seg utmerket, som skaper arbeidsplasser, som får utdanning og som det går meget bra med. Så det er viktig ikke å svartmale. Samtidig vet vi at f.eks. arbeidsløshet, lav inntekt og en del sosiale problemer er hyppigere til stede i etniske minoriteter enn i befolkningen ellers, og det må vi gjøre noe med. Det er grunnen til at vi gjennom Soria Moria-erklæringen også har lagt fram et program om vesentlig å trappe opp innsatsen for integrering gjennom arbeidsmarkedspolitikken som er rettet spesielt mot etniske minoriteter, gjennom å styrke barnehagetilbudet, gjennom gratis kjernetid i de bydeler hvor det er mange med etnisk minoritetsbakgrunn, og gjennom å utvide introduksjonsprogrammene som Arbeiderpartiet i sin tid tok initiativet til, slik at langt flere vil få norskopplæring og opplæring i samfunnskunnskap med vårt opplegg enn med den avgåtte regjeringens opplegg.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål – Erna Solberg.

Erna Solberg (H) [10:21:31]: La meg først få lov å si at jeg ønsker lykke til med integreringspolitikken. Det er

faktisk et av de viktigste temaene, der det gjelder å finne gode felles løsninger.

Men det er så mange andre viktige temaer hvor det fremstår som litt uklart hva Regjeringen egentlig mener.

I en lang periode har Høyre og Arbeiderpartiet – iallfall flertallet i Arbeiderpartiet – stått sammen om europapolitikken. Vi har stått sammen om behovet for å ha en god tilnærming til EU, selv om vi står utenfor – ikke minst fordi vi har overlatt så mye av makten vår når det gjelder regler og regelendringer, gjennom EØS-avtalen, gjennom direktivendringer. I Soria Moria-erklæringen står det at man skal føre en mer offensiv europapolitikk, og jeg registrerer at også utenriksministeren har vært ute og uttalt at man skal ha en mer offensiv europapolitikk. Men det er litt vanskelig å finne kjernen i hva den skal bestå i. Det som i Soria Moria-erklæringen er det mest konkrete uttrykket for en mer offensiv europapolitikk, er bl.a. at man varsler at man eventuelt vil være imot et tjensteddirektiv. I tillegg har miljøvernminister Helen Bjørnøy vært ute og raslet med vetoet knyttet til det nye kjemikaliedirektivet. Så langt er altså uttrykket for en mer offensiv europapolitikk at man skal bruke veto. Vetospørsmålet har bl.a. statsministeren kommentert tidligere. I fjor uttalte han – han var da stortingsrepresentant – at vetospørsmålet var et sløvt virkemiddel, og tidligere leder i utenrikskomiteen har sagt at før vi eventuelt nedlegger veto, må vi tenke igjennom at andre også kan nedlegge veto mot oss. Min konklusjon i spørsmålet er: Er det vetoet som er den nye europapolitikken, eller er det en annen, mer aktiv europapolitikk statsministeren tenker på i Soria Moria-erklæringen?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:23:40]: Regjeringen skal føre en mer aktiv europapolitikk, fordi det er å ivareta norske interesser, og det er å bidra til et samarbeid i Europa som er viktig for oss enten vi er medlem av EU eller ikke. Den aktive europapolitikken skal dels skje gjennom EØS-avtalen, dels gjennom andre avtaler som knytter oss til Europa, som f.eks. Schengen-avtalen og andre avtaler vi samarbeider med EU gjennom. Vi ønsker å benytte mye mer aktivt våre muligheter til å påvirke, f.eks. slike direktiver som tjensteddirektivet eller tolkning av direktiver, utforming av nye direktiver når det gjelder mulighet til å innføre differensiert arbeidsgiveravgift, eller redusert arbeidsgiveravgift, i utkantstrøk i Norge. Vi ønsker også å påvirke utformingen av kjemikaliedirektivet.

Så sier vi, og det mener jeg er helt åpenbart riktig, at når det foreligger en reservasjonsadgang i EØS-avtalen, så vil det være helt galt å utelukke at man skal bruke den. Det kan oppstå situasjoner der det er riktig å bruke reservasjonsadgangen, og det er derfor utenriksministeren og jeg selv har understreket – og det står også i Soria Moria-erklæringen – at den kan tas i bruk. Samtidig har det historisk vært slik at de gangene man har vurdert å bruke reservasjonsadgangen, så har man vurdert det slik at mottakene, som også er hjemlet i EØS-avtalen, er mer krevende og koster mer enn gevinsten ved å bruke den såkalte vetoet. Det er det ikke mulig å vurdere før vi tar stil-

ling til de konkrete sakene, så det får vi vurdere når vi eventuelt kommer opp i situasjoner der vi skal ta stilling til om en reservasjonsadgang skal brukes eller ikke. Men det avgjørende er at vi skal ha en aktiv europapolitikk på mange plan, både bilateralt mot ulike europeiske hovedsteder – både utenriksministeren, jeg selv og flere andre statsråder har startet det arbeidet – og mot EU og Europakommisjonen.

Erna Solberg (H) [10:25:35]: Statsministeren skal være sikker på at Høyre kommer til å bidra til at vi skal ha en aktiv europapolitikk. Men det er noe med at når uttrykket for en ny retning i utenrikspolitikken først og fremst blir å rasle med vetosabelen og å trekke seg ut av samarbeid og deltakelse i internasjonale operasjoner, synes det som om utenrikspolitikken til den nye regjeringen dreier seg om en konfrontasjonslinje og ikke en samarbeidslinje. Da blir det et grunnleggende spørsmål, ikke minst for en regjering som med støtte av et bredt storting har ment at nordområdepolitikken er et av de viktigste områdene vi har og skal satse på: Hvis vi samtidig fører en utenrikspolitikk som på mange områder gjør oss venneløse, gjør oss uten samarbeidspartnere og uten deltakere, hva kommer vi da til å kunne oppnå av vennskap – hvis vi bare fører en konfrontasjonspolitik, ikke bare over Atlanteren, men også i deler av områder knyttet til EU-landene?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:26:49]: Denne regjeringen skal ikke føre en politikk for å bli venneløs. Tvert imot, vi skal føre en politikk for å bygge vennskap. Det er vi allerede godt i gang med, og jeg føler selv nært vennskap til de statsministere jeg har hatt anledning til å møte. Enten det er den danske, den svenske eller den britiske statsministeren, den avgående tyske kansler eller andre, så føler jeg at vi bygger vennskap. Jeg er sikker på at de føler det selv, og utenriksministeren kunne fortelle fra sin utmerkede reise til Washington at han også bygget vennskap med den amerikanske utenriksministeren.

Så vi fører en politikk for samarbeid og vennskap. Vi trekker oss ikke ut av internasjonale operasjoner. Vi legger om politikken på det området, trapper opp noen steder, trapper ned andre steder. Dette skal utenriksministeren og forsvarsministeren gjøre rede for senere i dag. Vi fører en aktiv utenrikspolitikk og en aktiv europapolitikk. Vi har mange venner i verden, og vi skal få enda flere i ukene som kommer.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Morten Høglund.

Morten Høglund (FrP) [10:28:24]: Det er ingen tvil om at det gjennom hele EØS-avtalens historie har vært et sprik mellom de tre regjeringspartiene. Den varslede bruken av reservasjonsretten er således en formulering som kan ses på som et kompromiss. Arbeiderpartiet har jo aldri, verken i regjering eller i opposisjon, sett seg tjent med å benytte det som et virkemiddel, og det er vel også en ganske passiv måte å tilnærme seg vår europapolitikk på. Hadde det ikke vært bedre å ta et offensivt grep i forhold

til det at vi nå ser at EØS-avtalen begynner å gå ut på dato? EØS-avtalen trenger en oppgradering, trenger å oppjusteres for å møte de endringer som har skjedd i EU, og de problemer vi nå ser i forhold til fiskeeksport osv. – vi har mange behov her. Det er på det området vi burde ha varslet en ny politikk overfor EU, og ikke ved å sette oss på bakbeina og bruke reservasjonsretten på en måte som Norge hittil ikke har gjort.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:29:26]: Jeg tror det må være mulig å forstå at det går an å gjøre flere ting samtidig. Det går an både å være mer aktiv i forhold til norske fiskeriinteresser, enten det er i WTO eller overfor Europa – laksesaken illustrerer igjen betydningen av det – være aktiv i forhold til norske energiinteresser, være aktiv i forhold til andre saker der vi har interesser overfor europeiske land og overfor EU som EU, spesielt når man får spørsmål om det, men samtidig være klar på at når det er en reservasjonsadgang, så kan man ikke utelukke at den kan bli tatt i bruk. Det kan faktisk også være et viktig virkemiddel i forhandlingene med EU å vise til at det er en reservasjonsadgang, og så får man en løsning som gjør at man ikke behøver å bruke den.

For å si det slik: Gro Harlem Brundtland har sagt at vetoretten kan brukes, og da mener Jonas Gahr Støre og Jens Stoltenberg også det!

Presidenten: Per Kristian Foss – til oppfølgings-spørsmål

Per-Kristian Foss (H) [10:30:29]: I statsministerens tre minutters og nå etter hvert fire minutters lange rede-gjørelse for hva den aktive europapolitikken innebærer, er det intet nytt. Alt dette har vært gjort av skiftende regjeringer med større eller mindre hell avhengig av hvor mange venner man har truffet, eller om eventuelt den type trusler under forhandlingene som statsministeren nå antyder, har virket. Det eneste nye som er sagt, er at man trekker frem reservasjonsretten. Alle vet at den finnes, men det nye er at denne regjering trekker den frem aktivt og sier at den skal kunne brukes.

Mitt spørsmål er da todelt: Mener statsministeren for det første at det å trekke frem og bruke reservasjonsretten vil øke vår mulighet til å påvirke EUs beslutningsprosesser, altså der hvor EU selv er i en prosess, og hvor vi ønsker å påvirke den? Og punkt 2: Hva er det som gjør at statsministeren nå mener at gevinsten ved å bruke reservasjonsretten kan bli større enn ved ikke å bruke den, i motsetning til hva han sa til Dagbladet i september i år?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:31:30]: Jeg har alltid ment at reservasjonsretten kan brukes. Men i de konkrete sakene der jeg har vært inne i vurderinger av hvorvidt det var riktig å bruke den, f.eks. på gassmarkedsdirektivet, som åpenbart hadde en del bestemmelser vi i utgangspunktet mente ikke var riktige, eller på andre konkrete direktiver, har avveiningen av gevinsten ved å bruke reservasjonsretten opp mot mottiltakene og kostnadene ved å bruke den, endt med at vi har valgt ikke å bruke re-

servasjonsretten. Det kan selvfølgelig være situasjoner i framtiden der man i avveiningen kommer ut med en annen konklusjon. Det er litt vanskelig å spekulere i i hvilke saker det kan være tilfellet, før vi faktisk ser hvor alvorlige problemene vil være i forhold til f.eks. nye direktiver opp mot de mulige mottiltakene. Men f.eks. det opprinnelige forslaget til tjenstedirektiv, som kraftig svekket arbeidstakernes rettigheter i Norge, ville vært et direktiv der det i hvert fall var riktig å vurdere bruk av reservasjonsrett. Men nå ser det ut til at direktivet blir bedre, og da vil problemet ikke lenger være der.

Presidenten: Jon Lilletun – til oppfølgings-spørsmål

Jon Lilletun (KrF) [10:32:39]: Kristeleg Folkeparti har som medverkande til EØS-avtalen alltid vore oppteke av at reservasjonsretten skal kunne brukast. Vi har teke det så alvorleg at sjølv medan vi var i regjering, stemte vi imot patentdirektivet.

Eg minnest veldig godt diskusjonane dei gongene vi har gått for å bruke reservasjonsretten, og argumentasjonen som då representanten Stoltenberg og andre representantar frå Arbeidarpartiet brukte. Ein gjekk veldig langt utover det som Gro Harlem Brundtland tidlegare hadde sagt i høve til at den kunne brukast. Ein avskreiv det omtrent.

Eg synest det ville vere reieleg av statsministeren i dag å seie at på grunn av at han har gått inn i ei trepartiregjer-ning, har ein korrigert kursen noko på det området, og ein er no komen meir over på det som Kristeleg Folkeparti har stått for heile tida, at det kan vere aktuelt nokre gonger, t.d. i forhold til kjemikaliedirektivet. Eg synest at statsministeren ville stå seg på å seie at han bruker ein noko annan argumentasjon no på grunn av at det er ei treparti-regjering, enn Arbeidarpartiet har gjort i alle åra etter at vi fekk direktivet.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:33:48]: Det er altså slik at det var Arbeiderpartiet som var i førersetet da vi forhandlet fram EØS-avtalen, og et viktig krav for oss var å ha en reservasjonsadgang. Når vi da forhandlet fram en reservasjonsadgang, er det helt åpenbart at det er en adgang vi kan tenkes å bruke.

Så kan vi selvfølgelig diskutere sannsynligheten for at den blir brukt. Det føler jeg er litt meningsløst, for det er først når vi står overfor konkrete direktiver, konkrete avveininger, at vi kan ta stilling til om det er riktig å bruke reservasjonsadgangen.

I tillegg til det er det slik at bare eksistensen av en reservasjonsadgang gjør at vi står sterkere i forhandlinger. Jeg har deltatt i en del sånne forhandlinger, og da er det altså slik at det at man kan bryte, det at man kan nekte et direktiv eller en fortolkning, gjør at man har noe større innflytelse i forhold til å finne løsninger som alle parter kan leve med.

Vi har argumentert mot å bruke reservasjonsadgangen i konkrete saker. Det vil vi helt sikkert fortsatt gjøre, for det vil helt sikkert komme nye saker der vi mener at kostnadene ved reservasjonsadgangen er større enn gevinsten.

Men adgangen og prinsippet om å kunne bruke den har alltid ligget der, og det har vi altså gitt uttrykk for gjennom alle år med Gro Harlem Brundtland som statsminister.

Presidenten: Lars Sponheim – til oppfølgingsspørsmål.

Lars Sponheim (V) [10:35:01]: Jeg er ganske imponert, jeg, over statsministerens evne til å være en samarbeidsstatsminister for tre samarbeidspartier som på dette feltet har veldig ulike innfallsvinkler og standpunkter. Og det må jeg få lov å ønske statsministeren lykke til med, han kommer til å trenge det. Det er bare å se på dagens møte, hvor han vil ha sitt parlamentariske grunnlag både i salen og på plenen med skilt på utsiden av salen.

Men tilbake til spørsmålet om reservasjonsrett, hvor jeg står på samme posisjon som representanten Lilletun gjør, og som jeg tror i praksis også vil være den samme som statsministeren nå står for: sterkt forsvar av EØS-avtalen, men ikke noe EU-medlemskap i denne perioden – og jeg er da av dem som er glad for det. Jeg vil allikevel utfordre statsministeren på dette allerede etter så kort tid i regjeringskontorene: å gjøre reservasjonsrett eller vetorett feilaktig til en slags dagligtale, som statsrådene har begynt å gjøre det til, og ikke snakke om mulighet for entusiasme i EØS-samarbeidet, for det tror jeg vil være avgjørende framover – er statsministeren enig i det?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:36:03]: Først vil jeg si at jeg merket meg at Sponheim er – hva skal jeg si – opptatt av mitt parlamentariske grunnlag, at noe av det er på plenen og resten er her inne. Men jeg vil si da at det er bedre å ha et parlamentarisk grunnlag enn ikke å ha det, slik den forrige regjering levde med!

Så vil jeg si at statsrådene i Regjeringen snakker med entusiasme om en mer aktiv europapolitikk. Alle er innforstått med at en mer aktiv europapolitikk innebærer mye mer enn å bruke reservasjonsrett. Det innebærer en mer aktiv nordområdepolitikk, det innebærer en mer aktiv politikk overfor de europeiske hovedsteder, og vi er i gang med det arbeidet. Det er i og for seg flott å se at selv om man har ulikt syn på norsk EU-medlemskap, er vi enige om det budskapet.

Men igjen: Det er altså slik at en del av norsk europapolitikk, en del av EØS-avtalen, er å ha en reservasjonsadgang. Og det å ikke utelukke at den kan bli brukt, er en oppfølging av en lang linje i norsk utenrikspolitikk. De lange linjene ligger fast også på dette området.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:37:19]: Vi har lenge hørt mye om flertallsregjeringers fortrefelighet, og dagens spontanspørretime er ikke noe unntak – nå er det også en fordel å ha en del av flertallet på plenen. Den virkelige testen for en flertallsregjering er jo hvordan den behandler mindretallet. Jeg har merket meg at Regjeringen i Soria Moria-erklæringen sier at den «vil bekjempe alle

former for diskriminering, undertrykking, intoleranse og rasisme». Det er en god målsetting, som Kristelig Folkeparti deler fullt ut. En viktig side ved dette er å inkludere etniske og religiøse minoriteter, ikke minst unge med minoritetsbakgrunn, som er i en sårbar fase av livet.

Spørsmålet er imidlertid hvordan Regjeringen vil leve opp til visjonen i praksis. Testen på toleranse er jo om man respekterer den som mener noe helt annet enn en selv, om man tolererer at noen foreldre gjør andre valg enn flertallet når det gjelder barnas skolegang, eller om man respekterer familienes ønske om å kunne velge noe annet enn barnehage. Dessverre har vi sett eksempler på at ledende politikere i regjeringspartiene uttaler seg på måter som ikke vitner om den toleranse som regjeringserklæringen legger opp til. Vi hadde SVs leder i valgkampen, som definerte toleranse som det å være enig med SV til enhver tid, og vi har også hørt Arbeiderpartiets leder, nå statsminister, si om kontantstøtten: «Vi kan ikke premiere dem som vi mener har valgt feil.» I valgkampen fikk vi presentert en liste, i Dagsavisen, over såkalte ekstremskoler. Der står det listet opp veletablerte skoler, som f.eks. Tryggheim vidaregåande skole på Jæren, som får et slikt stempel, og SVs medlem i utdanningskomiteen Lena Jensen følger opp det Trond Giske sa den gang, og snakker om «sektiskoler» i Magasinet den 29. oktober. Det gir grunn til å frykte for friskoler, som representerer alternativer til det offentlige skoleverk. Vi ser med uro på disse signalene fra Regjeringen, og jeg vil spørre statsministeren: Hvordan vil Regjeringen i praksis vise at en tolererer og respekterer foreldrenes rett til å gjøre valg som gjelder barnas oppvekst?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:39:23]: For det første mener jeg at det er en veldig viktig debatt representanten Høybråten tar opp, og at det er viktig å legge til rette for valgfrihet og mangfold. Denne regjeringen har bl.a. gjort det helt klart at en fortsatt ønsker å åpne for, legge til rette for, skoler som har et alternativt pedagogisk eller religiøst grunnlag. Det skal fortsatt være valgfritt om man ønsker å ha barna i barnehage, men hovedpoenget er at det skal være nok barnehageplasser, slik at alle som ønsker det, skal kunne få barnehageplass. Jeg fikk aldri korrigeret det i valgkampen, men jeg har aldri ment å si, og jeg har i hvert fall aldri med hensikt sagt, at vi ikke kan premiere dem som ikke tar de valgene vi er enig i, så hermed kan det utsagnet bare kjønes dødt og ugyldig.

Men det avgjørende er den mer grunnleggende debatten som representanten tar opp, og det er at vi skal vise toleranse også for intoleranse. Vi skal vise toleranse for holdninger og standpunkter vi ikke liker. Problemet er at der er det en grense. For eksempel kan vi ikke i toleransens navn akseptere omskjæring av unge jenter, i toleransens navn akseptere kvinneundertrykking, i toleransens navn akseptere tvangsekteskap, selv om det begrunnes med ulike etniske, religiøse tradisjoner og kulturer. Vi skal vise toleranse, og toleranse handler om å akseptere mangfold, akseptere holdninger, akseptere atferd, akseptere valg man selv ikke liker, men det er en grense også der, og de grensene tror jeg faktisk Dagfinn Høybråten og

jeg på mange områder er enige om, spesielt i forhold til en del av det vi har sett av kvinneundertrykking, undertrykking av unge jenter i miljøer der man altså bruker religion som unnskyldning for den type atferd. Så den debatten deltar jeg gjerne i. Det stiller det norske samfunnet på en del vanskelige prøver. Vi skal være et mangfoldig samfunn, vi skal være et tolerant samfunn, men samtidig skal vi være urokkelige på noen grunnleggende menneskerettigheter, på respekt for likestilling og respekt for norsk lov.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:41:30]: Jeg er glad for at statsministeren nå benytter en anledning han fikk utallige ganger i valgkampen, til å trekke tilbake dette utsagnet om at man ikke kan premiere dem «som vi mener har valgt feil», som han sa. Jeg er også grunnleggende enig med statsministeren i at menneskerettighetene må respekteres, og toleranse overfor brudd på menneskerettighetene er ikke toleranse. Men det er jo ikke det vi snakker om her. I Trond Giskes liste er jo problemet at noen skoler, bl.a. Evangeliesenterets skole i Halden, bygger på at mennesket er skapt av Gud, og derfor skal de altså trues med å miste statsstøtte. I Arbeiderpartiets alternative budsjett for inneværende år gikk man inn for å kutte 500 mill. kr til nettopp de skolene som statsministeren nå sier det skal være rett til å ha. Spørsmålet er om statsministeren nå kan garantere at disse skolene ikke trenger å kjenne seg truet, verken av Trond Giskes liste eller av kutt som gjør at disse skolene bare blir skoler for dem som har mest fra før, og som har råd til å betale høye skolepenger.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:42:44]: Det er slått veldig klart fast i Soria Moria-erklæringen at vi fortsatt skal ha en privatskolelov som legger til rette for at vi har skoler med alternativt pedagogisk eller religiøst grunnlag, og man vil også se i statsbudsjettet som kommer i morgen, at det selvsagt er lagt opp til det der. Nå skal ikke jeg si noe mer om statsbudsjettet enn at vi får drøfte det i morgen, men vi kommer ikke til å gjennomføre en politikk som raserer noe grunnlag for de privatskolene som vi mener det skal være plass til i det norske samfunnet. Når det gjelder selve privatskoleloven, vil vi komme tilbake med en revisjon av den på et senere tidspunkt, og da tror jeg også man vil se at det at noen mener at mennesket er skapt av Gud, er blant de ting som denne regjeringen absolutt tolererer. Det er faktisk mange i Regjeringen som sterkt mener det samme, slik at det vil ikke bli noe problem.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Siv Jensen.

Siv Jensen (FrP) [10:44:06]: Statsministeren er veldig flink til å bruke vakre ord og formuleringer når han uttaler seg om toleranse og valgfrihet. Men det er jo handlingene til denne regjeringen som kommer til å avgjøre hvorvidt Regjeringen virkelig mener at innbyggerne i Norge skal ha reell valgfrihet. Vi står overfor et samfunn hvor den reelle valgfriheten fortsatt bare er en teoretisk

påstand. De elevene som velger å gå på privatskole, må betale skolepenger for å gå der. Det er slik i veldig mange sammenhenger at de som velger kontantstøtte i stedet for barnehage, opplever en økonomisk forskjellsbehandling, nettopp også fordi kontantstøtten er avgrenset innenfor få årskull. Den samme problemstillingen gjelder innenfor eldreomsorgen, hvor det altså ikke i dag er noen rett til å velge seg bedre kvalitet. Det betyr, som jeg har sagt tidligere, at vi egentlig nå opererer med en slags stoltenbergsk valgfrihet, som innebærer at det er de menneskene som har råd til det i vårt samfunn, som kan velge alternative løsninger, velge seg bedre kvalitet. Jeg håper ikke at det er Regjeringens definisjon av toleranse og valgfrihet.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:45:16]: En gammel motsetning i den politiske debatten har vært synet på fellesskap og offentlig sektor versus valgfrihet. Sosialdemokratiet har alltid stått for at sterke, gode fellesskapsløsninger ikke er til hinder for, men tvert imot er en forutsetning for valgfrihet. Ingen annen institusjon har gitt flere enkeltmennesker mer valgfrihet enn den utskjelte offentlige sektoren. Slik er det fortsatt. Det største hinderet for valgfrihet i eldreomsorgen er f.eks. at de som ønsker hjemmehjelp to timer i uken, bare får det én time i uken, at de som ønsker sykehjemsplass, ikke får sykehjemsplass, og at de som ønsker barnehageplass, ikke får barnehageplass. Derfor er det viktigste bidraget til å styrke valgfriheten å styrke de offentlige, fellesfinansierte velferdsgodene slik at man får hjemmehjelp så mange timer i uken som man ønsker, og at man får den barnehageplassen man ønsker. Det er derfor denne regjeringen sier nei til skattelettelser og ja til å ruste opp fellesskapsløsningene – fordi det gir mer valgfrihet til det enkelte mennesket.

Presidenten: Trine Skei Grande, – til neste oppfølgingsspørsmål

Trine Skei Grande (V) [10:46:26]: Det er fint å få klarlagt hvor Regjeringa syns at grensen for toleranse går på de ulike områdene, men det som er interessant, er jo, slik jeg har forstått Regjeringa, at Regjeringa ønsker å gå tilbake til den gamle friskoleloven, der man må ha et pedagogisk eller religiøst alternativ. Det som den nye friskoleloven åpner for, er foreldrenes rett til å opprettholde små grendeskoler i små lokalmiljø som ellers ikke ville ha blitt opprettholdt, det å starte opp igjen små grendeskoler i områder der det egentlig ikke er grunnlag for å starte skole.

Er det slik at Regjeringa ønsker å påtvinge disse foreldrene enten et religiøst eller et annet pedagogisk alternativ for å få lov til å ha den friheten til å starte en skole for sine barn, eller ønsker Regjeringa faktisk å opprettholde retten foreldrene har til å kunne starte en slik skole, uten å påtvinge dem et religiøst eller et annet pedagogisk alternativ enn det de står for?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:47:22]: Når vi ønsker å revidere og endre privatskoleloven – om det er nøyaktig tilbake til slik den var før, eller om det er bygd

på de samme hovedprinsippene, får vi komme tilbake til når vi har gått gjennom loven – skyldes det én veldig viktig ting, og det er at vi er redd for at hvis man åpner for privatisering av skolen, åpner for en omfattende utbygging av private skoler som bare er direkte konkurranse til de offentlige skolene, så vil de sosiale ulikhetene øke, og mangfoldet og valgfriheten i den offentlige skolen vil bygges ned. Her viser vi bl.a. til Sverige, der man har gått mye lenger og kommet mye lenger når det gjelder innslag av private skoler, og der ser man at i de private skolene er det mindre etnisk mangfold, mindre sosialt mangfold, enn i de offentlige skolene, og man får en tydeligere og tydeligere sosial og etnisk segregering i skoleverket. Det mener vi er uheldig, ikke minst ut fra den debatten vi hadde tidligere i dag, om behovet for integrering, og ikke minst ut fra ønsket om sosial rettferdighet. Derfor ønsker vi å videreføre en lang linje i norsk skolepolitikk, der det faktisk var bred enighet mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet om å åpne for de pedagogiske og religiøse alternativene, men si nei til privatisering.

Presidenten: Jon Lilletun – til oppfølgingsspørsmål.

Jon Lilletun (KrF) [10:48:40]: Eg vil gje ros til statsministeren for at han i dag har korrigert seg når det gjeld å la vere å premiere dei som vel annleis. Når det derimot gjaldt svaret på representanten Høybråtens spørsmål om statsministeren ville avskaffe denne lista, kom han i skade for å seie at ein ville gje støtte til dei privatskulane som den nye regjeringa meinte skulle eksistere. Det er fritt sitert etter minnet – ein må gå til referatet for å finne det akkurat. Eg håper at ein kan føreta ein ytterlegare korreksjon her, at ein sjølv sagt òg skal gje støtte til skular som underviser alternativt, men som ikkje nødvendigvis er det statsministeren eller denne regjeringa liker.

Så vil eg følge opp det Trine Skei Grande sa om grendeskular, for det er heilt opplagt at det at befolkninga i ei grend har utnytta den nye lova til å få behalde grendeskulen sin, umogleg kan vere konkurranse med den offentlege skulen. Vil statsministeren no bekrefte at dei som har starta og etablert grendeskular, kan rekne med at borna deira skal få gå der vidare frametter med den nye lova som Regjeringa vil føreslå?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:49:52]: Først vil jeg takke representanten Lilletun for spørsmålet. Så vil jeg si at når det gjelder dette med å la være å premiere, mener jeg selv at det aldri har vært sagt, men det spiller ingen rolle. Det avgjørende er at det i hvert fall aldri har vært ment å være uttrykk for vårt syn i kontantstøttedebatten.

Punkt to: Det jeg har prøvd å formidle i flere svar her, er at vi skal tillate skoler som har et alternativt religiøst og/eller pedagogisk grunnlag. Det er jo pr. definisjon alternativet til det som er i den offentlige skolen. Det kan også være at disse skolene står for verdier som ikke alle i Regjeringen deler, men så langt jeg er blitt kjent med Regjeringen, er den i alle fall mangfoldig sammensatt, med ulike verdier og ulike standpunkter, og det er faktisk noe

som jeg mener beriker Regjeringen, at folk har ulike erfaringsbakgrunn og ulike verdier. Så vi skal ha mangfold, men vi skal ikke ha privatisering, vi skal ikke ha økt sosial ulikhet. Det er derfor vi skal endre loven.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Presidenten vil anmode dem som har spørsmål, om å stå på talerstolen til svaret er gitt, da det er vanskelig nok å være statsminister om man ikke også skal snakke til en tom talerstol.

Lars Sponheim (V) [10:51:16]: Det er hyggelig å høre om mangfoldet i Regjeringen. Jeg er i alle fall sikker på at mangfoldet ikke blir større enn at statsministeren vil klare å holde alle på taburettene og ikke til enhver tid har noen på plenen foran regjeringskontorene.

Mitt hovedspørsmål dreier seg om et område hvor jeg er helt sikker på at vi må få til samtlige løsninger, og det gjelder de krevende oppgaver statsministeren leder Regjeringen i når det gjelder WTO-forhandlingene. Vi har alle fulgt med på det som nå skjer i Genève, og hvor viktig det er for Norge å ivareta bredden av sine interesser og samtidig bidra til en bedre organisering av verdenssamfunnet på dette området.

Statsminister Stoltenberg har én kjempefordel, og det er at han på dette området har en opposisjon som mente det samme i posisjon som den nå mener i opposisjon. Det gjør at han har ryggen fri når han går framover for å ivareta norske interesser. Det er etter mitt skjønn en posisjon som statsministeren må bruke til å få fram gode resultater, og det gir også en mulighet til å få fram hele bredden i det som er norske interesser. Det har vært slik at den norske WTO-debatten, som jeg har hatt gleden av å stå midt oppe i de siste årene, har båret mer preg av å være en slags innenlands debatt om hvorvidt vi skal gjøre små eller store skritt i landbrukspolitikken framover, enn av å få fram det det egentlig handler om, hvordan vi skal organisere verdensøkonomien og verdenshandelen på en bedre måte. Jeg oppfordrer statsministeren til å bruke denne anledningen til å få fram denne bredden. Det er min oppfatning at det er betydelig handlingsrom og kapasitet i norsk landbrukspolitikk, langt utover det som har kommet fram, til å kunne bære store endringer uten at vi må komme med trusler om nedleggelse og avvikling.

Nå er vi ved sannhetens time. Regjeringen har de siste dagene varslet den mulighet at man kan si nei – den er jo der, det er hele poenget. Men faren ved å si det i en situasjon hvor det kanskje ikke blir resultat, er at Norge kan sitte med en farlig svarteper i en riksmannsklubb. Ser statsministeren også den faren?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:53:14]: Først vil jeg gjerne takke presidenten for at han bad representantene stå på plassen til jeg er ferdig med å holde innlegget. Når det er sagt, vil jeg jo si at når representantene går bort, ser jeg presidenten og snakker til ham, og det er ikke noe dårlig alternativ. (Munterhet i salen)

Så vil jeg si både til representanten og til presidenten at WTO-forhandlingene er viktige for Regjeringen, og vi

har understreket både i regjeringserklæringen og i Soria Moria-erklæringen at vi skal ivareta det vi kaller de samlede norske interesser. Det handler både om å sikre et levende norsk landbruk, om å sikre norske eksportinteresser, og spesielt om å sikre markeder for fiskeriene og norsk sjømatindustri.

Samtidig er jeg helt enig med representanten Sponheim i at dette handler grunnleggende sett om å lage spilleregler for internasjonal handel. For Norge, som har en veldig åpen økonomi, er det viktig, enten det dreier seg om å bekjempe tiltak mot norsk laks i Europa eller i USA, eller det dreier seg om å unngå tiltak mot norsk metallindustri, om dumpinganklager og andre ting. Vi er tjent med klare, åpne spilleregler for internasjonal handel.

Nå følger vi opp de norske forhandlingsposisjonene. Vi understreker at Norge har særlige interesser når det gjelder landbruk. Samtidig er jeg enig i at enten avtalen blir slik eller slik, har norsk landbruk et stort potensial i verdiskaping, i matprogram, i å foredle og i å finne nisje-produkter. Det arbeidet har flere regjeringer jobbet med, og vi ønsker å videreføre det. Vi må være forberedt på omstillinger i norsk landbruk uansatt, og da er det viktig at vi bidrar til økt verdiskaping i norsk landbruk.

Vi vet ikke i dag om det blir avtale. Men selv om det ikke skulle bli avtale, er det viktig at vi fortsetter arbeidet med å styrke konkurransekraften og verdiskapingspotensialet i norsk landbruk.

Lars Sponheim (V) [10:55:05]: Jeg er glad for det og enig i det svaret. Jeg tror også det er viktig å ha en ambisjon om at det må bli en avtale. Om Hong Kong representerer en mellomlanding, slik utenriksministeren har uttalt seg, må det være en reell mellomlanding som på et eller annet tidspunkt får en sluttlanding, for det trenger hele verdenssamfunnet.

Jeg tror det er viktig å si at det viktigste og mest avgjørende – så rause må vi kunne være også i et norsk parlament – er at vi får en løsning som gjør at de aller fattigste land, ikke minst land i Afrika, får en bedre adgang til å kunne selge nær sagt det eneste de kan produsere i dag. Men så er det en fare for at vi blir så opptatt og så innoverskuende i Norge at vi så å si bruker opp kreftene på å prute på regningen i den grad at vi forlater restauranten uten å ha spist. Det vil være veldig synd. Jeg vil komme med en sterk oppfordring til statsministeren om nå å bruke den siste timen – sannhetens time, som den er blitt kalt – til å få fram hele bredden i norske interesser og klare å ha to tanker i hodet samtidig. Statsministeren har en genuin mulighet til å si noe pent om fisk uten dermed å bli beskyldt for å trække på landbruket. Det er nemlig mulig å ivareta begge interesser.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:56:09]: Jeg er enig med representanten Sponheim i at det er mulig å ivareta begge interesser. Det er utgangspunktet for de norske forhandlingsposisjonene. Det er utgangspunktet for Soria Moria-erklæringen.

Samtidig er det slik at den største oppmerksomheten og de største problemene er knyttet til landbruksvarer,

fordi det er der det er snakk om å foreta de største endringene, i hvert fall i forhold til størrelsen på tollreduksjonene. Det er mange land – altså ikke bare Norge – som har veldig sterke interesser og sterke meninger knyttet til landbruksvarer, både u-land som ønsker økt adgang, og en del i-land som altså holder igjen på økt markedsadgang.

Vi jobber nå alt vi kan for å få til en balansert avtale, en avtale som ivaretar de samlede norske interessene, der det tas hensyn til at Norge er et spesielt land når det gjelder forutsetninger for landbruksproduksjon, men der vi også forbereder oss på at vi må foreta omstillinger i norsk landbruk uansett.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Hans Frode Kielland Asmyhr.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [10:57:30]: Vi er enig med representanten Lars Sponheim om viktigheten av å få fram at WTO-forhandlingene dreier seg om langt mer enn kun norsk landbruk. Hvis man følger med i den norske debatten, skulle man tro at hele verdenshandelen stod og falt med norsk landbruk. Regjeringen har et betydelig ansvar for å opplyse den norske offentligheten om hvilke offensive interesser Norge bør ha i internasjonale forhandlinger som dette.

Norsk landbruk har i en årrekke hatt preg av manglende omstilling. Det er derfor vi har kommet i den situasjonen som vi er i nå, og det har gått opp for aktørene i landbruket at nå vil de store endringene komme. Og de vil komme uansett om vi får en avtale nå. En avtale vil komme etter hvert.

Mitt spørsmål er: Hvordan vil Regjeringen nå sikre at norsk landbruk får en nødvendig omstilling, slik at vi kan sikre norsk landbruk framover?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:58:43]: Om det har vært eller ikke har vært omstilling i norsk landbruk, er vel litt avhengig av hva man sammenlikner med. Jeg tror nok mange i norsk landbruk opplever det slik at det har vært omfattende omstillinger. Jeg husker at da jeg selv satt i regjering med landbruksminister Gunhild Øyangen, ble viktige deler av norsk landbrukspolitikk lagt om, og vi har hatt en ganske kraftig reduksjon i antall årsverk i norsk landbruk. Så mange i landbruket opplever det nok slik at det har vært store omstillinger, selv om de ikke har vært i nærheten av å være så store som det Fremskrittspartiet måtte ha ønsket seg.

Det andre er at omstillingene skal fortsette – det er det enighet om, det står i Soria Moria-erklæringen – i den forstand at vi er nødt til å gjøre norsk landbruk mer konkurransedyktig. Bjarne Håkon Hanssen startet som landbruksminister et program for verdiskaping. Denne regjeringen har hatt sine programmer for økt verdiskaping og foredling innenfor landbrukssektoren. Det skal fortsette. Det skal vi bidra til. Jeg mener sånn sett at det er en fordel at Senterpartiet sitter i regjering, for de har førstehåndskunnskap om verdiskapingen i landbruket.

Jan Petersen (H) [10:59:56]: Det kan ikke være tvil om at vi kommer til å stå overfor meget vanskelige valg i dagene og ukene som kommer. Det er derfor meget tilfredsstillende at Regjeringen nå følger den linjen som den forrige regjeringen gjorde. Det er ikke overraskende, fordi vi den gang hadde Arbeiderpartiets støtte. Nå er det Regjeringen som har vår støtte og skal ønskes lykke til. Derfor er det også godt å se hvordan den opposisjon vi har hatt tidligere i år mot denne linjen, effektivt er blitt parkert i løpet av de siste par ukene. Det er meget bra.

Nå er det fare for at landbruket tar all kapasiteten i forhandlingene. Det betyr at de områdene hvor vi ønsker å oppnå noe og har offensive interesser, det være seg fisk, det være seg tjenester, det være seg regler, kan falle bakover, og at vi ikke får den nødvendige fremgangen på disse områdene slik at vi får et balansert resultat. Mitt spørsmål til statsministeren er derfor: Er ikke tiden nå kommet til at det er nødvendig å ta initiativer også fra norsk side for nettopp å bringe disse sektorene tydeligere inn i forhandlingene?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:01:03]: For det første er jeg enig med representanten Petersen i at det er bra at det er bred enighet om de norske forhandlingsposisjonene. Det er en styrke i alle internasjonale forhandlinger at man har bred politisk tilslutning og støtte til opplegget i hjemlandet Norge.

For det andre har vi understreket og også arbeidet med det man kaller de offensive posisjonene, altså våre interesser knyttet til fiskeri og ikke minst tjenester som omfatter bl.a. hele skipsfartssektoren, som er store, viktige næringer for Norge. Akkurat når og hvordan vi skal ta hvilke initiativ, mener jeg det er viktig at vi hele tiden har nær kontakt med Stortinget om. Vi har hatt en redegjørelse for den utvidede utenrikskomite, og vi kommer til å ha så tett og nær kontakt med Stortinget som overhodet mulig i de gjenstående dagene og ukene, slik at alt vi gjør, også når det gjelder de offensive posisjonene, er best mulig forankret i Stortinget, enten i åpne møter eller i den utvidede utenrikskomite.

Presidenten: Ingebrigt S. Sørfonn – til oppfølgings spørsmål.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [11:02:10]: Eg har med interesse merka meg at Senterpartiet no fullt ut er på linje med det som heile tida har vore ei norsk haldning i WTO-forhandlingane. Forhandlingane er inne i ein avgjerande fase, og utfallet kan få store konsekvensar for norske bønder. Kristeleg Folkeparti vil møte dette offensivt, og me vil medverka til å sikra framtida for norsk landbruk. Det er ein krevjande, men heilt nødvendig balanse at WTO-forhandlingane både gjev u-landa betre vilkår i verdshandelen og samtidig sikrar oss moglegheit for levande landbruk i heile landet.

Me har konstatert at senterpartirepresentanten Lundteigen hevda at statsstøtta ikkje skal verta redusert, og at landbruket skal kompenseras krone for krone. Mitt spør-

mål er då: Kan statsministeren si haldning til WTO-forhandlingane samanfattast i utsegna frå Lundteigen?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:03:10]: Regjeringen har gjort rede for sitt syn i Soria Moria-erklæringen. Vi har lagt opp til at vi skal styrke norsk landbruk gjennom omstilling, gjennom økt verdiskaping og gjennom økt foredling. Vi har ikke formulert oss slik Lundteigen har formulert seg, men vi er forberedt på at de omstillingene som må komme i landbruket, også må understøttes av at vi legger om landbruksstøtten. Hele poenget med WTO-avtalen – hvis det blir en avtale – er dels at man skal bygge ned tollbeskyttelsen, og dels at det skal stilles klare krav til omfanget av intern støtte, eller omfanget av landbruksstøtte, som det kalles, og sammensetningen av den. Men innenfor avtalens bestemmelser vil vi være forberedt på å fortsette å støtte norsk landbruk.

Presidenten: Gunnar Kvasheim – til oppfølgings spørsmål.

Gunnar Kvasheim (V) [11:04:10]: Den avgåtte regjeringen hadde full støtte i Stortinget til sine posisjoner i WTO-forhandlingene. Like fullt sa Senterpartiets leder kort tid før valget at disse posisjonene representerte en siste dramatisk hilsen til Bygde-Norge fra Venstre og Kristelig Folkeparti. Den nye regjeringen har fulgt opp den forrige regjeringens posisjoner, og i tillegg har den åpnet for å gå vesentlig lenger.

Kan statsministeren bekrefte at det ikke er noe i dagens regjeringens WTO-posisjoner som er mindre dramatisk overfor Bygde-Norge enn det den avgåtte regjeringens posisjoner representerte?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:05:02]: Jeg kan bare bekrefte de posisjonene vi har, og det er de posisjonene vi har redegjort for for Stortinget, og som er posisjoner som søker å ivareta Norges samlede interesser. Det dreier seg både om våre interesser knyttet til fiskeri, til tjenestesektoren skipsfart og andre offensive interesser, og om de posisjoner vi har i forhold til landbruk, når det gjelder både tollsatser og landbruksstøtte, såkalt internstøtte. Det er våre posisjoner. De har bred tilslutning i Stortinget. Vår utfordring er å få mest mulig gjennomslag for dem i WTO-forhandlingene, og vi vet at i dagene som kommer, vil det være veldig viktige og krevende beslutninger vi skal ta. Utenriksministeren og landbruksministeren har gjort et veldig solid arbeid og kommer til å fortsette det arbeidet framover.

Presidenten: Vi går til siste hovedspørsmål.

Hittil har presidenten likebehandlet alle opposisjonspartiene, men vil denne gangen begrense oppfølgings spørsmålene til ett oppfølgings spørsmål.

Per Sandberg (FrP) [11:06:12]: De rød-grønne partiene gikk inn i valgkampen og holdt en høy fane i forhold til kommunesektoren. Det var mer til helse, mer til skole, mer til eldreomsorg – ja, de rød-grønne skulle til og med

fylle opp bassengene i alle kommunene rundt omkring. Måten dette skulle skje på, var at de rød-grønne skulle spre et visst antall milliarder rundt på 433 kommuner, uansett situasjonen i den enkelte kommune, uansett om det var en kommune som hadde milliarder på bok, eller om det var en kommune som hadde litt dårligere råd.

Statsministeren svarte på et tidligere spørsmål i dag at Regjeringen fortsatt har stor tro på at de skal styrke fellesskapsløsningene gjennom å spre enda flere milliarder på kommunesektoren. Mitt spørsmål er nå: Kan statsministeren fortsatt, pr. dags dato, garantere at de milliardene som eventuelt måtte komme til kommunesektoren i budsjettet i morgen, vil styrke eldreomsorgen og skolen, og at kommunene vil fylle opp bassengene som de rød-grønne var så opptatt av i valgkampen? Vil det nå gis en garanti fra statsministeren om at bassengene vil bli fylt opp, og at fellesskapsløsningene vil bli styrket, ved det budsjettet som kommer i morgen, i alle de 433 kommunene?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:07:48]: Jeg ble stilt liknende spørsmål i valgkampen, om jeg ville garantere at vi fikk orden i eldreomsorgen og barnehagene og vann i alle bassenger. Det ble jeg spurt om i valgkampen, og jeg svarte nei. Det ville være rart om jeg etter valget skulle si noe annet. Jeg sier det samme etter valget som jeg sa før valget. Det gjør jeg fordi det vi gjør, er å sørge for at kursen, retningen, blir en annen. Det skjer først og fremst ved at vi ikke bruker milliarder av kroner på skattelette, men bruker de pengene på å styrke fellesskapsløsningene. Det betyr ikke at vi kommer til å løse alle problemer, fjerne alle køer og fylle opp alle basseng, men det innebærer at kommunene, som er ansvarlige for eldreomsorgen, som er ansvarlige for skolene og for mange kommunale svømmebasseng, vil få større muligheter og vil komme lenger på den veien. Det jeg er helt sikker på, er at når kommunene får økte inntekter, vil de bruke dem på de oppgavene som er de mest krevende. De aller fleste kommuner opplever det slik at de mest krevende oppgavene er slikt som mangler i eldreomsorgen, mangler i skolene, bl.a. skolebygg og skoleanlegg som svømmebasseng. Men vi har ikke garantert i valgkampen at alle problemene vil bli løst, og vi kommer heller ikke i ettertid til å garantere at alle problemene vil bli løst. Vi garanterer at kursen blir en annen, at retningen blir en annen, men ikke at alle problemer blir løst.

Jeg vil også understreke at dette er frie inntekter, fordi behovene vil variere i ulike kommuner. Et sted er det kanskje riktig å bruke penger på eldreomsorg, et annet sted på skole, et tredje sted på rusomsorg eller andre tiltak. Det avgjørende er at vi tror at man best vet hvordan pengene skal brukes, lokalt. Så vil jeg også understreke at det kan være kommuner der det er riktig å bruke pengene på å redusere underskuddet eller gjelden. Det vil også styrke kommunenes økonomi og gjøre dem bedre i stand til over tid å finansiere eldreomsorg og skole.

Det grunnleggende politiske valget er penger til fellesskapet eller skattelette. Der er vi veldig tydelige, og så vil pengene brukes ulikt ulike steder i landet.

Per Sandberg (FrP) [11:09:57]: Det jeg hører nå, er at statsministeren påstår at det skal komme en ny kurs, men denne regjeringen legger jo opp til akkurat samme finansieringsmetode som den avgåtte regjeringen, den regjeringen som var før den, og alle de regjeringene vi har hatt de siste 15–20 årene – at pengene ukritisk skal leveres gjennom rammeoverføringer og frie inntekter til kommunene.

Jeg registrerer at det i Dagbladet i dag står at kommunene i hvert fall skal få et visst antall milliarder kroner. Det er kanskje en lekkasje, men det forventes at det kanskje blir 6 milliarder kr til kommunene. Samtidig registrer jeg at i VG den 7. november sier arbeiderpartiordfører Ole Haabeth: «Her blir det ingen satsing innen hverken eldreomsorg eller skole.» Videre sies det fra en rekke andre kommuner, både Bergen, Fredrikstad, Sandnes og Larvik, at de lover ingen penger verken til skole eller eldreomsorg. De aller fleste kommunene vil altså prioritere de nye midlene på en helt annen måte. Vil statsministeren fortsatt stå fast på lovnaden om at eldreomsorg og skole skal prioriteres?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:11:09]: Eldreomsorg og skole vil bli prioritert fordi det er hovedoppgavene til kommunene. Når kommunene får mer penger, vil de bruke dem på hovedoppgavene sine.

Jeg husker listen fra 7. november som ble nevnt. Der var det enkelte kommuner som sa: Det at vi får mer penger, betyr ikke nødvendigvis at vi kan gjøre mer, men vi kan la være å stenge. Det vil variere fra kommune til kommune. Noen steder er den økonomiske situasjonen slik at de ekstra pengene gjør at de kan plusse på. Andre steder gjør de ekstra pengene at de i hvert fall unngår nedskjæringer. Begge deler betyr økt satsing i forhold til det som er tilfellet med det budsjettet som den forrige regjeringen la fram.

Jeg tror at selv om det i noen kommuner vil være slik at man bruker deler av disse pengene på å redusere underskudd, er det faktisk også et bidrag til å gjøre kommunene bedre i stand til å finansiere eldreomsorg og skole i framtiden.

Så sier representanten at det ikke er noen kursendring, fordi finansieringssystemet er det samme. Jeg tror at for de eldre er det ikke avgjørende hva slags finansieringssystem vi har, men at det er penger i systemet, og vi sørger for mer penger i systemet, slik at det blir bedre for de eldre.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Per-Kristian Foss.

Per-Kristian Foss (H) [11:12:26]: Etter å ha lyttet til den lille ordvekslingen må jeg nok si at jeg syns det er flere nyanser i statsministerens syn på lokalt selvstyre enn det er i representanten Sandbergs mangel på tro på lokalt selvstyre. Men det samme kan jeg ikke si om kommunalministeren, som i Verdens Gang i forgårs gikk ut og truet kommuner, bl.a. landets nest største kommune, Bergen, som sier at for deres del vil det mest riktige være å priori-

tere nedbetaling av gjeld fremfor nye satsinger. Velferdstilbudet i kommunen er godt. Det kan sikkert bli bedre, men akkurat det å nedbetale gammel gjeld er viktigst der.

Kan statsministeren nå bekrefte at han er mer enig med Bergens byrådsleder enn med kommunalminister Åslaug Haga?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:13:17]: Kommunalministeren og hele Regjeringen har understreket at dette skal være frie inntekter, og det er nettopp fordi behovene i de ulike kommunene vil variere. Noen steder er det mangler i skolen som er det mest akutte. Andre steder er det mangler i eldreomsorgen, og atter andre steder kan det være riktig å bruke noe på å redusere gjeldsbelastningen, eller en kombinasjon. Jeg traff forleden ordføreren i Asker, og han redegjorde for meg for at der vil man bruke noe penger på å styrke skolen, noe penger på å styrke eldreomsorgen og noe penger på å redusere gjelden, dvs. ikke tappe fond, men altså styrke kommunens egenkapital. Jeg vil bare understreke at jeg tror det vil være bildet i veldig mange kommuner. Jeg er enig med representanten Foss i at nettopp fordi Norge er et mangfoldig land og behovene er ulike, er det riktig at dette er frie inntekter. Og er det noen som har vært opptatt av det, så er det Senterpartiet.

Presidenten: Sak nr. 1, den muntlige spørretimen, er nå omme.

S a k n r . 2

Redegjørelse av utenriksministeren om Norges engasjement i Afghanistan og Irak

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:14:39]: Norske menn og kvinner i uniform har gjort innsats i fredens tjeneste for FN, NATO og verdenssamfunnet i over 50 år. Likesom andre land bidrar til Norges sikkerhet, gjør vi en innsats for at andre land og folkegrupper skal få fred, håp og utvikling. Hovedlinjene i denne politikken har det vært bred enighet om her i Stortinget.

Vi kan velge å se på dette som internasjonal solidaritets- og omfordelingspolitikk: Vi som er mulighetenes land – vi som har mest – bidrar til at det kan åpne seg muligheter for dem som har minst. Det blir mer til alle om flere får tro på framtiden. Det blir utvikling og håp når mennesker og samfunn opplever at det lønner seg å investere i mennesker.

Norsk militært personell nyter stor respekt internasjonalt. Våre menn og kvinner er høyt utdannet, godt trent, godt utstyrt og er kjent for å opptre i felten med klokskap. Sammen med det vi får til med sivile virkemidler, og i et samspill med internasjonale organisasjoner og våre egne frivillige organisasjoner, utgjør de noen av våre viktigste utenrikspolitiske virkemidler.

La meg likevel understreke: Militær innsats vil aldri i seg selv være tilstrekkelig for å løse den typen konflikter vi ser bl.a. i Afghanistan og i Irak. Det er bedring i levekår, bedret humanitær situasjon og utsikter til arbeid og utvikling som avgjør om mennesker i Afghanistan og i

Irak kan få tro på egen framtid. Det militære personellets hovedoppgave er å legge forholdene til rette for den sivile innsatsen. På den måten kan militære styrker bidra til langsiktige og stabile løsninger for å bygge et fungerende sivilt samfunn.

Inntrykket av de samtaler jeg har ført siden jeg tok over som utenriksminister, er at andre land er klar over at Norges samlede militære og sivile bidrag til verdenssamfunnet er store og viktige. Våre nærmeste allierte vet at vår innsats er større enn Norges folketall skulle tilsi. Det er på denne bakgrunn, og med utgangspunkt i tiltredelseserklæringen 19. oktober, at vi har påbegynt arbeidet med å vurdere hvilke sivile og militære bidrag Norge vil stille til disposisjon for ulike internasjonale operasjoner neste år.

Regjeringen legger vekt på størst mulig åpenhet omkring disse spørsmålene. Det er bakgrunnen for min redegjørelse her i dag. Det vil være naturlig å anmode om å få gi en bredere utenrikspolitisk redegjørelse for Stortinget ved en senere anledning. I dagens gjennomgang vil jeg derfor fokusere direkte på arbeidet med å sikre et bedre fokus for vår disposisjon av sivile og militære bidrag for internasjonale operasjoner.

Det hører likevel med til denne gjennomgangen å understreke betydningen av at norsk militært engasjement i internasjonale operasjoner skal være forankret i FN-pakten og ha et klart FN-mandat. Regjeringen vil i sin utenrikspolitikk ytterligere vektlegge støtte til en verdensorden bygd på FN-paktens premisser og den avgjørende forutsetning om at bruk av militær makt skal være forankret i folkeretten. Videre vil det være Regjeringens hovedlinje at vi kanalisere vår internasjonale innsats gjennom FN og NATO. Og endelig er det viktig for oss at vi som NATO-alliert og aktivt FN-medlem holder våre venner og allierte nært orientert om bakgrunnen for norske beslutninger, og at vi innretter vår innsats på en slik måte at den i størst mulig grad utfyller innsatsen til allierte og partnere.

Regjeringen har siden den overtok, brukt tid på å informere og konsultere våre allierte og partnere, inklusive NATOs og FNs generalsekretærer. Min oppsummering av disse samtalene er at norsk politikk er godt forstått og godt forankret, i FN så vel som i NATO og de sentrale medlemslandene.

Et siktemål for oss har vært å fokusere norsk innsats. Skal vårt bidrag gi mening, kan den ikke spres på for mange områder. Vi stilles overfor store behov for internasjonal innsats i mange deler av verden. Derfor må vi foreta prioriteringer og avveininger. Vi har begrensede ressurser og må konsentrere vår innsats.

Det vil framgå av min redegjørelse at Afghanistan vil være Regjeringens hovedsatsingsområde. Så i dag vil jeg særlig konsentrere meg om hvordan Norge best kan bidra til stabiliseringen og gjenoppbyggingen av Afghanistan, men også Irak.

La meg oppsummere de viktigste retningslinjene for vårt framtidige sivile og militære bidrag til Afghanistan og Irak som ligger i regjeringserklæringen.

For det første vil vår militære innsats i Afghanistan skje gjennom den NATO-ledede stabiliseringsstyrken ISAF. Som en konsekvens vil vi ved neste rotasjon avslut-

te vår deltakelse i den amerikanskledede operasjonen «Enduring Freedom» når mandatperioden for styrken utløper i januar 2006.

For det andre vil oppdraget for de norske stabs- og opplæringsoffiserene i Irak bli avviklet når deres tjenestegjøring avsluttes i midten av desember. Norge vil ta sin del av ansvaret for støtte til gjenoppbyggingen av et demokratisk Irak, med sivile virkemidler.

For det tredje er Regjeringen opptatt av at Norge i sterkere grad skal bidra til FN-operasjoner, og da særlig i Afrika. Regjeringen ønsker å gjenreise Norges troverdighet som en viktig bidragsyter til FN-ledede fredsoperasjoner. Vi ønsker å styrke FNs evne til å lede komplekse operasjoner, fordi vi vet at i mange tilfeller er FN godt egnet til å gjøre den jobben.

La meg nå gå mer i detalj når det gjelder Norges framtidige engasjement i Afghanistan og Irak.

Afghanistan står fortsatt overfor betydelige utfordringer. Selv om parlamentsvalget 18. september representerer et viktig skritt i positiv retning, ser vi stadig eksempler på at lokale krigsherrer motarbeider sentralregjeringen. Det er også tegn til at illegale grupper med forgreninger til terroristceller er i ferd med å styrke sin stilling i deler av landet og i grenseområdene. Antall drap og voldshandlinger er på nytt i ferd med å stige. Samtidig vet vi at narkotikaproduksjonen har forgreninger til framtreddende politikere og sentralt plasserte militære offiserer.

Dette er en utvikling som undergraver landets stabilitet, den politiske prosessen og mulighetene for økonomisk gjenoppbygging. Utbredt korrupsjon, en svakt fungerende politistyrke og en svak rettsstat vanskeliggjør håndteringen av disse problemene.

Det er etter Regjeringens syn viktig at et samlet internasjonalt samfunn bistår de afghanske myndigheter med å videreføre arbeidet for gjenoppbygging og stabilisering av Afghanistan.

Den neste milepæl i dette arbeidet vil være en internasjonal konferanse i London i januar neste år. Her vil den videre kursen for den internasjonale innsatsen i Afghanistan bli staket ut. FN vil spille en nøkkelrolle sammen med EU, NATO og G8-landene. Fra norsk side vil vi bidra til dette arbeidet. Vi vil fortsette vår betydelige innsats for økonomisk og sosial utvikling i Afghanistan.

Men utvikling er ikke mulig uten sikkerhet. Derfor vil vi fortsatt bidra til sikkerhet og stabilitet for på den måten å legge til rette for videre økonomisk og sosial utvikling.

I arbeidet med å stabilisere Afghanistan spiller NATO en viktig rolle. ISAF ble opprettet i desember 2001 etter anmodning fra FNs sikkerhetsråd og den afghanske regjering. NATO har ledet styrken siden august 2003 og har dermed påtatt seg et betydelig ansvar for den videre stabilitet i Afghanistan. Dette ansvaret er alle allierte med på å ta.

Dette er en stor oppgave. NATOs medlemsland erklærte i juni 2004 at stabiliseringen av Afghanistan er alliansens hovedprioritet. Samtidig har de allierte gjort det klart at dette vil være en langsiktig oppgave, der allierte og partnerland gjør en innsats sammen. Til sammen deltar 35 allierte og partnerland i stabiliseringen av Afghanistan gjennom ISAF.

Norge vil ta sin del av ansvaret i Afghanistan. Vi vil gjøre dette ved å bidra til ISAF-styrken og gjennom å bidra til oppbyggingen av afghanske sikkerhets- og rettsstatsinstitusjoner. Vi er innstilt på å videreføre vårt militære engasjement på minst samme nivå som i dag. Samtidig vil vi være åpne for å justere innretningen på våre bidrag i tråd med NATOs prioriteringer.

ISAF utvides nå på provinsnivå nettopp for å styrke den afghanske sentralregjeringens autoritet utenfor Kabul. Her spiller de regionale stabiliseringslagene en sentral rolle. Stabiliseringslagene legger også til rette for reform av sikkerhetssektoren og bistår regionale og lokale myndigheter med gjenoppbyggingen.

Vårt bidrag til ISAF er i dag på rundt 400 personer. Jeg vil minne om at det er et betydelig bidrag. Hovedtyngden av disse er konsentrert om Kabul. Vi vil i 2006 bidra til omleggingen av ISAF ved å samle hoveddelen av de norske styrkene i Nord-Afghanistan. Vi har allerede økt vårt engasjement utenfor Kabul. Dette gjorde vi da vi i september i år overtok ledelsen av det regionale stabiliseringslaget, det såkalte PRT, i Nordvest-Afghanistan.

Etter hvert som ISAF øker sin størrelse og sitt nærvær i mer ustabile områder i det vestlige og sørlige Afghanistan, ser vi også et økende behov for å ivareta styrkenes sikkerhet. Flystøtte spiller en viktig rolle i NATOs styrkebeskyttelse. Dette er bakgrunnen for den anmodningen Norge har fått fra NATO om å bidra med tre–fire F-16-fly samt nødvendige ressurser for å støtte opp om et slikt bidrag. Flyene skal være i Afghanistan i tre måneder våren 2006. Regjeringen Bondevik la i sitt budsjettforslag for 2006 opp til at Norge skulle imøtekomme forespørselen. Den nye regjeringen stiller seg positiv til denne anmodningen.

Som jeg nevnte innledningsvis, vil avslutningen av norske bidrag til operasjonen «Enduring Freedom» gi ytterligere rom for å konsentrere vår innsats i den NATO-ledede ISAF-styrken.

I tillegg til vårt militære engasjement i Afghanistan er Regjeringen opptatt av at Norge også skal videreføre sitt brede og langsiktige sivile engasjement. Norges samlede utviklingsbistand til Afghanistan er i år på rundt 300 mill. kr. Den er innrettet mot tre hovedområder: utdanning, oppbygging av offentlig administrasjon og forbedring av befolkningens levekår. I tillegg til dette kommer støtte til humanitære formål gjennom norske frivillige organisasjoner.

Regjeringen legger vekt på at vi skiller mellom mandatet til militære bidrag og det mandatet humanitære organisasjoner skal ivareta. Humanitær hjelp skal sikte mot å hjelpe mennesker i nød. Den skal ikke skille mellom trengende, og den skal ikke inngå som et mykt element i en militær strategi for å vinne visse deler av en befolkning.

Norge bidrar også aktivt til oppbyggingen av den afghanske politi- og justissektor. Dette arbeidet vil vi fortsatt legge stor vekt på. All erfaring tilsier at oppbygging av et lokalt politi- og justisvesen er avgjørende for et lands langsiktige stabilitet og politiske utvikling. Samtidig er utviklingen i Afghanistan nok et eksempel på hvor vanskelig det kan være å få til en gjennomgripende reform nettopp på politi- og justissiden.

(Utenriksminister Gahr Støre)

Fra norsk side har vi derfor lagt spesiell vekt på å styrke ordensmakten og rettsapparatet. Vi bidrar i dag med inntil ti personer på politisiden i Afghanistan. Hovedinnsatsen er rettet mot opplæring innenfor menneskerettigheter, administrasjon og ledelse samt kvinner i politiet. Å integrere kvinner i politiet er særlig utfordrende gitt kvinners tradisjonelle stilling i det afghanske samfunnet. I tillegg bidrar vi med norske jurister fra den såkalte styrkebrønnen som styrker afghanske myndigheters arbeid med narkotikabekjempelse.

Det norske bidraget er verdsatt av afghanske myndigheter og av våre internasjonale samarbeidspartnere. Vi ønsker å videreføre og om mulig styrke vår innsats for reform av politi- og justissektoren i 2006.

Situasjonen i Irak er fortsatt alvorlig. Sikkerhetssituasjonen er ustabil. Voldelige angrep rettet mot irakiske myndigheter og utenlandsk tilstedeværelse fortsetter med uforminsket kraft. Disse angrepene går i første rekke ut over sivilbefolkningen og hindrer vanlige mennesker i å komme i gang med et normalt liv.

Samtidig må vi kunne glede oss over at folkeavstemningen om ny grunnlov 15. oktober forløp bedre enn ventet. Avstemningen ble gjennomført på en god og ryddig måte – av irakerne selv med god støtte fra FN. Timeplanen som ble lagt i FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1546, overholdes dermed fortsatt.

Det gir likevel grunn til bekymring at mange sunni-arabere ikke støttet grunnloven. Den manglende støtten skyldes at denne befolkningsgruppen frykter at den føderale statsmodellen som nå er valgt, vil gi dem redusert innflytelse og begrenset tilgang til energi- og vannressurser.

Det vil nå være viktig at sunni-araberne ser seg tjent med å engasjere seg i den videre politiske prosessen fram mot valget på ny nasjonalforsamling i desember. Enigheten mellom de tre folkegruppene om at grunnloven skal kunne revideres av den nye nasjonalforsamlingen, kan bidra til økt sunni-arabisk interesse for valget.

Norge støtter den politiske prosessen i Irak, både gjennom FN og på andre måter. Hele det internasjonale samfunn har et ansvar for å sikre at det irakiske folk får leve i et trygt land med et godt styresett, og der de selv er med på å bestemme den videre utviklingen.

Samtidig innebærer den vanskelige sikkerhetssituasjonen i Irak at det fortsatt vil være behov for betydelig bistand fra omverdenen. Det internasjonale samfunn må stille opp både når det gjelder sikkerhet og gjenoppbygging.

Norge er beredt til å ta sin del av dette ansvaret. Vi vil derfor fortsatt bidra både til økt sikkerhet og til gjenoppbyggingen av Irak.

Men vi vil endre på innretningen av det norske bidraget. Det er verdt å minne om at Norge er det eneste NATO-landet som var imot invasjonen i Irak, og som likevel valgte å bidra til stabiliseringsstyrken.

Regjeringens beslutning innebærer at oppdraget til de norske stabs- og opplæringsoffiserene vil være avsluttet innen midten av desember. Vi legger vekt på at oppdraget

avsluttes på en ryddig og åpen måte og i forståelse med våre allierte.

Regjeringen legger stor vekt på fortsatt å bidra til å bygge opp en sikkerhetssektor i Irak basert på demokratiske prinsipper og respekt for menneskerettighetene. Vi tar også vår del av ansvaret som medlem av NATO. Regjeringen vil derfor fortsatt bidra til den allierte innsatsen for opplæring av irakiske sikkerhetsstyrker.

Åtte allierte – Belgia, Frankrike, Tyskland, Hellas, Latvia, Luxembourg, Slovenia og Spania – bidrar ikke til med opplæringsoffiserer i Irak, men fokuserer, slik som Norge nå vil gjøre, på opplæring relatert til sikkerhetssektoren utenfor landet. Vi vil fortsatt legge til rette for opplæring ved NATOs treningssenter ved Jättå.

Når det gjelder norsk militært personell som tjenestegjør i NATOs kommandostruktur, vil det ikke bli noen endringer. Slik deltakelse følger som en klar konsekvens av vår NATO-tilhørighet.

Som i Afghanistan legger Regjeringen avgjørende vekt på å støtte etableringen av et demokratisk styresett basert på rettsstatsprinsipper i Irak. Her må FN ha en sentral rolle. Det er bare FN som med nødvendig tyngde og legitimitet kan samordne den internasjonale innsatsen. Regjeringen vil derfor se på hvordan vi i større grad kan støtte FNs arbeid i Irak. Vi vil også fortsette opplæringen av irakiske politioffiserer. En kompetent, sivil politistyrke som baserer seg på anerkjente demokratiske prinsipper, er avgjørende for Iraks videre utvikling.

De to kursene vi så langt har avholdt for irakiske politioffiserer i Norge, har vært godt mottatt. Et tredje kurs finner sted om en uke. Deltakerne gjøres kjent med politiets arbeid i et demokratisk samfunn. Som i Afghanistan legges hovedvekten på ledelse og administrasjon, menneskerettigheter og kvinner i politiet. Denne opplæringen vil fortsette i 2006. Norsk støtte til opplæringsprogrammer i regionen er noe som også vil bli vurdert i en slik sammenheng. Men vi må heller ikke glemme at befolkningen har en rekke sivile behov som vi bør bidra til å dekke. Det gjelder bidrag av humanitær karakter, men også bidrag som medvirker til langsiktig stabilitet. Tilgang til rent vann, tilfredsstillende sanitære forhold, skolegang for barna og helsetjenester står øverst på ønskelisten til den jevne iraker. FNs muligheter til å arbeide på dette feltet må styrkes.

Norges samlede bistand til Irak for perioden 2003–2006 utgjør 540 mill. norske kroner. En andel av denne bistanden er kanalisert gjennom det multilaterale flergiverfondet for gjenoppbyggingen av Irak, styrt av FN og Verdensbanken. Samtidig vil vi fortsatt gi humanitær støtte, slik vi gjorde før valget i januar, og kanalisere bistand gjennom FN og norske frivillige organisasjoner, som Norsk Folkehjelp, Kirkens Nødhjelp, Redd Barna, Røde Kors og Tromsø Mineskadesenter.

På lengre sikt må vi bidra til at Irak kan klare seg selv. Derfor er det viktig å ruste opp den irakiske petroleumsindustrien. Her har Norge spesielle forutsetninger for å bidra. Vi vil styrke vårt samarbeid med irakiske myndigheter innen petroleumssektoren, med fokus på overføring av norske erfaringer og kunnskap, teknologi og forvaltningskompetanse.

I Pakistan står tre millioner mennesker i fare for å komme av sult og kulde. Fra norsk side har vi så langt stilt opp med 200 mill. kr i bistand og oppfordret andre land til å stå ved de tilsagn de har gitt om hjelp til Pakistan.

Jordskjelvet har igjen brakt opp diskusjonen om hvordan militære organisasjoner best kan bidra til å avhjelpe humanitære katastrofer. Allerede etter flodbølgekatastrofen i Asia så vi hvordan enkelte allierte satte inn militære ressurser for å avhjelpe menneskelig nød. Og nå ser vi i Pakistan et enormt behov for fly og helikoptre som kan transportere nødhjelpen fram til ofrene av katastrofen.

Fra norsk side vil vi, som jeg var inne på, holde fast på den helt klare hovedregelen for slikt sivilt-militært samarbeid, at humanitært arbeid bør fortrinnsvis utføres av sivile og koordineres av FN. Men militære aktører kan også gi viktige bidrag.

I Pakistan har vi en situasjon der NATO-landene på den andre siden av grensen, i Afghanistan, har store militære ressurser som kan settes inn. NATO har også betydelig kapasitet og kompetanse til å utføre og organisere langdistansetransport. I en slik situasjon må vi se på hvordan NATO kan støtte den FN-ledede hjelpeinnsatsen. FN har anmodet NATO om å bidra med lufttransport inn til katastrofeområdet nettopp fordi dette er et område der NATO har særskilt kompetanse og erfaring. Denne anmodningen har Norge og en rekke allierte etterkommet. Regjeringen har bevilget 10 mill. kr til slik transport organisert av NATO. Dette er en del av vår totale bistand til Pakistan i forbindelse med jordskjelvet.

Som det framgår av min redegjørelse, er Regjeringen opptatt av at Norge skal fortsette å støtte stabiliseringen og gjenoppbyggingen av Afghanistan og Irak.

Jeg har tro på at det er bred enighet om den målsettingen i denne sal. Vi skal ta vår del av ansvaret ved å være en aktiv bidragsyter i internasjonal konfliktløsning ved å forbli en sterk støttespiller for FN og ved fortsatt å være en troverdig alliert i NATO.

S a k n r . 3

Redegjørelse av forsvarsministeren om fremtidig innretning av norske militære styrkebidrag i Afghanistan og Irak

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:35:08]:

Deltakelse i militære operasjoner i utlandet er en integrert og viktig del av norsk sikkerhets- og forsvarspolitik. Gjennom vårt engasjement bidrar vi til fred og demonstrerer solidaritet med det internasjonale samfunn. Vår deltakelse ute styrker internasjonal sikkerhet og dermed også norsk sikkerhet. Det er samtidig viktig at Norge tar sin del av det internasjonale samfunns forpliktelser med å gjennomføre fredsoperasjoner.

Som utenriksministeren nevnte, legger Regjeringen meget stor vekt på at norsk deltakelse i militære operasjoner i utlandet har et klart FN-mandat. Det er en avgjørende forutsetning for bruk av militær makt at den skal være forankret i folkeretten.

Vi vil i 2006 opprettholde minst samme omfang som i dag for norsk militær deltakelse ute. Det er en viktig målsetting for Regjeringen å øke vår innsats i forhold til FN, også militært. I dag bidrar Norge med til sammen i underkant av 50 personer til FN-ledede operasjoner. Vår klare ambisjon er å øke dette tallet. Det er allerede igangsatt et arbeid for å identifisere nærmere hvilke behov FN har, og hva vi eventuelt kan bidra med i så måte. Vi har startet en dialog med FN om hvordan Norge kan bidra til å styrke FNs arbeid med fredsoperasjoner. Vi ser bl.a. på muligheten for et nordisk samarbeid.

Som utenriksministeren nevnte i sitt innlegg, vil Regjeringen i løpet av kort tid komme tilbake med en bredere redegjørelse som også vil omfatte økt norsk engasjement i FN.

NATOs stabiliseringsoperasjon i Afghanistan, ISAF, som har et klart FN-mandat, forblir vårt hovedsatsingsområde. Det norske bidraget til ISAF vil nå bli konsentrert til Nord-Afghanistan. Det vil våren 2006 bli etablert en regional kommando i nord hvor Tyskland har et lederansvar. Under tysk ledelse vil vi også arbeide tett med styrker fra Finland, Island, Sverige og Nederland. Fra norsk side vil vi bidra med en hurtigutrykningsstyrke på ca. 180 personer, et sanitetselement, et transportkontrollelement, forsynings- og logistikkpersonell til den framskutte forsyningsbasen i Mazar-e Sharif og diverse sentralt plasserte stabstillinger. Vi vil samtidig fortsatt delta med et mindre antall stabsoffiserer til ISAFs hovedkvarter i Kabul.

Norge tok over ledelsen for Provincial Reconstruction Team, såkalt PRT, som er det regionale stabiliseringslaget i Meymaneh i Nord-Afghanistan, 1. september i år, hvor også Finland og Island deltar. PRT-konseptet er sentralt i ISAF og har vist seg å være et effektivt instrument for å understøtte lokale myndigheter og derigjennom utvide sentralmyndighetens autoritet i provinsene.

PRT-konseptet består av en militær og en sivil del. Forsvaret bidrar til den militære delen, som har som målsetting å bidra til en positiv utvikling innenfor sikkerhetssektoren i provinsene. Det er den sivile delen som ivaretar bistand og utvikling.

PRT-et i Meymaneh har et antall militære enheter som patruljerer rundt i hele provinsen. ISAF får på denne måten kjennskap til sikkerhetsutfordringer og utviklingen i ulike områder, herunder informasjon som kan være relevant i forbindelse med eventuelle bistandsprosjekter. Gjennom denne virksomheten synliggjøres både den afghanske sentralregjeringens og det internasjonale samfunns tilstedeværelse i provinsene.

Den sivile delen av stabiliseringslaget i Meymaneh består av en bistandspolitisk rådgiver og en politirådgiver. Dette gir oss et meget godt utgangspunkt for å identifisere bistandsrelaterte behov i området som det fra norsk side bør være aktuelt å kanalisere ressurser til. Samtidig er det viktig å markere uavhengighet i forholdet mellom de militære styrkers og de humanitære hjelpeorganisasjonenes virksomhet.

Regjeringen vil sende tre-fire F-16-fly til Afghanistan for en tremånedersperiode våren 2006. Flyene vil inngå i

en nederlandsk ledet avdeling. Dette er svar på henvendelse fra NATO om økt behov for luftstøtte som følge av ISAFs utvidelse til stadig flere provinser. Formålet er å sikre ISAF-styrker tilgang til jagerfly som kan demonstrere tilstedeværelse og om nødvendig gi nærstøtte fra luften, hvis det skulle oppstå kritiske situasjoner på bakken.

ISAF er i en del situasjoner avhengig av flystøtte for å ivareta sikkerheten til personellet. Fram til sist vinter disponerte ikke ISAF egne jagerfly. Man var inntil da avhengig av støtte fra den amerikanskledede operasjonen «Enduring Freedom», OEF. ISAFs utvidelse til stadig flere provinser øker kravene til styrkenes sikkerhet. Dette gjelder særlig utvidelse sørover.

Fly under ISAFs kommando vil i nødsituasjoner kunne bli bedt om å bistå personell på bakken fra OEF. Dette kan være aktuelt i helt spesielle tilfeller hvor personell fra OEF er utsatt for angrep eller på annen måte er i en krisesituasjon. Denne ordningen er hjemlet i en generell avtale fra 2003 om gjensidig støtte mellom ISAF og OEF. Det er etablert praksis når det foregår mer enn én militær operasjon i et område, at disse regulerer forholdet seg imellom i en avtale.

Øverstkommanderende for de to operasjonene vil kunne anmode hverandre om støtte. Ved eventuell støtte fra ISAF til OEF vil ISAFs engasjementsregler bli lagt til grunn. Det understrekes at fly under ISAFs kommando ikke skal ha noen offensiv rolle i forhold til operasjoner i regi av OEF. Som følge av at det er OEF som har de fleste ressursene, er det hittil ISAF som har benyttet seg mest av ovennevnte avtale. Ved at ISAF får en selvstendig F-16-kapasitet, vil behovet for flystøtte fra OEF bli redusert.

Det norske bidraget vil inngå som en del av F-16-samarbeidet mellom flere europeiske land. Flyene vil kommandomessig være underlagt ISAF og stasjoneres i Kabul. Det vil være utplassert en norsk liaisonoffiser i ISAFs hovedkvarter som har som oppgave å ivareta norske interesser i forbindelse med at F-16 deltar i operasjonen. Fra norsk side vil vi hele tiden forsikre oss om at operasjonen utføres i henhold til ISAFs mandat og norske folkerettslige forpliktelser. NATOs evne til å bidra med flystøtte er avgjørende for å kunne ivareta sikkerheten for personellet på bakken og derigjennom ISAFs evne til å løse sitt oppdrag.

Situasjonen i Afghanistan er preget av krevende sikkerhetsutfordringer, vanskelige topografiske og klimatiske forhold og mangelfull infrastruktur. Det er meget viktig at de styrker som sendes til Afghanistan, er godt trent og utstyrt, slik at de kan utføre sine oppgaver under de vanskelige forhold som råder i landet.

INATO arbeides det nå med en revisjon av operasjonsplanen for å gjennomføre utvidelsen av NATOs engasjement til provinsene sør og øst i landet. I dag er ISAF etablert i nord og i vest. Alliansen står foran ytterligere utfordringer knyttet bl.a. til motstandsaktivitet fra opprørsbevegelser og fra ulike kriminelle grupperinger, til etniske motsetninger og til narkotikaproduksjon. Etter hvert som ISAF utvider sørover og østover, vil sikkerhetssituasjonen

kunne bli vanskeligere, og NATO-styrken vil kunne møte trusler fra Taliban og restelementer fra Al Qaida.

Det legges opp til en betydelig økning i antall NATO-styrker i ISAF. Vi må derfor forvente økte krav til nasjonene om å avgi styrker. Erfaringsmessig har det vist seg vanskelig å fylle ISAFs behov for styrker. ISAFs utvidelse sørover og østover må ikke forveksles med den pågående debatten i NATO om en mulig framtidig sammenslåing av ISAF og OEF.

Det norske engasjementet i OEF avsluttes i løpet av januar 2006, i samsvar med erklæringen fra Soria Moria. Som nevnt vil vi konsentrere vår framtidige innsats i Afghanistan om ISAF.

Utrekningen av norsk personell fra den flernasjonale stabiliseringsstyrken i Irak er allerede påbegynt, og avsluttes innen midten av desember. Videre vil det norske engasjementet i NATOs treningsmisjon i Irak bli avvirket, i tråd med regjeringserklæringen. Personellet vil bli trukket ut i forbindelse med neste rotasjonssyklus i NATO, som finner sted i desember. Dermed vil samtlige direkte utsendte norske offiserer ha forlatt Irak ved midten av desember.

Som utenriksministeren nevnte, vil det ikke bli lagt nasjonale begrensninger på norske offiserer som tjenestegjør i NATOs kommandostruktur, med hensyn til mulige oppdrag i Irak. Det er viktig, både for NATOs troverdighet og operative evne, at NATO fritt kan disponere personellet i egne militære staber til å løse sine oppgaver. Opplæring av irakiske offiserer på Jåttå i regi av NATO videreføres. Merkostnadene forbundet med ovennevnte nasjonale bidrag dekkes innenfor rammen av de midler som er avsatt på forsvarsbudsjettet for 2006, kap. 1792 norske styrker i utlandet.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at utenriksministerens og forsvarsministerens redegjørelser legges ut for behandling i et senere møte. – Det anses vedtatt.

S a k n r . 4

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 3, fra representanten Siri A. Meling til utenriksministeren, vil bli tatt opp av Finn Martin Vallersnes.

Spørsmålene 13 og 14, fra henholdsvis representantene Line Henriette Holten Hjemdal og Martin Engeset til nærings- og handelsministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart etter spørsmål 4.

Spørsmål 21, fra representanten Jan Arild Ellingsen til justisministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 22, fra representanten André Oktay Dahl til justisministeren, vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren på vegne av justisministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra kommunal- og regionalministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 2, som skal besvares av samme statsråd.

S p ø r s m å l 1

Hans Olav Syversen (KrF) [11:46:50]: Det blir en overgang til de nære ting, men det regner jeg med at kommunalministeren ikke har noe imot.

«Under kapittelet By og land i Soria Moria-erklæringen heter det: «Regjeringen vil gjennomføre tiltak for områder i storbyene som har særlige utfordringer, slik som Groruddalen i Oslo.»

Vil Regjeringen fremme en egen sak som omhandler satsing i Groruddalen?»

Statsråd Åslaug Haga [11:47:31]: Regjeringa vil føre en offensiv politikk for byene våre for å utvikle byenes fortrinn, kvaliteter og muligheter. Enkelte områder har særlige miljømessige og sosiale utfordringer, og Regjeringa vil gjennomføre tiltak for å bedre situasjonen i slike områder. Groruddalen er et område med stor variasjon og mange kvaliteter, men området har også en rekke utfordringer. Deler av dalen er belastet med miljøproblemer som forurensing, lite tilrettelegging for myke trafikanter og mye trafikk. Groruddalen er flerkulturell, noe som er en ressurs, men som også kan kreve en egen politisk innfallsvinkel. Enkelte områder har også hatt en negativ levekårsutvikling, og dette kan forsterkes ytterligere av ensidig boligmasse, mangel på møteplasser, kulturelle tilbud og servicetilbud. Jeg må likevel få presisere at dette på langt nær gjelder alle deler av dalen. Det er også viktig å peke på at også andre områder har utfordringer, og at Groruddalen ikke står i en særklasse med større utfordringer enn andre områder på alle felter.

Regjeringa vil utrede nærmere hvordan det bør satses i Groruddalen og andre områder med særskilte utfordringer. Vi ønsker bl.a. å videreføre erfaringene fra Handlingsprogrammet for Oslo indre øst og det gode samarbeidet som en der har hatt med Oslo kommune. Regjeringa kommer til å legge fram en egen hovedstadsmelding. Vi vil komme tilbake med en nærmere beskrivelse av hvordan denne saken skal følges opp i meldinga.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:49:23]: Takk for svaret!

Jeg er enig med statsråden i at ikke alle områder i Groruddalen har særskilte utfordringer. Det er mange gode boområder også i Groruddalen. Men som statsråden også var inne på, har deler av dalen særskilte utfordringer.

Så var statsråden innom indre øst-satsingen, som nå går mot sin avslutning, et tiårig samarbeid mellom stat og kommune. Kan jeg forstå statsråden dit hen at hun ser for seg at det vil bli en oppfølging av det tiårige samarbeidet, men nå med vekt på Groruddalen, eventuelt andre områ-

der i Oslo by som står overfor noenlunde de samme utfordringene?

Statsråd Åslaug Haga [11:50:13]: Den forståelsen som representanten Syversen har, er helt korrekt. Vi nærmer oss nå avslutningen av Handlingsprogrammet for Oslo indre øst – et program som vi oppfatter som meget vellykket. Jeg sier ikke at det ikke vil være utfordringer også i den bydelen framover, men vi ser det som naturlig at vi nå trekker på de erfaringene som vi har gjort i Oslo indre øst, og på Handlingsprogrammet for Oslo indre øst, og prøver å anvende noe av den erfaringen og kunnskapen vi har, også på Groruddalen.

Det er ikke nødvendigvis noen automatisk overføring her, men vi har med oss noe erfaring som vi mener er anvendbar i en viss forstand. Derfor vil vi ta initiativ overfor Oslo kommune, slik at vi kan komme inn i den gode dialogen med Oslo kommune om Groruddalen, som jeg opplever man har hatt gjennom disse åra når det gjelder Oslo indre øst.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:51:12]: Takk for svaret!

Da forstår jeg svaret slik, og det vil jeg bare be om en bekreftelse på, at det nærmere opplegget for hvordan denne satsingen skal skje, vil Stortinget få seg forelagt i en egen hovedstadsmelding.

Statsråd Åslaug Haga [11:51:26]: Det er en korrekt forståelse. Det kan hende at vi ønsker å komme tilbake til Stortinget med noe før det, men jeg er innstilt på at hovedstadsmeldinga skal komme så raskt som mulig. Vi vil i hvert fall få anledning til å drøfte dette i hovedstadsmeldinga.

Det har allerede vært en god del tenkning omkring hvordan en kan tilnærme seg utfordringene i Groruddalen. Det har bl.a. samferdselsministeren vært inne på. Det ligger derfor allerede en del tankearbeid der. Vi vil sjølsagt bygge videre på det, men utvide med et mer helhetlig program enn det bl.a. samferdselsministeren så for seg, som var veldig rettet inn mot det samferdselspolitiske området. Så vi går inn i en dialog med Oslo kommune og håper å få til et bredt program, og vi kommer tilbake til Stortinget seinest i hovedstadsmeldinga.

S p ø r s m å l 2

Kari Lise Holmberg (H) [11:52:35]: Jeg vil få stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Etter anmodning fra de parlamentariske lederne fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble avtaleinngåelsen om evalueringen av dagens fylkeskommune avlyst rett før regjeringsskiftet.

Vil statsråden ta opp igjen dette arbeidet og gjennomføre den planlagte evalueringen av fylkeskommunen?»

Statsråd Åslaug Haga [11:53:15]: Dagens fylkeskommune er under press, og debatten om et framtidig regionalt nivå har pågått i svært lang tid. Det foreligger en

rekke utredninger fra de siste åra hvor temaet har vært forvaltningsstruktur og ansvars- og oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene. Jeg kan nevne Oppgavefordelingsutvalget, Effekttutvalget, Distriktskommisjonen og ikke minst det arbeidet som har vært gjort innenfor rammen av KS, og de utredningene som ligger der. Alle disse utvalgene har vært samstemte i sin konklusjon, nemlig at vi trenger et sterkt folkevalgt mellomnivå i det offentlige forvaltningssystemet.

Regjeringa er derfor av den oppfatning at vi har tilstrekkelig grunnlag for å treffe en beslutning om at det skal være tre folkevalgte nivåer i Norge, og i Soria Moria-erklæringen definerte vi helt klart at Regjeringa ønsker at det skal være tre forvaltningsnivåer. Regjeringa mener derfor at det er sløsing med ressurser å iverksette en bred og forskningsbasert evaluering av dagens fylkeskommune. Det er i stedet på høy tid å vise handlekraft og fatte de beslutninger som er nødvendige for å få gjennomført en regionreform.

Det vil framover sikkert bli en opphetet debatt om bl.a. framtidig regioninndeling. Dette verken kan eller skal hindre oss politikere fra å ta ansvar for at det raskt fattes beslutninger i spørsmålet om framtidige regioner. Regjeringa vil med andre ord prioritere en rask, men god og forsvarelig framdrift av regionreformen.

I forbindelse med det kommende meldingsarbeidet om regionreform vil jeg vurdere hvorvidt det på noen enkeltområder kan være aktuelt å innhente ytterligere kunnskap, og jeg utelukker ikke at det kan være et behov vi erfarer ligger der. Så jeg vil altså ikke utelukke at enkelte avgrensede problemstillinger som også var skissert i det utarbeidede konkurransegrunnlaget for evaluering av dagens fylkeskommune, kan bli nærmere belyst gjennom eksterne utredninger. Men en bred evaluering ser vi ikke behov for.

Kari Lise Holmberg (H) [11:55:58]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er godt kjent med hva som står i Soria Moria-erklæringen om tre forvaltningsnivåer. Jeg synes likevel det er forunderlig, og jeg stiller meg spørrende til noe av det som det blir gitt uttrykk for fra kommunalministerens side. Vi får altså ikke anledning til å ta debatten om to eller tre nivåer.

For det første velger regjeringspartiene med åpne øyne å avstå fra å skaffe seg mer eksakt kunnskap om hvordan dagens fylkeskommune løser sine oppgaver, for det var det mandatet var, å se på hvordan de tre nivåene i dag løser sine oppgaver.

For det andre synes jeg det er underlig at kommunalministeren sier stopp og mener at en har kunnskap nok. Men en har altså hentet inn tilbud for mer kvalifisert viten bl.a. om fylkekommunens legitimitet.

For det tredje ligger det klart i mandatet at man skal basere seg på de tre nivåene.

Er det slik at kommunalministeren velger å lukke øynene av frykt for eventuelle negative resultater av en evaluering? Kan det være mulig at man ikke tør å ta en åpen diskusjon om noe så viktig som antall forvaltningsnivåer?

Presidenten: Presidenten ber både spørre og svarer, særlig spørre, om å følge med på klokken til høyre på talerstolen. Når klokken viser 00.00, er taletiden over.

Statsråd Åslaug Haga [11:57:30]: Spørsmålet om hvor mange forvaltningsnivåer vi skal ha i Norge, har vært diskutert svært lenge. Det er ingen tvil om at det er uenighet mellom partiene om hvorvidt vi skal ha to eller tre forvaltningsnivåer.

Når det gjelder de tre partiene som nå sitter i regjering, er ikke vi i tvil om hva det er klokt å ha av forvaltningsnivåer. Vi mener at vi skal ha tre forvaltningsnivåer. Det mener vi er meget godt dokumentert gjennom alt det utredningsarbeidet som har vært gjennomført i de seinere åra. Oppgavefordelingsutvalget, Effekttutvalget, Distriktskommisjonen, KS' arbeid – alt dette underbygger at det er klokt å ha tre forvaltningsnivåer, og derfor tar vi det som utgangspunkt.

Jeg tror ikke vi kommer noe lenger i disse diskusjonene. Nå er tida kommet for handling, og den handlingen ønsker vi å omsette til praktisk politikk, med utgangspunkt i tre forvaltningsnivåer.

Kari Lise Holmberg (H) [11:58:39]: Alt ved begynnelsen av forrige stortingsperiode var det klart at det skulle foretas en evaluering av fylkeskommunen. Den prosessen som så langt er gjennomført, har en klar basis i et flertall på Stortinget. Mange selskaper har dessuten nedlagt betydelige ressurser i forarbeidet til denne evalueringen.

Er ikke kommunalministeren redd for at man undergraver både tilliten til demokratiet og respekten for andres arbeid, når en velger å se bort fra både vedtak og påbegynt arbeid?

Statsråd Åslaug Haga [11:59:11]: Regjeringa skal bygge det som måtte bli det endelige resultatet når det gjelder forvaltningsstruktur, også på regionnivå, på kunnskap, og vi mener at vi har et godt kunnskapsnivå allerede i dag for å mene noe om at det er klokt å ha tre forvaltningsnivåer.

Så har jeg sagt at jeg utelukker ikke at vi kan komme til å se på enkelte sider av virksomheten til fylkeskommunene, men den brede gjennomgangen som en ble forespeilet i dette utredningsarbeidet, mener vi det ikke er grunnlag for. Vi mener snarere at det å sette i gang det brede utredningsarbeidet vil være sløsing med offentlige ressurser. Er det noe vi ikke ønsker oss, så er det at vi skal kaste bort offentlige penger på noe som i utgangspunktet er unødvendig, og som til dels allerede er gjennomført.

Presidenten: Vi går da over til spørsmål 22.

S p ø r s m å l 2 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten André Oktay Dahl til justisministeren, vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren på vegne av justisministeren, som er bortreist.

André Oktay Dahl (H) [12:00:27]: Jeg vil stille følgende spørsmål:

«Den senere tiden har det i media fremkommet påstander om uheldig praksis knyttet til utstedelse av nødpass, og at polititjenestemenn har formidlet disse videre til kriminelle miljøer.

Kan statsråden redegjøre for omfanget av utstedelse av nødpass og utviklingen av praksis de senere årene, og for hvilke tiltak statsråden vil iverksette for å sikre at slike pass ikke kommer i hendene på kriminelle?»

Statsråd Åslaug Haga [12:01:04]: La meg først si at jeg ikke kan kommentere ytterligere den underliggende saken som spørsmålet refererer til, ettersom etterforskning nå pågår.

Når det gjelder omfanget av nødpass, utstedes det om lag 40 000 nødpass pr. år. Innføringen av maskinlesbare pass fra 2004 med lengre produksjonstid enn tidligere har ført til en økning av passøkere som møter for seint på passkontoret i forhold til produksjonstida. Dette har gitt en økning i utstedelse av nødpass.

Nødpass utstedes fortsatt for hånd på utfylt blankett, såkalt passbok. Kontrollen med at nødpass ikke blir utstedt til feil person, eller at blankettene havner hos uvedkommende, ligger hos passmyndighetene, dvs. landets politistasjoner samt norske utenriksstasjoner. I noen tilfeller utstedes nødpass også av norsk honorær konsul eller et annet nordisk lands utenriksstasjon hvor Norge ikke er representert. Samtlige av disse myndighetene har en beholdning av passblanketter. Kontrollen ligger i dag i at det føres et regnskap over utfylte passblanketter, og at disse sikres mot bl.a. tyveri. Kontrollen av at nødpasset utleveres til rett person, ligger i den administrative kontrollen hos de utstedende myndigheter, dvs. politistasjoner eller utenriksstasjonene.

Dagens utstedelse av ordinære pass innebærer en omfattende prosess som involverer flere personer enn tidligere. Dette innebærer en større grad av kontroll, og rutiner i produksjonsprosessen vil hindre at pass utstedes til feil person.

En eventuell innføring av nødpass med maskinlesbar tekst og biometri vil kunne underbygge en sikrere forvaltning av nødpass. Nødpass med maskinlesbar tekst og biometri er allerede i produksjon i Sverige.

Justisdepartementet vil sikre at man også i framtida har en forsvarlig praksis for oppbevaring og utstedelse av nødpass. Justisdepartementet vil kontakte Politidirektoratet for å kartlegge hvorvidt det er nødvendig med en gjennomgang av kontrollrutinene rundt oppbevaring av utfylte blanketter og utstedelse av nødpass.

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

André Oktay Dahl (H) [12:03:41]: Jeg takker statsråden for svaret, og forstår reservasjonene. Uten å foregripe noen av alle de sakene vi har sett komme til overflaten enten det gjelder kreative vannverk, benådninger eller nå pass, har det vel i sum vært en erkjennelse blant flere at Norge ikke er et jomfruelig kardemomme-land, for å si det slik.

Med forbehold om at spørsmålet i dag er utenfor statsrådens ansvarsområde og at denne konkrete saken er under etterforskning, vil jeg stille et spørsmål, på bakgrunn av det statsråden tok opp i forhold til det man har innført i Sverige. Enkelte advokater har sagt i media at det var en ubetenksomhet at disse nødpassene ble delt ut av den polititjenestemannen det gjaldt.

Kan statsråden forvise Stortinget om at man vil innføre den type ordning man har i Sverige, og ikke er ubetenksomme – noe man har vært i Soria Moria-erklæringen, som omtrent ikke nevner organisert kriminalitet med ett ord? Kan statsråden forvise Stortinget om at man vil komme tilbake til Stortinget så raskt som mulig med en tilbakemelding om hvordan dette arbeidet foregår?

Statsråd Åslaug Haga [12:04:46]: For det første må jeg ta avstand fra de antydninger som her kommer fra representanten Dahl om at Regjeringa ikke er opptatt av organisert kriminalitet. Er det noe vi er opptatt av, og i stadig økende grad, er det nettopp hvordan vi skal evne å bekjempe den.

Jeg vil gjenta det jeg har sagt om at vi vil ta kontakt med Politidirektoratet for å sikre at rutinene pr. i dag er så gode som det overhodet er mulig å få til.

Når det gjelder spørsmålet om vi skal gå i retning av det samme systemet som man har i Sverige, kan jeg bekrefte at vi vil foreta en vurdering av om det er klokt å gå i den retningen som svenskene har gjort – altså ta i bruk maskinlesbar tekst og biometri også når det gjelder nødpass. Vi vil se på de svenske erfaringene. (Presidenten klubber.) Der var tida ute.

André Oktay Dahl (H) [12:05:54]: Bare et kort oppfølgingsspørsmål: Kan statsråden si noe om tidsperspektivet på det, det er ganske interessant for mange i disse dager å få vite.

Statsråd Åslaug Haga [12:06:04]: Jeg kan ikke si noe eksakt om det. Det er et faktum at den svenske ordningen ble innført fra 1. november, og skal vi greie å se på erfaringene fra Sverige, må det ta noe tid. Men vi erkjenner, som jeg tror representanten forstår ut fra det jeg har sagt, at dette er et problem, og at det er ting her det er behov for å gå nøyere inn i.

Men det jeg også kan si, ikke minst med egen erfaring fra utenriksstasjoner, er at det vil være bortimot utenkelig å utruste alle norske utenriksstasjoner med utstyr for slik produksjon, fordi det vil forutsette utplassering av tung og kostbar infrastruktur. Da må vi i det minste ha hatt en grundig gjennomgang på forhånd av hvordan vi kan være sikre på at vi vil utnytte også ressursene godt nok, om vi skulle tenke i den svenske retningen.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål 3.

S p ø r s m å l 3

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Siri A. Meling til utanriksministeren, vil bli teke opp av representanten Finn Martin Vallersnes.

Finn Martin Vallersnes (H) [12:07:17]: På vegne av representanten Siri A. Meling vil jeg stille følgende spørsmål til utenriksministeren:

«En 19-årig trebarnsmor ble i fjor dømt til døden for «umoralske handlinger» i Iran. Den unge kvinnen er mentalt tilbakestående, ble tvunget til prostitusjon som barn og ble utsatt for en serie grove overgrep. Både daværende statsminister Kjell Magne Bondevik og utenriksminister Jan Petersen engasjerte seg i saken, og sterkt internasjonalt press gjorde at dommen ble omgjort til 99 piskeslag og fengsel.

Hvordan vil Regjeringen reagere mot denne dommen?»

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:07:57]: Det er helt uakseptabelt at Leyla Mafi har blitt dømt til piskeslag. I tillegg er det svært alvorlig at en kvinne som har blitt tvunget til prostitusjon, og som har vært utsatt for overgrep helt fra hun var barn, blir idømt fengselsstraff. Dette strider mot internasjonal rettsoppfatning. Norge har, som representanten nevnte, ved flere anledninger protestert mot Irans bruk av brutale og umenneskelige straffemetoder, og Regjeringen vil fortsette å ta dette opp med iranske myndigheter. Jeg vil selv bruke anledningen til dette når den byr seg. Vi samarbeider nært med likesinnede land når det gjelder menneskerettighetsspørsmål i Iran. Utviklingen går dessverre i gal retning, bl.a. har flere mindreårige blitt dømt til døden. Dette er selvfølgelig fullstendig uakseptabelt, og det gir vi uttrykk for.

Iran har sluttet seg til FNs barnekonvensjon. Til tross for dette hevder iranske myndigheter at den islamske loven står over de konvensjoner landet har sluttet seg til. Dette tar vi også sterkt avstand fra, og vi bruker de anledningene vi har, for å gjøre det synet kjent direkte overfor Iran og i internasjonale fora.

Finn Martin Vallersnes (H) [12:09:08]: Som i alle mulige andre sammenhenger står en sterkere når en står sammen med andre, og særlig sammen med dem som en har felles verdigrunnlag med. I denne typen saker har Norge ved andre anledninger gjort felles sak med EU. Spørsmålet er: Vil en fortsatt gjøre det, og er det andre internasjonale fora eller samarbeidspartnere en kan jobbe sammen med for å styrke denne saken?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:09:35]: Det er en klar norsk linje å bruke de anledningene vi har i internasjonale fora, til å gjøre felles sak med andre. I slike utenrikspolitiske spørsmål er det helt vanlig at vi slutter oss til uttalelser og resolusjoner fra EU. Og byr den muligheten seg for oss, vil jeg se det som naturlig at vi slutter oss til en slik uttalelse, i tillegg til det vi markerer på egen hånd.

Finn Martin Vallersnes (H) [12:10:00]: Med utgangspunkt i denne konkrete saken kan det være av interesse å få en vurdering fra utenriksministerens side av hvor store brudd på menneskerettigheter Norge skal tåle før det

får ytterligere konsekvenser for andre bilaterale relasjoner til vedkommende land.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:10:21]: Når det gjelder Iran, er forholdene mange. Jeg kan jo også nevne at iranske myndigheter anser at den kriminelle lavaldersalder for jenter er 9 år, og at den for gutter er 15 år, mens FNs barnekonvensjon peker på at den skal være langt høyere. De er forpliktet til at personer under 18 år skal regnes som barn.

Når det gjelder dialogen vår med land, og måten å påvirke på, mener jeg det er en løpende balansegang hvor den norske linjen har vært å mene at når vi griper inn i andre land og samarbeider på flere områder, gir det påvirkingsmuligheter til å ta opp brudd på menneskerettighetene. De kanalene vi har til Iran, må vi bruke på den måten. Men det er også klart at land hvor menneskerettighetene brytes systematisk og på den groveste måten, ikke er land det er naturlig å utvikle veldig nære forbindelser med. Vi må også velge flere arenaer for å påvirke utviklingen, og det gjelder også Iran.

S p ø r s m å l 4

Peter Skovholt Gitmark (H) [12:11:31]: Dette og det foregående spørsmålet har en sterk synergi. Mitt spørsmål til utenriksministeren er:

«Siden 1979 har regjeringen i Iran fratatt bahaiere adgang til høyere utdanning, som et ledd i en bredere forfølgelsesstrategi. Bahaiene er den største religiøse minoriteten i Iran, og utsettes for omfattende religiøs diskriminering. Bahaiene har blitt lovet tilgang til universiteter og høyskoler om de bare erklærer seg som muslimer.

Vil Regjeringen reagere mot at denne gruppen fratras retten til religionsfrihet og høyere utdanning, og hvilke reaksjoner vil være aktuelle?»

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:12:13]: Som jeg sa i det forrige svaret, følger Norge nøye med på utviklingen av menneskerettighetssituasjonen i Iran. Dette betyr også at vi har fokusert på hvordan situasjonen for bahaiene har utviklet seg i landet, og tidligere regjeringer har gjort det. Norge har flere ganger protestert mot behandlingen av bahaiene overfor iranske myndigheter, bl.a. ble Irans ambassadør kalt inn til Utenriksdepartementet i august i år. Da ble bahaienes situasjon særlig trukket fram. Det er en type reaksjonsmønster som jeg støtter, og som vi også vil kunne benytte oss av.

Vi er spesielt oppmerksomme på at bahaiene fratras retten til høyere utdanning i Iran. Iranske myndigheter har over lengre tid krevd, som representanten sa, at bahaiene erklærer seg som muslimer for at de skal få adgang til offentlige og private universiteter. Av samvittighetsgrunner vil de ikke gå med på dette, og kravet er dessuten et alvorlig brudd med deres rett til religionsfrihet.

Norge er videre medforslagsstiller til en resolusjon om menneskerettighetssituasjonen i Iran som skal framlegges på årets generalforsamling i FN. I denne resolusjonen legges det opp til en særskilt fokusering på bahaienes situa-

sjon, og det uttrykkes bekymring for at de fratras retten til høyere utdanning. For øvrig kan jeg nevne at Norge har vært medforslagsstiller til alle de resolusjonene som er blitt fremmet i generalforsamlingen vedrørende menneskerettighetssituasjonen i Iran.

Peter Skovholt Gitmark (H) [12:13:40]: Jeg takker for svaret, og takker også for at utenriksministeren nå signaliserer en videreføring av den tidligere regjeringens oppfølging av den dårlige menneskerettighetssituasjonen som finnes i Iran og andre steder i verden. Opposisjonen står her i en felles kamp med Regjeringen for demokrati og for menneskerettigheter i hele verden, og den videreføringen er jeg veldig glad for.

Jeg vil også legge til at i sitt svar på det foregående spørsmålet kom utenriksministeren med en meget riktig henvisning til at religiøse lover ikke skal stå over internasjonale erklæringer. Og menneskerettighetserklæringen sier at retten til utdanning er allmenn. Er det særskilte reaksjoner man kan ha overfor Iran som et land som har gått med på å undertegne menneskerettighetserklæringen, men samtidig ikke respekterer den?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:14:40]: For det første: Som representanten Skovholt Gitmark sier, er det en styrke at vi har bred enighet om disse prinsippene i Norge og i denne sal. Det gir også en styrke for Regjeringen med hensyn til å holde en begrunnet profil på menneskerettighetssiden.

Når det gjelder spesielle reaksjoner, er det ikke slik at vi har for hånden sanksjonsmidler som griper direkte inn i det iranske samfunn. Men de kanalene som jeg har nevnt, at vi som land reagerer diplomatisk, at vi tar det opp i FN-organene, og at vi bruker de multilaterale mulighetene som måtte by seg for oss for å markere de synene, er en linje Norge har fulgt og vil fortsette å følge. Det tror jeg er det beste virkemidlet vi har for å presse på i riktig retning.

Peter Skovholt Gitmark (H) [12:15:28]: I den siste presidentvalgkampen i Iran var det flere moderate kandidater som ble nektet å stille, eller hadde problemer med å stille, og det var også en såkalt hardliner som til slutt vant valget.

Er det utenriksministerens oppfatning at det etter det siste presidentvalget nå foregår en sterkere religiøs forfølgelse og en enda sterkere undertrykking av demokratiet i Iran?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:15:55]: Det som er klart etter det siste presidentvalget, er at situasjonen i Iran er uoversiktlig. Det har fra høyeste religiøse hold vært grepet inn når det gjelder maktfordelingen mellom det øverste religiøse hold og presidenten. Situasjonen er derfor uklar. Det som er helt sikkert, er at dette tjener ikke situasjonen for menneskerettighetene og utviklingen av et demokratisk mangfold i det iranske samfunn.

Mitt svar er derfor at situasjonen gir grunn til bekymring. Og som det framgikk av mitt tidligere svar i dag, og av svaret til representanten Skovholt Gitmark, er det eksempler på at menneskerettighetssituasjonen går i negativ retning, at de demokratiske institusjonene taper i innflytelse, og at situasjonen for et demokratisk styresett som finner sted innenfor iransk kultur, svekkes og går i gal retning. Det gir grunn til dyp bekymring.

Presidenten: Vi tek så opp spørsmåla 13 og 14.

S p ø r s m å l 1 3

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:16:59]: «Styret i Diplom-Is anbefalte på sitt møte den 13. oktober å legge ned produksjonen og 55 lokale arbeidsplasser i Rakkestad. Regjeringspartienes tiltredelseserklæring legger opp til et aktivt statlig engasjement, i samarbeid med næringslivet og arbeidstakerne. Regjeringspartiene viste også et stort engasjement for å bevare arbeidsplassene ved Union i Skien.

Hva vil statsråden nå gjøre for å opprettholde arbeidsplassene ved Diplom-Is i Rakkestad, eller hvilken omstillingspakke kommer eventuelt på plass?»

Statsråd Odd Eriksen [12:17:52]: Jeg er kjent med at Tines heleide datterselskap Diplom-Is har arbeidet med sikte på å strukturere virksomheten i Norge for å bidra til framtidig lønnsom iskremproduksjon. I den forbindelse synes det også å være utsikter til at fabrikken i Rakkestad i Østfold kan bli nedlagt. Saken er ute på høring i selskapet. Så vidt jeg kjenner til, tar styret i Diplom-Is sikte på å ta endelig stilling til dette spørsmålet den 25. november i år.

Jeg har så langt ingen indikasjoner på noe annet enn at Diplom-Is har gjennomført en ryddig og ordentlig prosess i denne saken. Diplom-Is har ansvaret for å foreta forretningsmessige vurderinger som bidrar til fortsatt lønnsom iskremproduksjon. En eventuell nedleggelse i Rakkestad synes å kunne innebære behov for å øke antallet ansatte noe på Gjelleråsen utenfor Oslo og i Brevik i Porsgrunn kommune. Det ser derfor ikke ut til å være aktuelt å flytte produksjonen av iskrem ut av Norge.

På det nåværende tidspunkt er det vanskelig å ha noen klar oppfatning om hvorvidt en eventuell nedleggelse av iskremproduksjonen i Rakkestad vil innebære behov for et særskilt offentlig engasjement og i tilfellet på hvilken måte. Etter mitt syn er det viktig at en først får en god oversikt over de regionale og samfunnsmessige konsekvensene en eventuell nedleggelse av iskremproduksjonen i Rakkestad vil kunne medføre. Når en slik oversikt foreligger, ser jeg det som naturlig at lokale og regionale myndigheter sammen med bl.a. arbeidskraftmyndighetene og virkemiddelapparatet for øvrig vurderer behovet for mulige tiltak.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:19:42]: Jeg takker for svaret.

Det har vært en ryddig prosess fra Diplom-Is' side. Det er også opplagt at Diplom-Is har et selvstendig ansvar for å vurdere og foreta forretningsmessige beslutninger knyttet til virksomheten ved avdelingen i Rakkestad. Men det undrer meg at statsråden svarer i litt generelle vendinger, for det var jo ikke mangel på engasjement i statsrådets parti tidligere i høst når det gjelder liknende saker. Vi har nok av saker vi kan trekke fram, der staten helt konkret har gått inn med virkemidler når hjørnesteinsbedrifter har vært truet av nedleggelse eller blitt lagt ned. Jeg ber derfor om litt mer konkretisering.

Hvis Diplom-Is' styremøte skulle ta den endelige beslutningen om å legge ned avdelingen i Rakkestad, kan statsråden antyde noe om størrelsesordenen på den omstillingspakken det kan være snakk om, når den oversikten som statsråden vil ha på bordet først, foreligger?

Statsråd Odd Eriksen [12:20:46]: Det er vanskelig for meg å forskutere styrets endelige beslutning når det gjelder iskremproduksjon i Rakkestad. Men det er helt åpenbart at Regjeringen, sammen med regionale og lokale myndigheter, vil se på mulige tiltak for å avbøte ulemper i lokalsamfunnet, dersom bedriften mot formodning skulle legges ned. Dette er tiltak som man eventuelt må komme tilbake til når endelig beslutning er fattet, og man får en oversikt over konsekvensene av den beslutningen.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:21:21]: Jeg takker igjen for svaret.

Det har i dag blitt kjent at Diplom-Is kanskje vurderer å legge ned også lageret i Rakkestad. Det vil si at det dreier seg om 40 arbeidsplasser til som eventuelt kan gå tapt.

Som statsråden er kjent med, har Diplom-Is tilbudt en del av de ansatte som mister plassen sin i Rakkestad, å flytte videre i konsernet – kanskje opptil åtte til Oslo og seks til Brevik. Men dette er jo ingen optimal løsning. For det første fører det til mer sentralisering av arbeidsplasser til Oslo, og det fører også til økt pendlervirksomhet.

Men jeg er glad for at statsråden antyder, både i hovedsvar og i tilleggssvar, at det vil være et samarbeid mellom lokale og regionale myndigheter ved endringer på arbeidsmarkedet i Rakkestad-området. Men jeg ønsker og håper at det vil bli et aktivt statlig engasjement, som det står i regjeringserklæringen.

Statsråd Odd Eriksen [12:22:26]: Jeg kan bekrefte at det vil være et aktivt statlig engasjement. Jeg er også enig med representanten i at det ikke er noen optimal løsning at en virksomhet legges ned, verken for lokalsamfunnet eller for de ansatte. Det er helt åpenbart at lokale, regionale og sentrale myndigheter skal fokusere på og ha et engasjement i forhold til de konsekvensene som en eventuell nedleggelse vil måtte få.

S p ø r s m å l 1 4

Martin Engeset (H) [12:23:13]: Jeg vil få stille nærings- og handelsministeren følgende spørsmål:

«Den tradisjonsrike industribedriften M. Peterson & Søn AS» – som etter hvert har skiftet navn til Peterson Linnerboard AS – «i Moss med sine 330 ansatte står i fare for å bli nedlagt grunnet bl.a. svært strenge miljøkrav og høye elektrisitetsavgifter. Videre skaper eksisterende jernbanetrasé betydelige problemer for bedriften. Ved sin tiltredelse uttalte næringsministeren at han hadde sin politiske verktøykasse full av virkemidler han ville ta i bruk.

Hva vil statsråden konkret gjøre for å trygge den viktige industribedriften i Moss?»

Statsråd Odd Eriksen [12:24:01]: Regjeringen vil føre en aktiv næringspolitikk hvor staten er engasjert i partnerskap med næringslivet og arbeidstakerne. Norge skal være et godt land å drive næringsvirksomhet i. Når det gjelder M. Peterson & Søn AS i Moss, har de en utslippstillatelse som medfører at bedriften innen 30. oktober 2007 må ha installert biologisk renseanlegg. Kravet er begrunnet ut fra resipientforholdene i Mossesundet.

Bedriften har søkt SFT om fristutsettelse på fem år med hensyn til rensing. Bedriften begrunner søknaden bl.a. med at den sliter økonomisk. Kostnadene ved å installere biologisk renseanlegg er av bedriften anslått til 155 mill. kr. Dette beløpet er langt høyere enn tidligere antatt – da kalkulert til 85 mill. kr. Bedriften vil spare 20 mill. kr ved å kunne etablere renseanlegg der jernbanelinjen går gjennom fabrikkområdet, og bedriften ønsker derfor å avvente en omlegging av jernbanelinjen.

For en sak som denne er SFT i utgangspunktet forpliktet til å gi allmennheten anledning til å uttale seg før vedtak treffes. Høringsfristen skal være minst fire uker. Dersom det av hensyn til miljøet, behov for løsning på et akutt problem eller tungtveiende samfunnsinteresser has-ter med å gi tillatelse, kan fristen settes kortere.

SFT vil nå sende søknaden ut på høring og har opplyst at de regner med å kunne treffe en avgjørelse i saken rett over nyttår. Vedtaket kan påklages til Miljøverndepartementet.

Når det gjelder jernbanetraseen som representanten Engeset viser til, er jernbaneprosjektet Sandbukta–Moss stasjon viktig for by- og næringsutvikling i Moss kommune. Realisering av prosjektet vil føre Østfoldbanen i tunnel gjennom Moss og vil frigjøre arealer ved dagens jernbanespor som bl.a. går gjennom M. Peterson & Søn AS' bedriftsområde. Det er gitt en utfyllende redegjørelse om status for dette prosjektet i Samferdselsdepartementets St.prp. nr. 1 for 2005–2006, på sidene 159–161. Regjeringen vil aktivt følge opp dette prosjektet, bl.a. i dialog med Østfold fylkeskommune og Moss kommune, i lys av Soria Moria-erklæringens formuleringer om økt jernbanesatsing.

Når det gjelder den kraftintensive industrien og treforedlingsindustrien, står disse overfor særskilte utfordringer, bl.a. som følge av at kraftavtalene med Statkraft på myndighetsbestemte vilkår i all hovedsak løper ut i årene framover. Regjeringen vil arbeide for å finne ordninger som sikrer industrien, og samtidig tilfredsstiller dagens EØS-regelverk.

Treforedlingsindustrien betaler i utgangspunktet den gjeldende minimumssats for elavgift, som i dag er 0,45 øre pr. kWh. ESAs retningslinjer åpner imidlertid for fritak fra denne minstesatsen dersom bedriftene gjennomfører miljøtiltak som tilsvarer effekten av avgiftssatsen. NVE har etablert en søknadsprosedyre for treforedlingsbedrifter i denne sammenheng.

Martin Engeset (H) [12:27:43]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det er slik at Peterson i Moss er en minst like viktig industribedrift for Moss og Østfold som Union er, og var, for Skien og Telemark. I forhold til det engasjement som ble vist, ikke minst i valgkampen, fra statsrådets parti, og det som da ble sagt og beskrevet som en meget aktiv næringspolitikk, må jeg si at svaret fra næringsministeren ikke på langt nær var så konkret som jeg nok hadde regnet med.

Jeg registrerer imidlertid med tilfredshet at han signaliserer at Regjeringen aktivt vil følge opp jernbanesporet, det såkalte alternativ 2B, under Moss. Jeg vil følge opp med et tilleggsspørsmål: Når kan vi få Regjeringens svar på hva som konkret ligger i formuleringen «aktivt følge opp» denne jernbanesporløsningen?

Statsråd Odd Eriksen [12:28:49]: Til det siste: Representanten vil ikke få det konkrete innholdet i saken på nåværende tidspunkt. Som sagt er dette omtalt i St.prp. nr. 1, og vi vil måtte komme tilbake til det mer konkrete innholdet. Dessuten ligger dette til samferdselsministerens og Samferdselsdepartementets område. Jeg er sikker på at vi vil komme tilbake til det konkrete innholdet etter hvert.

Ellers er jeg enig med representanten i at bedriften er viktig for Moss kommune, og det vil være interessant også for meg å følge opp utviklingen for bedriften framover.

Så viser representanten til aktiviteten rundt Union i perioden før valget. Jeg er veldig glad for at den forrige regjeringen og den forrige næringsministeren viste et tydelig engasjement, sammen med de partiene som i dag utgjør regjeringsflertallet.

Martin Engeset (H) [12:29:58]: Jeg vil understreke at jeg har respekt for at de ulike statsrådene har ansvar for hver sine porteføljer, og jeg forstår at næringsministeren er litt tilbakeholden i forhold til å trække i andre statsråders bed – det har jeg full forståelse for. Men siden han i sitt svar til meg var såpass konkret inne på to elementer som åpenbart kommer inn under andre statsråders ansvar, føler jeg at det på en måte er rimelig å følge opp også i tilleggsspørsmålet.

Til slutt, med basis i svaret fra næringsministeren: Når det gjelder denne søknaden som bedriften har levert i forhold til utsettelse på rensanlegget, er poenget at her haster det. Det jeg er opptatt av, er at bedriften skal få et raskt og positivt svar på sin søknad. Hvor raskt kan man forvente at et slikt svar vil foreligge?

Statsråd Odd Eriksen [12:30:53]: Jeg viste til de fristene som SFT er pålagt å følge i denne type saker. Jeg

har ikke mottatt signaler fra bedriften eller fra Moss kommune om at saken har dratt unødig ut. Det vil jeg eventuelt måtte komme tilbake til.

Når det gjelder oppfølgingen av tiltakene knyttet til jernbanedelen av spørsmålsstillingen, vil dette også bli fulgt opp i nært samarbeid med Østfold fylkeskommune og Moss kommune.

Presidenten: Då går vi tilbake til spørsmål 5.

S p ø r s m å l 5

Per Roar Bredvold (FrP) [12:31:48]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«Samtidig som vi ønsker å satse på et stort militært nærvær i våre nordområder, er det nå en beordring på at Hæren skal bytte ut sine strids- og stormpanservogner med Mercedes-jeep i panserbataljonen på Setermoen i Troms.

Støtter statsråden en slik omfattende omlegging, og hva vil statsråden gjøre hvis hun ikke er enig i en slik radikal omlegging?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:32:15]: Som det fremgår av Stoltenberg II-regjeringens tiltredelseserklæring, vil nordområdene være Norges viktigste strategiske satsingsområde i årene framover. Dette innebærer økt operativ virksomhet i Forsvaret i nord, og omfatter både sjø-, luft- og landstyrkene. Jeg viser i den forbindelse til Regjeringens forslag i tilleggspolisjonen til statsbudsjettet for 2006, som legges fram i morgen.

Når det gjelder Hæren, gav Stortinget sin tilslutning til den strukturen som ble foreslått i St.prp. nr. 42 for 2003–2004 om den videre moderniseringen av Forsvaret. Jeg viser i den forbindelse til Innst. S. nr. 234 for 2003–2004. Formålet med omleggingen er å styrke Forsvarets operative evne. Endringen innebærer en kvalitativ forbedring av strukturen ved at Hærens styrker blir mer anvendbare og tilgjengelige.

Når det gjelder materiell, ble det i samme proposisjon også signalisert en målsetting om å gjøre Hærens avdelinger lettere og mer fleksible.

Disse målene ligger fast.

Som en del av arbeidet med å realisere ovennevnte målsettinger og redusere kostnader innenfor stramme økonomiske rammer planlegger generalinspektøren for Hæren, som en midlertidig løsning, å prøve ut Mercedes feltvogner ved Panserbataljonen på Setermoen i Troms i 2006. Vognene vil bli tatt i bruk som et tillegg til eksisterende pansrede kjøretøyer. Sistnevnte omfatter bl.a. stormpanservogner.

Når det gjelder stridsvogner, er for øvrig Leopard 1, i tråd med langtidsplanen for 2005–2008, ikke lenger en del av hovedmateriellet i Brigade Nord. Vognene er derfor tatt ut av drift, men er fortsatt lagret i Nord-Norge.

Utpøvingen på Setermoen vil gi Forsvaret viktige erfaringer som del av grunnlaget for den videre utviklingen av Hæren. Jeg vil komme tilbake til Stortinget med gjenomarbeidete, helhetlige anbefalinger om Forsvarets

framtidige struktur, herunder også Hæren, senest i forbindelse med fremleggelsen av neste langtidsplan for Forsvaret.

Jeg vil understreke at Regjeringen vil videreføre hovedtrekkene i den omstillingen som startet opp under Stoltenberg I-regjeringen, og som er bredt forankret her i Stortinget. Videreføringen vil bli vurdert opp mot målsettingen om et høyt nivå på Forsvarets tilstedeværelse i nord. Det er Regjeringens ambisjon at en betydelig del av en modernisert og framtidsrettet hær blir lokalisert til Nord-Norge.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:34:53]: Jeg takker statsråden for svaret.

Statsråden sier at nordområdene skal være vårt strategisk viktigste satsingsområde i årene framover. Der er vi enige. Men når det gjelder måten man satser der oppe, kan vi kanskje være noe uenige. Personlig synes jeg at det å gå fra pansrede vogner til militære jeeper er å gå noe for langt. Dette er en type jeeper som en nesten finner på annethvert gårdsbruk, og annenhver person har en slik bil. Jeg vet virkelig ikke om det vil være noe særlig avskrekende å kjøre rundt i noe slikt. Det står at man skal beholde ti stormpanservogner, men Leopard-stridsvognene skal fjernes. Det er jo ikke lenge siden vi kjøpte disse Leopard-stridsvognene. Det er i underkant av ett år siden vi fikk de siste, og mange av dem er ennå ikke ombygd.

Synes ikke statsråden dette vil gi signaler om at vi nettopp prøver å nedbygge Forsvaret i nordområdene, i stedet for å satse på det, som Fremskrittspartiet ønsker?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:35:59]: Som jeg sa i svaret mitt, ønsker Regjeringen å ha en høy tilstedeværelse av Forsvaret i nord, og at nordområdene er det viktigste satsingsområdet for oss.

Når det gjelder disse feltvognene som blir prøvd ut, er det den samme type feltvogner som brukes av våre styrker i Afghanistan. Det er også denne type vogner som man har vurdert vil være mest fleksible og mest operative for det trusselbildet vi ser i dag. Dersom det skulle bli trusler mot Norge, vil det høyst sannsynlig, hvis det skulle skje, være terroranslag. Hvis det skulle skje mot f.eks. infrastruktur, vil det være viktig at man har kjøretøyer som er fleksible, operative og hurtige.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:36:55]: Jeg takker statsråden nok en gang for svaret.

Når det spesielt gjelder det at det skal være lette panservogner, lette jeeper og at disse er ettertraktet i internasjonale operasjoner, håper jeg virkelig ikke at vi skal tømme Nord-Norge for utstyr hvis det skulle være behov for den type utstyr ellers ute i verden. Jeg tror og mener helt bestemt at det utstyret vi har i Nord-Norge, skal være i Nord-Norge nettopp for å trygge det vi har der oppe. Og det er mye.

I tillegg snakker vi om at vi skal beholde materiell og styrke nærområdene våre i nord, men samtidig så sier vi at Garnisonen i Porsanger kanskje skal legges ned, Heggelia skal legges ned, og Skjold skal kanskje legges ned.

Og hva er det da igjen? Altså: Jeg synes at det er en faretruende retning vi beveger oss i nå, at det som er i Nord-Norge, skal samles på ett sted, og i tillegg at det utstyret vi skal ha, skal være lett utstyr, og ikke avskrekende i det hele tatt. Og da kan vi jo stille spørsmål ved om dette er på grunn av økonomi eller om det er av militærfaglige grunner.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:38:02]: Som jeg sa: Det skal fremdeles være betydelig materiell i Nord-Norge, også det materiellet som representanten Bredvold etterspør. Det som er gjort i denne saken, er en klar oppfølging av St.prp. nr. 42 for 2003–2004. Dette er en utprøving, og så vil vi komme tilbake og se på erfaringene med disse vognene.

S p ø r s m å l 6

Ulf Erik Knudsen (FrP) [12:38:40]: Jeg tillater meg å stille statsråden følgende spørsmål:

«Det er store protester lokalt når det gjelder deponering av store mengder forurenset masse i Dramstadbukta, Drammensfjorden. Fremskrittspartiet har tatt til orde for en alternativ deponering.

Hvilket initiativ har statsråden tenkt å ta i denne forbindelse?»

Statsråd Helen Bjørnøy [12:39:07]: Regjeringen legger stor vekt på opprydding i gamle forurensninger, og vil bl.a. legge fram en handlingsplan for å sikre opptrapping i arbeidet med opprydding av forurenset sjøbunn i fjorder og havner.

Forurensninger fra tidligere tiders utslipp har gjort at det er store mengder forurenset sjøbunn langs kysten. Noen steder er det behov for at disse massene tas opp, f.eks. for å øke seilingsdybden eller fordi oppvirvling gir spredningsfare. Dette gir utfordringer, bl.a. knyttet til deponering av store mengder forurensete masser. Bruk av dypvanns- eller gruntvannsdeponier med god overdekning kan være egnet for håndtering av slike masser.

Den konkrete saken som representanten Knudsen tar opp, dreier seg om deponering av ca. 70 000 m³ med forurensete bunnmasser i et dypvannsområde i Dramstadbukta i Drammensfjorden. Massene skal tas opp for å gi økt seilingsdybde inn til en tørrdokk i Fredrikstad.

Statens forurensningstilsyn har gitt tillatelse til å deponere massene på rundt 100 meters dyp i Dramstadbukta. Deponistedet er tomt for oksygen og derfor tilnærmet tomt for plante- og dyreliv. Massene som deponeres her, skal dekkes over med et metertykt lag med rene masser, som vil fungere som et lokk og hindre videre utlekking eller opptak av forurensninger. Området har allerede i to vintersesonger vært benyttet til deponering av vesentlig større mengder masser fra et annet mudringsprosjekt i Svelvikstrømmen. Overvåkingsprogrammet for denne deponeringen viser at det er liten spredning av partikler, under selve deponeringen og i tiden etterpå.

De nødvendige tillatelsene til deponeringen ble gitt under forrige regjering. Det endelige vedtaket er fattet av

Statens forurensningstilsyn, som har vurdert at deponeringen kan skje uten vesentlig fare for spredning av forurensning, og tidsfristen for overprøving etter forvaltningslovens regler er utløpt.

Statens forurensningstilsyn kan på vanlig måte ta opp en sak til vurdering dersom det skulle være kommet nye momenter som er relevante for saken. Jeg vil be Statens forurensningstilsyn om å gå gjennom saken på nytt.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [12:42:06]: Dette var et delvis positivt svar. Det er et faktum at det offentlige har brukt store ressurser på å rense Drammensvassdraget, og da fortøner det seg for meg meningsløst at man skal fortsette å dumpe forurensete masser i området, uansett om det faktisk er slik at man har dumpet noe der fra før.

Det angjeldende området er også mye benyttet til fritidsaktiviteter, til bading, båtliv osv., og derfor er det etter mitt syn viktig at man ser på alternativet til deponering på land. Jeg forstår statsråden dit hen at hun konkret vil gå inn i en dialog med Statens forurensningstilsyn for å se på dette alternativet.

Statsråd Helen Bjørnøy [12:42:58]: Representanten Knudsen har oppfattet meg helt riktig.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [12:43:06]: I den lokale debatt har det fremkommet uenighet om hvor forurenset de massene som foreligger i Fredrikstad og er tenkt flyttet til Dramstadbukta, er. Man har hatt prøveresultater fra Statens forurensningstilsyn, fra bedriften og fra Bellona som til dels har vært direkte motstridende. Det har også vært hevdet andre resultater fra aksjonsgruppen. I den politiske og samfunnsmessige debatt om slike saker er det viktig at man har tillit til de prøvene som tas av Statens forurensningstilsyn. Hva vil statsråden gjøre for å kunne sørge for at vi i fremtiden har skikkelig kvalitetssikrede prøver, slik at vi kan ha en konsensus om de faktiske forhold i samfunnsdebatten når lokale politiske og sentrale politiske myndigheter skal ta stilling til sakene?

Statsråd Helen Bjørnøy [12:44:06]: Jeg har full tillit til at Statens forurensningstilsyn har kompetanse og utfører prøvetaking med god kvalitet. Derfor har jeg full tillit til at de prøvene som Statens forurensningstilsyn foretar, er av god kvalitet, og det vil jeg også bygge videre på i beslutningen som jeg skal ta i tiden framover.

S p ø r s m å l 7

Gunnar Kvasheim (V) [12:44:51]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«En eiendom på 146 000 dekar på Hardangervidda er for salg. En rekke organisasjoner har i likhet med Venstre bedt Regjeringen forsøke å få hånd om eiendommen, bl.a. for at allmennheten kan sikres tilgang til jakt og fiske. Miljøverndepartementet ved statssekretær Henriette Westhryn sa 28. oktober til TV 2 at dette var uaktuelt. Den 2. november sa statssekretæren til TV 2 at departementet vil se på saken på ny.

Kan statsråden avklare Regjeringens syn og om staten vil forsøke å få kjøpt denne verdifulle eiendommen?»

Statsråd Helen Bjørnøy [12:45:34]: Regjeringen er opptatt av å sikre denne og kommende generasjoners tilgang til gode naturopplevelser. Allemannsretten er en bærebjelke for utøvelse av et aktivt friluftsliv og sikrer at utmarksområder – enten de er i privat eie eller i offentlig eie – er tilgjengelige for allmennheten.

Eiendommen Vestre Vollene, som i sin helhet ligger innenfor Hardangervidda nasjonalpark, er i dag i privat eie.

Allmennheten har etter friluftslvsloven adgang til fri ferdsel, til rasting, telting og høsting av bær på eiendommen. Grunneierens muligheter for kommersiell utnyttning av eiendommen begrenses av nasjonalparkens vernebestemmelser, som sikrer det offentlige kontroll med mulige ønsker om utbygging eller andre inngrep i naturen.

Retten til jakt og fiske er i utgangspunktet en eksklusiv grunneierrett. Allmennhetens adgang til jakt og fiske vil derfor være avhengig av at grunneierne ønsker å gi tilgang til allmennheten, og at prisen er overkommelig for folk flest.

I dag er det slik at allmennheten har rimelig tilgang til jakt og fiske på all statsgrunn og i alle statsallmenninger. I tillegg er store områder gjort tilgjengelig for allmennheten ved samarbeid mellom private grunneiere og lokale myndigheter og/eller lokale jeger- og fiskeforeninger.

Etter min vurdering er det ingen løsning at staten generelt går inn som grunneier for å sikre allmennheten rimelig adgang til jakt og fiske i større utmarksområder. Men dersom anledningen og vilkårene ligger til rette for det, bør staten i spesielle tilfeller kunne kjøpe, enten via Miljøverndepartementet eller Statskog SF.

Jeg er kjent med at Vinje kommune er i dialog med selger om eiendommen Vestre Vollene. Jeg ser det som svært positivt, og avventer resultatet av denne dialogen.

Dersom eierne skulle være villige til å selge til det offentlige for en akseptabel pris, vil Regjeringen selvsagt vurdere det seriøst.

Gunnar Kvasheim (V) [12:48:11]: Jeg vil takke for svaret, som ikke var så oppklarende som jeg hadde håpet.

Regjeringen viste – nær sagt før den tiltrådte – i forbindelse med en Bygdøy-eiendom at den var handlekraftig. Her har det som har skjedd, vært preget av nøling. Senest for noen få dager siden sa statsråden at det var uaktuelt å kjøpe denne eiendommen. Da er det nå fare for at denne nølingen kan resultere i at det offentlige ikke får hånd om denne eiendommen.

Mitt spørsmål er: Hva er grunnen til at en ikke vil sette Statskog eller Norsk Utmark i stand til å kjøpe denne eiendommen, som er av en så stor og unik verdi, og som så mange organisasjoner som representerer brukere, anbefaler blir i statlig eie?

Statsråd Helen Bjørnøy [12:48:56]: Det er viktig å framheve allmennhetens rettigheter til utmark. Det er naturlig for oss, som jeg også sa i mitt svar, at vi vurderer kjøp i dialog med Vinje kommune. Vi følger prosessen

nøye. Vi vil vurdere et eventuelt kjøp, enten sammen med Vinje kommune eller på eget initiativ.

Gunnar Kvasheim (V) [12:49:27]: Så det som tidligere er sagt om at det er uaktuelt for staten å kjøpe denne eiendommen, er ikke politikken på det nåværende tidspunkt? Det var det ene spørsmålet.

Så til spørsmål nr. 2. Heidi Sørensen, som er SVs miljøpolitiske talsrepresentant i Stortinget, har sagt at dette er en viktig prinsipp sak for SV. Er det også det for Regjeringen?

Statsråd Helen Bjørnøy [12:49:49]: Jeg har lyst til å understreke det som jeg har sagt i mitt svar, at generelt er det ingen løsning at staten skal gå inn som grunneier for å sikre allmennheten rimelig adgang til jakt og fiske. Men i visse spesielle tilfeller kan det være aktuelt. Vi vil fortløpende vurdere om det er aktuelt for oss å foreta et kjøp, enten i samarbeid med Vinje kommune eller via Miljøverndepartementet eller eventuelt Statskog.

S p ø r s m å l 8

Torbjørn Andersen (FrP) [12:50:35]: Jeg har følgende spørsmål til landets olje- og energiminister:

«NVE har pr. 1. januar 2005 beregnet det totale tekniske og økonomiske utbyggbare vannkraftpotensial i Norge til 205 TWh, innenfor bestemte grenser for investeringskostnader. Denne beregningen representerer en vesentlig oppjustering av vannkraftpotensialet i forhold til oversikten av 1. januar 2004. Beregningen fra NVE viser et gjenværende utbyggbart potensial på rundt 42 TWh. Rundt 25 TWh ligger innenfor rammen av småkraftverk.

Hva vil statsråden konkret foreslå for å realisere økt utbygging av småkraftverk i Norge?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:51:28]: Fra naturens side er vi i Norge meget godt utrustet for å produsere fornybar energi. Det gjelder selvsagt vannkraft, som står for 99 pst. av elektrisitetsproduksjonen vår i dag, og det gjelder i tillegg vind, bølger, tidevann, bioenergi m.m.

Jeg vil legge til rette for at vi tar i bruk disse mulighetene, men det må skje på en miljømessig forsvarlig måte. Selv om fornybar energi har mange pluser i et miljøregnestykke, medfører utbygging av fornybar energiproduksjon også negative miljøvirkninger og brukerkonflikter.

Miljøpåvirkning og brukerkonflikter varierer betydelig mellom de ulike teknologier og prosjekter. Utfordringen er å legge til rette for at det blir realisert prosjekter som samlet sett er gunstige for samfunnet.

Gjennom det etablerte konsesjonssystemet og de samlede økonomiske rammevilkår har vi et godt utgangspunkt allerede. Med grunnlag i Soria Moria-erklæringen vil jeg arbeide for å videreutvikle det samlede virkemiddelapparatet der det er behov for det, for å kunne realisere utbygging av et betydelig potensial fornybar energi.

Carl I. Hagen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Torbjørn Andersen (FrP) [12:52:40]: Det var et svar som, etter mitt syn, ikke var helt egnet til å skape den store optimismen på dette felt.

Statsråden nevner Soria Moria-erklæringen. I Soria Moria-erklæringen, som er Regjeringens plattform, er det slik – så vidt jeg har forstått det – at småkraftverk synes å være unntatt denne eventuelt framtidige ordningen med et grønt sertifikatsystem. Det er veldig mange som har søkt om å realisere småkraftverk land og strand rundt, og de stiller seg nå svært undrende til dette. Mange av disse prosjektene kommer i en vanskelig situasjon.

Har statsråden en god forklaring på hvorfor nettopp småkraftverk eventuelt skal være unntatt et framtidig elsertifikatsystem i Norge?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:53:33]: Også småkraftverk representerer et betydelig potensial. I Soria Moria-erklæringen er det utvetydig slått fast at det potensialet som ligger innenfor småkraftverk, minikraftverk og mikrokraftverk, skal realiseres for å styrke produksjonen av fornybar energi.

Regjeringen har nå tatt fatt på et arbeid også med å utforme grønne sertifikat, og der gjenstår det en god del arbeid, som jeg vil tro representanten har forståelse for, tatt i betraktning at det er knapt én måned siden Regjeringen tiltrådte. På et senere tidspunkt vil vi presentere innretningen for grønne sertifikat for Stortinget.

Torbjørn Andersen (FrP) [12:54:10]: Jeg skjønner at statsråden ikke vil svare meg konkret på mitt spørsmål, men jeg kan kanskje spørre på en litt annen måte.

Når det gjelder å stimulere til økt produksjonskapasitet innenfor vannkraft, er nettopp grønne sertifikater og et elsertifikatsystem et virkemiddel som alle partier er enige om kan brukes. Men etter mitt syn ville det også være fornuftig å gjøre dette systemet teknologinøytralt.

Jeg vil også utfordre statsråden på at dette systemet med grønne sertifikater bør inkludere all ny vannkraftproduksjon, og ikke være begrenset til f.eks. mikrokraftverk og 1 MW. Hva er statsrådens kommentar til det? Skal vi få noen fart på dette og få større kapasitet og produksjon i Norge, tror jeg det må, som i Sverige, innbefatte all ny produksjonskapasitet når det gjelder vannkraft.

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:55:09]: Min kommentar til det er at jeg selvsagt tar med meg alle fornuftige innspill i forhold til innretningen på et framtidig regime for grønne sertifikat.

S p ø r s m å l 9

Tord Lien (FrP) [12:55:33]: Jeg vil tillate meg å stille følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Under Statnetts høstkonferanse 1. november advarte Statnett om at kraftsituasjonen i Midt-Norge er i ferd med å bli prekær. Dette til tross for et stort uutløst kraftpotensial i regionen. Jeg nevner: utbygging av Vefsna, minikraftverk i Gaulas sidevassdrag, gasskraft på Skogn og

Tjeldbergodden og utbygging av vindkraft langs kysten. Statnett mener at man vil nå kritisk nivå innen 2010.

Hva vil statsråden gjøre for å unngå at man må innføre kraftrasjonering i Midt-Norge?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:56:14]: I Soria Moria-erklæringen slår Regjeringen fast at Norge skal ha en tryggere og bedre energiforsyning. En sikker kraftforsyning består av en kombinasjon av gode overføringsmuligheter for kraft og tilstrekkelig produksjon.

Regjeringen vil satse på nye miljøvennlige energiformer, opprustning av vannkraft og miljøvennlig bruk av naturgass for å øke tilgangen på energi. Som representanten sier, er Midt-Norge et område hvor det er særlig nødvendig å fokusere på mulighetene for økt energitilgang, og det vil også bli gjort fra Regjeringens side.

Når det gjelder kraftoverføring, er det Statnett som systemansvarlig nettselskap som skal sikre et effektivt og sikkert overføringsnett for kraft med tilstrekkelig kapasitet i hele landet. Statnett skal investere i overføringsnett etter samfunnsøkonomiske prinsipper for å sikre forsyningssikkerheten.

Statnett har, som representanten nevner, et spesielt fokus på situasjonen i Midt-Norge. Forbruket i regionen vil i de nærmeste årene øke, bl.a. som følge av Hydros utvidelse av aluminiumsverket på Sunndalsøra og Ormen Lange-utbyggingen. Statnett foretar nå flere større nettinvesteringer i området knyttet til disse prosjektene.

Midt-Norge opplever også en generell vekst i forbruket til allmenn forsyning. Statnett analyserer flere hovedvarianter av nye nettforsterkninger for å sikre forsyningssikkerheten i Midt-Norge. Analysene viser ifølge Statnett at nytten av en forsterkning er stor. Videre viser analysene at det vil være betydelige nettmessige besparelser knyttet til etablering av ny produksjon i området. Dette er tiltak som på lengre sikt vil være med på å bedre forsyningssikkerheten i Midt-Norge.

Samlet sett mener jeg at vi har rammer som skulle sikre en tilfredsstillende forsyningssikkerhet framover også i Midt-Norge.

Tord Lien (FrP) [12:58:00]: Jeg takker for svaret.

Jeg konstaterer at statsråden er veldig opptatt av nettutbygging, noe som selvfølgelig er viktig. Men jeg synes at jeg må få lov til å gjøre oppmerksom på at strømledningen ikke produserer strøm, noe Statnetts egen direktør også påpeker.

Vi vet at vi har en nasjonal underdekning på 9 TWh i et normalår og 22 TWh i et tørrår. Vi må ha ny produksjon på plass. Alternativet, frykter jeg, kan være at vi vil se en nedlegging av den industrien som har vokst fram i Midt-Norge, fra Møre i sør til Mosjøen i nord.

Statsråden er også inne på ny utbygging i regionen i sitt svar i dag. Nå lurer jeg på: Hvilken utbygging er det statsråden ser for seg? Og når vil den kunne være på plass? Innen 2010, som tydeligvis er et kritisk årstall?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:59:02]: Det er vanskelig å svare på når ny kapasitet vil være på plass. Som

vi vet, ble det for snart seks år siden – tror jeg – gitt konsekvens til bygging av flere gasskraftverk. Når vi først i dag ser begynnelsen på det første gasskraftverket, skyldes ikke det mangel på tillatelse til å bygge gasskraftverk, men nettopp at de kommersielle aktørene som skal bygge ut, ikke har sett lønnsomhet i å foreta denne utbyggingen. Det er én av utfordringene som vi står overfor.

Regjeringens ambisjon er at vi skal legge til rette for å øke bruken av fornybar energi, i form av vind, hvor vi har mange spennende prosjekter på bordet som til sammen kan gi et betydelig potensial i form av økt produksjon, i form av bioenergi, hvor vi har et stort potensial, i form av bølgekraft og ikke minst i form av småkraftverk, minikraftverk og opprustning av eksisterende kraftverk. Dette er blant de oppgaver som Regjeringen nå har tatt fatt på, og som vil gjøre at vi vil få økt forsyningssikkerhet.

Tord Lien (FrP) [13:00:07]: Det kan være mange årsaker til at man ikke har fått bygd gasskraftverkene på Skogn og Tjeldbergodden. En av dem er den infrastrukturen som skal til for å transportere gassen, noe man må være villig til å bidra til finansieringen av, noe Regjeringen også har signalisert at den ønsker å bidra til. Det kunne ha vært interessant hvis statsråden kunne komme med et signal om hvor stort det bidraget skal være.

En annen ting som vi har diskutert i dag, er WTO og bortfallet av inntekter for norske bønder. En ny inntektskilde for bondene er at man eventuelt kunne gi en tillatelse til utbygging av mikro- og minikraftverk i de vernede vassdragene i Midt-Norge, og for så vidt i Nord-Norge. Jeg kan særlig nevne Vefsna, som vil bli vernet, hvor man har en god del sidevassdrag. Likeens har man en del sidevassdrag i Gaula som egner seg for mikro- og minikraftutbygging. Er det noe statsråden vil se på muligheten for?

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:01:08]: Generelt sett vil utbygging av mini- og minikraftverk ha et stort fokus, først og fremst gjennom arbeidet med å legge til rette for grønne sertifikater, som er den første oppgaven som Regjeringen vil ta fatt på. Det er en sak hvor flere departementer og flere etater er involvert med hensyn til hvor det skal gis tillatelse til å bygge ut denne typen kraftverk.

S p ø r s m å l 1 0

Øyvind Halleraker (H) [13:01:50]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«I Soria Moria-erklæringen heter det at også gasskraftverket på Kårstø skal ha fullskalaanlegg for CO₂-fjerning innen 2009. Merkostnadene har statsråden i et skriftlig svar til undertegnede og i mediene sagt at utbyggerne må bidra økonomisk til. Det er fra Naturkraft AS opplyst at merkostnader for rensing og komprimering er 1,5 mrd. kr. I tillegg kommer kostnader til eventuell lagring, distribusjonssystem og injeksjon.

Hvor stor andel av kostnadene på 1,5 mrd. kr er det Regjeringen ser for seg at Naturkraft skal dekke?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:02:32]: Som det framgår av Soria Moria-erklæringen, er Regjeringens politikk når det gjelder gasskraft, basert på at gitte konsesjoner står ved lag, og at produksjonen av gasskraft skal inngå i det internasjonale kvotesystemet som sikrer at de totale utslippene ikke øker.

Regjeringens mål er at Norge skal bli ledende i miljøvennlig bruk av gass. Gjennom bruk av økonomiske virkemidler og satsing på ny teknologi vil Regjeringen realisere løsninger for CO₂-fjerning og skape en verdikjede for CO₂. Dersom det blir aktuelt å ta i bruk de gitte konsesjonene for gasskraftverk på Skogn og Kollsnes, vil Regjeringen også bidra til CO₂-fjerning ved disse.

Regjeringen vil samarbeide med utbyggerne av gasskraft om anlegg for CO₂-fangst, og bidra økonomisk til at dette kan gjennomføres så snart som mulig. Det er en målsetting å realisere fangst av CO₂ fra gasskraftverket på Kårstø innen 2009.

Regjeringen vil videre at et statlig selskap får ansvar for å skape en verdikjede for transport og injeksjon av CO₂. Staten skal også bidra økonomisk til å realisere dette.

Regjeringen vil nå så raskt som mulig sette i gang oppfølgingen av de målsettingene som ligger i Soria Moria-erklæringen. La meg tilføye at dette vil bli et høyt prioritert område for denne statsråden.

Øyvind Halleraker (H) [13:03:50]: Jeg takker for svaret.

Problemet er at Regjeringen med dette uavklarte forholdet bidrar til å skape en betydelig usikkerhet fordi man ikke er klar med hensyn til hva som blir kostnadsfordelingen mellom staten og Naturkraft AS – de er som kjent i gang med å bygge. Naturkraft AS har sagt klart fra at man ikke kan påta seg kostnader utover det som ligger i kalkylen for selve kraftverket, med tillegg av 5 pst. av kvotepriisen, eller ca. 20 mill. kr pr. år. Vi vet at kostnadene ved å etablere rensing, fangst og komprimering beløper seg til 1,5 milliard kr. Nåverdien av 20 mill. kr er ca. 280 mill. kr eventuelt utbetalt fra Naturkraft som et engangsbeløp. Det betyr 1,2–1,3 milliarder kr for staten. Hvordan ser statsråden på dette konkrete kostnadsbildet?

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:04:44]: Det er mange kompliserte forhold som skal avklares før man har på plass et regime som kan håndtere dette på en fornuftig måte.

Jeg tror en av de store mulighetene er knyttet til nettopp økt oljeutvinning på sokkelen, som i neste omgang skal bidra til en positiv håndtering i forhold til CO₂, og dermed gi en CO₂-kjede som kan gi noe igjen i den andre enden, for dermed skape et positivt økonomisk bidrag også i form av bedre ressursutnyttelse. Det betyr at det er et komplisert arbeid vi er i gang med, hvor alle elementer, alle kostnader, må inngå i de beregninger som skal gjøres som grunnlag for de beslutningene som Regjeringen skal ta. Jeg ber om forståelse for at dette både er et stort arbeid og et arbeid som vi så vidt har startet på, og at vi vil trenge

noe mer tid for å gi nøyaktige signaler om kostnadsfordeling.

Så er det også slik at fordeling av kostnader mellom kommersielle aktører og staten alltid vil ha preg av forhandling og dermed være vanskelig å gi signaler om på et tidlig tidspunkt.

Øyvind Halleraker (H) [13:05:48]: Det er riktig som statsråden sier, at i tillegg kommer kostnader og samarbeid i forhold til lagring, distribusjon, rørsystem og injeksjon i et klarert felt, og det mest sannsynlige feltet er Gullfaks. Her er imidlertid problemet at den ene millionen tonn med CO₂ som Kårstø eventuelt kan produsere, bare er 20 pst. av hva som må injiseres hvert år. I tillegg må dette, som statsråden sier, avklares med oljeselskapene og være på plass innen 2009. Kostnaden ved denne delen av tiltaket er langt større enn de 1,5 milliarder kr vi tidligere har snakket om, og dette er jo høyst uavklart mellom partene.

Mitt siste spørsmål til statsråden blir: Kan statsråden garantere at fremdriften på Kårstø-kraftverket ikke vil forsinkes – med konsekvenser for kraftsituasjonen, sysselsetting og aktivitet i denne regionen – på grunn av disse mange uavklarte forhold som Regjeringen ved erklæringen bidrar til?

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:06:49]: Ansvar for framdrift og bygging av gasskraftverk på Kårstø er det utbyggeren som har, ikke Regjeringen. Regjeringen har sagt at de eksisterende konsesjoner står ved lag. Regjeringen har ikke til hensikt å legge noen hindringer i veien for utbygger som allerede er i gang med å realisere det prosjektet. Jeg forutsetter at utbyggeren selv tar hånd om det på en forsvarlig og fornuftig måte.

S p ø r s m å l 1 1

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:07:32]: Jeg ønsker å stille olje- og energiministeren følgende spørsmål:

«Det foreligger i dag en rekke vindkraftprosjekter rundt i landet, og i den forbindelse oppstår det ofte betydelige lokale konflikter med hensyn til miljøinteressene. I Soria Moria-erklæringen står det at Regjeringen vil «øke utbyggingen av miljøvennlig vindkraft og gjennom konsesjonssystemet sørge for en god regional og nasjonal koordinering av vindkraftutbyggingen».

Betyr dette at statsråden nå vil utarbeide en samlet plan for vindkraftutbygging, slik man har gjort for vannkraft?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:08:04]: Jeg har ikke planer om å få utarbeidet en samlet plan for vindkraft, slik det er gjort for vannkraft. Stortinget avviste dette i 2004, og jeg finner ingen grunn til å endre på dette nå.

Antallet mulige lokaliteter for vindkraftutbygging langs kysten vår er meget stort. Dersom en samlet plan for vindkraftutbygging skulle hatt noen verdi, måtte det foretas grundige vindmålinger i terrenget over svært store arealer i landet. En slik vindkartlegging forutsetter oppsetting av et meget stort antall vindmålemaster langs kys-

ten over en lengre tidsperiode. Kostnadene ved slike vindmålinger er betydelige.

I tillegg til å sikre vinddata for et meget stort antall mulige lokaliteter, måtte kapasitet og kostnader for kraftoverføring fra anleggene beregnes, og det måtte foretas vurderinger av infrastruktur som f.eks. veier og kaianlegg. Først når dette arbeidet var gjennomført, ville en kunne starte opp arbeidet med å vurdere konsekvensene for miljøet og andre viktige samfunnshensyn.

Det ville også være en betydelig fare for at en slik samlet plan nokså fort ville bli utdatert. Vindkraftteknologien er i sterk utvikling, noe som påvirker kostnader og produksjonsmuligheter.

Utbyggingsprosjekter for vindkraft blir i dag underlagt grundige vurderinger. Alle meldte vindkraftprosjekter gjennomgår en omfattende behandling etter energiloven og plan- og bygningsloven. For vindkraftprosjekter er det i utgangspunktet krav til konsekvensutredning der interesseorganisasjoner og berørte myndigheter trekkes inn, og alle viktige aspekter av utbyggingsplanene blir belyst. Normal behandlingstid for vindkraftprosjekter, fra forhåndsmelding til endelig vedtak av konsesjonsmyndighetene, er i dag på fra to til tre år.

I tillegg til den omfattende behandlingen som følger av den etablerte konsesjonsprosessen, er det i år utarbeidet et system for tematiske konfliktvurderinger av vindkraftprosjekter. Utvalgte sektormyndigheter foretar der en nærmere gradering av konfliktnivå for det enkelte prosjekt.

Videre er det nå startet opp arbeid med å lage retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg.

De tematiske konfliktvurderingene og de kommende retningslinjene vil styrke den regionale og nasjonale koordineringen av vindkraftutbyggingen, slik det er nedfelt i Soria Moria-erklæringen.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:10:13]: Jeg takker for svaret.

Noen av de samme problemene som en peker på for vindkraft, er noe en også opplever for vannkraft. Det finnes veldig mange bekker rundt i landet som kunne vært utbygd, men likevel har en altså tatt seg arbeidet med å lage en samlet plan for vannkraft.

Litt av problemstillingen illustrerer Statnett som på høstkonferansen sin forrige uke, der statsråden var til stede, understreket behovet for milliardinvesteringer i sentralnettet hvis det blir bygd ut så mye vindkraft som en kan anta ut fra planer i Nord-Norge. Det står også i Kraftrapporten deres 01.05 at hvis en får en betydelig utbygging av vindkraft i Nord-Norge, vil en måtte risikere en investering på opp til 6 milliarder kr. Dette må en se i forhold til om en f.eks. hadde bygd ut gasskraftverk der en trenger strømmen.

Dette understreker behovet for at myndighetene ser på kraftutbyggingen som en helhet, noe også Sosialistisk Venstreparti støttet i fjor. Nå sitter de i regjering. Burde ikke statsråden da vurdert om ikke SVs holdninger også skulle vært gjeldende for Regjeringen på dette området?

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:11:25]: All utbygging av kraft medfører konflikter på ulike områder, og ikke minst medfører det at mange ulike typer hensyn må tas. Det er også slik at utbygging av ny produksjonskapasitet ofte vil utløse behov for nettførsterkning for å kunne føre fram kraft til forbrukerne. Det er også tilfellet i forhold til en omfattende utbygging av vindkraft, at vi står overfor utfordringer på nettsiden.

Så har det seg slik at vindkraft er en fornybar energikilde som må utnyttes, og som Regjeringen har til hensikt å utnytte innenfor miljømessig fornuftige rammer.

Det vil selvsagt bli foretatt vurderinger og nøye konsekvensutredninger av dette, som jeg allerede i mitt første svar har gitt uttrykk for, i forbindelse med de enkelte prosjekter som kommer.

Men det er jo ikke slik at det er laget en samlet plan for vannkraft for hver enkelt bekk i dette landet som kan bygges ut til et mikrokraftverk. Den samlede planen har hatt andre hensyn å ivareta enn den type hensyn som representanten Solvik-Olsen spør om.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:12:34]: Når det gjelder behovet for mer kraft, var også statsråden inne på det i sitt innlegg på Statnetts høstkonferanse.

Situasjonen for kraftbalansen er bekymringsfull. Det understreket også statsråden. Statnett påpekte at det kan faktisk bli kritisk i år 2010 hvis vi ikke får gjort noe spesielt i Midt-Norge.

Samtidig vet vi at potensialet for bygging av småkraftverk av NVE er anslått til ca. 25 TWh. Opprusting av kraftverk og større vannkraftverkprosjekter har et potensial på inntil 18 TWh. Dette har som regel en lavere utviklingskostnad enn vindkraft.

Den forrige regjering tallfestet et mål på vindkraften på 3 TWh innen 2010. Det har utløst prosjektforslag på 15 milliarder kr i vindkraft. Hvilke målsettinger har denne Regjeringen for vindkraft, og anslagsvis hvor mye penger er den villig til å bruke for å nå målet som den har satt?

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:13:31]: Det er først og fremst slik at det er de enkelte aktører som tar stilling til hva som er fornuftig å bygge ut, ut fra et kommersielt synspunkt. Det er grunn til å tro at opprusting av eksisterende vannkraftverk og utbygging av småkraftverk, som har en rimeligere kostnad enn utbygging av vindkraft, vil bli realisert først hvis man legger rent kommersielle hensyn til grunn.

Vi har i den senere tid sett at strømpriser har økt en del. Vi vet at vi har underdekning. Det synes også derfor som om den kommersielle interessen for å øke produksjonskapasiteten er større nå enn den har vært tidligere. Det forutsetter jeg – og jeg vil anta at det også gjelder aktørene innenfor vindkraft – og at vi derfor får se en større grad av opprusting av eksisterende vannkraft. Det vil være positivt å ta i bruk det potensialet som ligger også der i forhold til modernisering og fornying på de områder hvor det er miljømessig fornuftig å gjøre det.

Spørsmål 12

Øyvind Korsberg (FrP) [13:14:50]: Jeg vil stille følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Ifølge Finansavisen 3. november så spår Verdensbanken og Deutsche Bank en mangedobling i prisen for CO₂-kvoter. Det vil drive norske og europeiske kraftpriser i været og svekke konkurransevnen til norsk industri i forhold til land som ikke er med i kvotesystemet.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at norsk energiintensiv industri ikke tvinges til å flytte til land utenfor kvotesystemet?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:15:25]: Jeg er overbevist om at representanten og jeg er enige om at industrien har stor betydning for oss som nasjon. Vi har utvilsomt gode forutsetninger for å utvikle industri både gjennom de naturressurser som finnes, og gjennom den høye kompetansen vi har i befolkningen og innenfor industrien.

På bakgrunn av dette er det altså Regjeringens klare ambisjon å legge til rette for at norsk industri skal kunne få utvikle seg og bidra til sysselsetting også i framtiden.

Når det gjelder industriens framtidige rammevilkår, er Regjeringens mål beskrevet i Soria Moria-erklæringen. Vi ønsker som sagt å videreutvikle og samtidig bidra til å utvikle ny industriell virksomhet. Både gjennom sentrale og lokale virkemidler vil vi gjøre dette, og på den måten sikre industrien fornuftige og langsiktige rammevilkår som kan legge til rette for at industrien skal kunne utvikle seg.

Jeg har selv sagt også merket meg den bekymring industrien har for økende kraftpriser, bl.a. med referanse til økt pris på CO₂-kvoter. Dette er ikke et særnorsk problem. Det er et europeisk problem, som representanten også peker på. Regjeringen vil arbeide for å finne ordninger som sikrer industrien, og som også tilfredsstillir dagens EØS-regelverk. Samtidig med dette vil Regjeringen også arbeide for en mer omfattende og ambisjos internasjonalt klimaavtale som skal etterfølge Kyoto-avtalen.

Øyvind Korsberg (FrP) [13:16:59]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er helt enig i at man skal legge forholdene til rette for norsk industri og sørge for at de får gode rammebetingelser i forhold til land man konkurrerer med, både i Europa og andre deler av verden.

Jeg har i den forbindelse lyst til å minne statsråd Enoksen om det engasjementet som var i Union-saken i valgkampen. Da var det ikke måte på hva disse regjeringspartiene som nå har dannet regjering, skulle gjøre. Man klagde på at den forrige regjeringen hadde en tom verktøykasse i så måte.

Jeg vil utfordre statsråden på følgende: Hva vil Regjeringen nå gjøre for å legge forholdene til rette for Union og en del andre industribedrifter, der de kritiserte den forrige Regjeringen?

Kan statsråden vise noen av de verktøyene som Regjeringen har?

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:18:00]: Jeg kan love representanten at Regjeringen vil ha det samme høye engasjementet i tiden framover for å sikre norsk næringsliv og norsk industri utviklingsmuligheter og en framtidig regime for kraft som gjør at denne type industri skal ha forutsigbarhet og langsiktighet i sin energiforsyning, noe som er vesentlig nettopp for å opprettholde denne typen industri.

Så er det viktig å peke på – og der vil jeg jo håpe at Fremskrittspartiet innser at tiden nå er kommet for å følge den linjen – at man også er avhengig av å jobbe for mer omfattende internasjonale klimaavtaler som sikrer at vi skal unngå nettopp det som representanten Korsberg pekte på, at industrien flytter til land som ikke har denne typen avtaler. Det er nødvendig ut fra et klimahensyn at alle land omfattes av klimaavtaler, og jeg vil i den forbindelse bare peke på de prognoser som IEA har lagt fram i forhold til økt energiforbruk og økte utslipp av klimagasser i de neste 20 år, som er noen av de store klimapolitiske utfordringene vi står overfor.

Øyvind Korsberg (FrP) [13:19:07]: Jeg takker nok en gang statsråden for svaret, som var lite konkret.

Jeg vil minne statsråden om et ønske fra papirindustrien da vi forhandlet ratifisering av Kyoto-avtalen, at de ønsket å gå inn på kvotesystem og ikke ha en avgift i dag. Det kan jo statsråden avklare ganske konkret her og nå, om de vil få anledning til å etterkomme sitt ønske i så måte.

Ellers har jeg også registrert at statsråden er positiv til en gassrørledning til Grenland og Østfold. Her vil jeg hilse statsråden velkommen etter, siden Fremskrittspartiet fremmet dette som forslag i forrige periode, altså i vår. Jeg skjønner at statsråden ikke kommer til å svare konkret på hvor mye som ligger inne i budsjettet, så spørsmålet blir da: Ligger det så mye inne i budsjettet at man kan forvente at man setter i gang fysisk å bygge denne gassrørledningen?

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:20:09]: Det er ingen tvil om at også Fremskrittspartiet kan ha gode forslag. Realiseringen av et gassrør til Grenland er et prosjekt som har hatt betydelig oppslutning i denne sal fra flere partier over lang tid, også fra Fremskrittspartiet.

Gassco arbeider med å utrede mulighetene for dette røret. De skal avlevere en rapport innen nyttår til mitt departement. Men det som vel allerede nå er klart, er at den kommersielle interessen for å delta i et rør til Grenland med forgreninger inn til Oslo og også til Vest-Sverige, er av en slik størrelsesorden at det ser ut til at dette kan bli et svært interessant prosjekt som skal ha store muligheter til å la seg realisere. Det synes jeg vi alle sammen skal være svært godt fornøyd med.

Presidenten: Spørsmålene 13 og 14 er besvart tidligere.

Spørsmål 15

Arne Sortevik (FrP) [13:21:07]: Jeg konstaterer at dette er første spørsmål til en nyutnevnt samferdselsminister, så la meg da få lov til å begynne med å gratulere og ønske lykke til i et viktig embete.

Så til spørsmålet: «Blant flere viktige samferdselsprosjekter i Hordaland er Jondalstunnelen det som får minst statlig støtte. Det er bevilget 30 mill. kr til dette gjenværende store fylkesvegprosjektet, som har kort tid til byggestart, kort byggetid, lav risiko og investeringssum på ca. 500 mill. kr. Andre og større Hordalands-prosjekter er alt fremlagt for Stortinget gjennom egne proposisjoner.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre rask fremdrift og rask byggestart for prosjektet Jondalstunnelen i Hordaland?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:21:56]: Først vil eg takke representanten Sortevik for lukkeønsket. Det kjem alltid vel med.

Eg kan forsikre representanten Sortevik om at arbeidet med å fremje prosjektet Jondalstunnelen er i full gang. Det er både rett og viktig med ekstern kvalitetssikring i regi av staten i tillegg til den kvalitetssikringa som er gjort i regi av Statens vegvesen, Region vest. Arbeidet med å førebu dette er alt sett i gang.

Eg har lagt opp til at saka skal kunne fremjast for Stortinget så tidleg som råd i vårsesjonen.

Arne Sortevik (FrP) [13:22:34]: Jeg takker for svaret.

Jeg er glad for at det nå ser ut til å være en bevegelse igjen i saken. Etter det jeg kjenner til, ble endelig bompen gesøknad, som altså etter bearbeiding i departementet skal til vidare behandling og godkjenning i Stortinget, sendt fra Statens vegvesen, Region vest, tidlig i juli måned. Man har altså brukt fire måneder på å få saken vidare til politisk behandling i departementet. Den siste meldingen fra den avgåtte statsråden var at saken ikke var kommet fra embetsverket til vidare politisk behandling i departementet. Er dette god etatsstyring? Skal vi ha såpass sen behandling av viktige saker?

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:23:24]: Det er viktig med grundig sakshandsaming. Òg for dei som er tilhengjarar og særdeles opptekne av å få dette prosjektet realisert, er det ikkje minst viktig at me får eit godt grunnlag å byggje ei avgjerd på. Eit slikt arbeid vil nødvendigvis ta noko tid.

Som eg sa i det første svaret mitt, er det bestemt at me skal ha ei ekstern kvalitetssikring, men eg legg opp til at det skal gjerast så raskt og effektivt som mogleg. Eg har sett fullt trykk på saka. Som sagt ventar eg at saka skal verte lagd fram så tidleg som mogleg i vårsesjonen.

Arne Sortevik (FrP) [13:24:04]: Jeg takker igjen for svaret og deler forventingen om at vi nå får saken til behandling i løpet av senhøsten 2005.

Like fullt er det slik at systemet for og ordningen med obligatorisk ekstern kvalitetssikring av prosjekter i størrelsesorden over 500 mill. kr først og fremst gjelder statlige investeringsprosjekter. Det prosjektet som er gjenstand for etterlysning, er et fylkesveiprosjekt, et av de få gjenværende store fylkesveiprosjekter der statens andel er meget liten, og der det er fylkeskommunen som bærer den store risikoen sammen med kommuner, private aktører og næringsliv i regionen som også går inn med midler. Er det da riktig å bruke den obligatoriske ordningen på et prosjekt som faktisk ikke er et statlig prosjekt?

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:25:06]: Det vil alltid vere eit diskusjonstema om ein skal bruke den eksterne kvalitetssikringa i eit prosjekt som i dette tilfellet er eit fylkesvegprosjekt. No er likevel staten inne med nokre midlar i prosjektet. Det er viktig for å få eit godt prosjekt som lét seg gjennomføre på ein solid måte, at me er sikre på tala som me byggjer vedtaka våre på. Difor har me altså bestemt at det skal vere ei ekstern kvalitetssikring. Eg legg som sagt vekt på at ho ikkje skal forseinke prosjektet meir enn absolutt høgst nødvendig.

Spørsmål 16

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [13:25:57]: Jeg har følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Mange pendlere i Akershus ønsker å benytte seg av AS Gardermobanens avganger for å komme raskere og enklere til og fra arbeid i Oslo. NSBs avganger er svært fulle i rushtiden, samtidig som Gardermobanen har ledig kapasitet. For å utnytte ledig kapasitet innen tognettet i Akershus må AS Gardermobanen tilby pendlere mulighet for overgang/tillegg med ordinært månedskort. Fylkestinget i Akershus har flere ganger vedtatt dette enstemmig.

Vil statsråden utrede en slik mulighet?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:26:34]: Eg gjer merksam på at NSB Gardermobanen AS er avvikla, og at selskapet no heiter Flytoget AS.

Forvaltninga og eigarskapet av selskapet ligg i dag til næringsministeren, og eigarspørsmål angående Flytoget må i det vidare rettast til han. Eg har difor lagt spørsmålet fram for næringsministeren.

Spørsmålet om Flytoget kan ta med vanlege pendlarar, er teke opp fleire gonger og er godt utgreidd. Næringsministeren ser difor ikkje grunnlag for å utgreie dette nærare. Eg sluttar meg til dette. Eg vil òg vise til at det er styret i selskapet sitt ansvar å ta opp spørsmålet dersom ein finn det bedriftsøkonomisk lønsamt.

Flytoget har til føremål å sikre eit høgt tal med kollektivreisande til og frå flyplassen. Dersom selskapet vert pålagt å ta med pendlarar, vil dette kunne føre til eit dårlegare tilbod, som vil kunne redusere den høge kollektivdelen til flyplassen. Flytoget har i dag ein marknadsandel på 33 pst. av alle reisande til og frå Oslo Lufthamn. Det tek i dag 51 minutt frå Asker til Oslo Lufthamn og 19 minutt frå Oslo S. Forretningsideen til Flytoget er å ha det beste transporttilbodet til og frå flyplassen, med vekt på trygg-

leik, punktleghet og service. Kundane er godt nøgde med Flytoget, og merkevareverdien er difor stor. Ein endra forretningsmodell der Flytoget vert pålagt å drive ordinær persontransport på strekninga med dei same togsetta, vil føre til dårlegare togtilbod for dei reisande til og frå flyplassen, med m.a. lengre reisetid.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [13:28:18]: Bakgrunnen for at jeg stiller dette spørsmålet til samferdselsministeren, er nettopp at det dreier seg om den totale avviklingen av kollektivtrafikken i Norges tettest befolkede område. Jeg beklager at jeg tok feil av navnet.

Det er klart at slik som situasjonen nå er når det gjelder NSBs avganger, er irritasjonen svært stor hos pendlerne og hos de daglige brukerne, som er de mest trofaste brukerne av kollektivtilbudet. Jeg vil minne om at staten har slettet over 7 milliarder kr av Flytogets gjeld. Det betyr at staten må utnytte de store investeringer som er blitt gjort innen kollektivtrafikken i dette området, slik at man tilfredsstiller de behov som brukerne har.

Vil statsråden i sin gjerning ta kontakt med lokale myndigheter når det gjelder å få en best mulig avvikling av kollektivtrafikken i dette området?

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:29:29]: Det er særdeles viktig for denne regjeringa og for statsråden med ansvar for kollektivtrafikken å ha eit godt samarbeid med dei lokale instansane. Eg vil difor i mitt vidare arbeid leggje vekt på at eg skal ha god kontakt og dialog med dei som har eit lokalt ansvar for å leggje til rette for dette.

Eg vil òg føye til at spørsmålet om passasjertrafikk på Flytoget har vore utgreidd før. Asplan Viak og Ernst & Young utførte i 2000–2001 og i 2004 omfattande analysar av problematikken rundt dette spørsmålet. Eg kan eventuelt kome tilbake til dei resultatata.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [13:30:14]: Investeringer i jernbane er svært kostbart. Da gjelder det å utnytte disse på en best mulig måte. Vil statsråden gjennomgå det totale jernbanetilbudet i dette området, slik at man får utnyttet kapasiteten på en best mulig måte?

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:30:36]: Prioriteringane som eg legg til grunn for mitt arbeid med utbygging av eit godt jernbanetilbod i Noreg, ligg i Nasjonal transportplan, og mitt mål er å halde meg til dei prioriteringane på ein best mogleg måte, slik at innbyggjarane skal få eit best mogleg tilbod.

S p ø r s m å l 1 7

Borghild Tenden (V) [13:31:07]: Jeg vil tillate meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Omstilling og konkurranse på veisiden gjør at vi årlig vil spare 850 mill. kr til flere og bedre veier. Konkurransetsetting av Gjøvikbanen, der et datterselskap av NSB vant anbudet med over 30 pst. bedre tilbud til over 10 pst. lavere pris, viser et stort potensial også på jernbanen. NSB er selv tilhenger av konkurranse og mener konkurransen

har gjort selskapet bedre og gitt passasjerene et bedre tilbud.

Mener statsråden det er riktig å stoppe moderniseringen og konkurransen på jernbanen?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:31:50]: Regjeringa ønskjer å modernisere jernbana. NSB AS skal levere meir attraktive tenester til dei reisande, og dette skal skje gjennom ein stadig meir effektiv produksjon. Ytterlegare konkurranse er ikkje det beste verkemiddelet for å modernisere jernbana. Det er store synergi- og nettverksfordelar forbunde med å ha ei samla og integrert drift og produksjon av persontransporttenester med tog. Ved å dele inn den samla produksjonen til NSB AS i trafikkpakka, som det så skal lysast ut konkurranse om, står ein i fare for å miste nettverks- og synergifordelane, t.d. fordelar som knyter seg til å ha eit stort fagleg miljø kring rullande materiell. Dette vil gå ut over staten som kjøpar og dei reisande som brukarar av togtenestene.

For å nå dei sentrale transportpolitiske målsetjingane til Regjeringa, m.a. måla om å utvikle NSB som selskap og å modernisere og styrkje jernbana, vil eg i staden for konkurranse bruke direktekjøpsavtala mellom Samferdselsdepartementet og NSB om persontrafikk som eit vesentleg verkemiddel. Gjennom dette legg eg opp til å sikre ei framleis sterk modernisering utan å få dei negative konsekvensane som er forbunde med konkurranseutsetjing. Eit viktig utgangspunkt er naturlegvis at me stiller krav til NSB AS om å levere attraktive transporttenester gjennom mest mogleg rasjonell og effektiv drift.

Samferdselsdepartementet sin fireårige rammeavtale for direktekjøp frå NSB går ut i 2006. Arbeidet med å forhandle fram ei ny avtale, som etter alt å dømme vil vare lenger enn dagens, er allereie i gang. Eg ønskjer å få på plass ei ny direktekjøpsavtale med NSB som gir dei reisande eit endå betre tilbod enn dei har i dag. Samferdselsdepartementet vil vere oppteke av kvaliteten på og omfanget av transporttilbodet og NSB si evne til å forbetre produktiviteten. Eg vil drøfte ei avtaleform som gjer at ein større del av kjøpsvolumet vert incentiv- og målstyrtbasert, at det ligg inne ei forventning om at effektiviteten vert betre, og at det i større grad vert opna for tilpassingar til kundane sine ønske. Departementet vil i samband med avtaleutforminga byggje på røynslene til andre styresmakter som driv med direktekjøp.

Borghild Tenden (V) [13:34:14]: Jeg takker statsråden for et grundig svar.

Jeg viser til noe hun sa om negative konsekvenser. De researchene jeg har gjort, viser at både kunder, de som driver dette og de som jobber der, er svært fornøyde, så jeg vil be om å få vite mer utfyllende hvilke negative konsekvenser statsråden viser til her.

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:34:43]: Konkurransetsetting betyr at ein pressar kravet til effektivitet. Det er ingen tvil om at det på enkelte område kan føre til at me set tryggleiken i fare. Det har vist seg i andre land. Røynsler som ein har frå andre land, syner at ein no enkel-

te stader reverserer dei privatiseringsforsøka – skal vi kalle det det – som har vore gjorde, nettopp fordi ein ser at det her er negative konsekvensar som ein ikkje såg då ein sette i gang ei omfattande privatisering og konkurranseutsetjing.

Borghild Tenden (V) [13:35:27]: Jeg takker igjen statsråden for svaret, og jeg har hørt statsråden snakke om dette med sikkerhet flere ganger. Mitt spørsmål er da: Stoler ikke statsråden på andre enn det offentlige når det gjelder å ivareta sikkerhet?

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:35:46]: Statsråden har stor tillit til at òg private selskap varetek tryggleikskrav, men i konkurranse vil private selskap verte pressa til å gå ned på pris for å sikre seg anbodet. Eg seier ikkje at dei alltid gjer det, men røymsler frå andre land viser at det kan få følgjer for tryggleiken når det å få redusert prisen vert det overordna i ein konkurranse om å få eit anbud der det er mange som kjempar om det same anbudet.

S p ø r s m å l 1 8

Odd Einar Dørum (V) [13:36:32]: Jeg har følgende spørsmål til kunnskapsministeren:

«9. november er årsdagen for nazistenes krystallnatt mot jødene.

Hvilke initiativ vil statsråden ta for å kartlegge norske elevers kunnskaper om Holocaust og for å sikre videreføringen av denne viktige historiske kunnskapen?»

Statsråd Øystein Djupedal [13:36:53]: Jeg er sterkt opptatt av at norske elever skal kjenne til nazistenes overgrep og forfølgelse av jødene. Som kunnskapsminister ser jeg det som en nøkkeloppgave å utruste elevene med kunnskap i kampen mot rasisme, diskriminering og nazisme.

Kunnskap om historien er viktig for å forhindre at folke mord og rasisme satt i system gjentar seg. Alle norske elever skal ha kunnskap om jødeutryddelse og nazistenes generelle overgrep. Skolen arbeider med temaet menneskerettigheter, demokrati og bekjempelse av diskriminering og rasisme på mange måter og innenfor mange fag. Kunnskapsrike elever som tenker kritisk og viser sosialt engasjement og omsorg, er et godt utgangspunkt.

Arbeidet mot rasisme og diskriminering er integrert i det helhetlige og langvarige arbeidet skolen gjør for å sikre et godt og inkluderende arbeidsmiljø. I tillegg er en rekke tiltak iverksatt for å øke elevenes spesifikke kunnskap om Holocaust. Det er utarbeidet ulike undervisningsopplegg, nettressurser, lærerressurser og en samling av erfaringer fra skolen, som jobber godt med dette. Jeg kan nevne at skolen hvert år markerer minnedagen for Holocaust 27. januar. Markeringen brukes til kunnskapsformidling og holdningsskapende arbeid. Benjaminprisen deles ut denne dagen. Prisen er innstiftet til minne om Benjamin Hermansen og deles ut til en skole som har utmerket seg i arbeidet mot rasisme. Prisen har blitt en fin markering av

Holocaust-dagen, som trekker linjene mellom fortid og nåtid, og som engasjerer elevene.

Utdanningsdirektoratet har under utarbeidelse en bok kalt «Reisen til Holocaust». Boken er et samarbeid med Hvite busser og Aktive Fredsreiser, og inneholder korte faktatekster om Holocaust samt dikt laget etter ca. 30 reiser med skoleklasser til konsentrasjonsleirer. Denne boken er snart ferdig, og den vil bli sendt ut til alle ungdomsskoler. Faktadelen vil også bli lagt ut på nett.

Det er mange institusjoner og organisasjoner som har et arbeid rettet mot skolen på dette området, som Røde Kors, Falstadsenteret, Stiftelsen Arkivet m.fl. Utdanningsdirektoratet legger til rette for å samordne denne innsatsen. Direktoratet og organisasjonene arbeider nå med opprettelse av regionale fredssenter, slik at elevene i hele landet skal få muligheten til besøk. Skolene samarbeider godt med disse organisasjonene, og jeg ønsker å oppmuntre til enda tettere samarbeid. Det er viktig at alle gode krefter samarbeider for å gjøre en målrettet og virkningsfull innsats.

Jeg vil spesielt trekke fram Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteters stilling i Norge, kalt Holocaustsenteret, og deres arbeid. Arbeidet er i all hovedsak finansiert av Utdannings- og forskningsdepartementet. Senteret skal arbeide for økt refleksjon og innsikt i temaer som Holocaust og andre folkemord, krig og menneskerettslige spørsmål samt minoritetsspørsmål. Senteret åpner sine dører for publikum 23. august 2006 og har en egen undervisningsavdeling. Det vil tilbys ulike besøksopplegg for skoleklasser, utvikling av en nettbasert kunnskapsbase og forskjellige lærerkurs.

Jeg har bedt Utdanningsdirektoratet foreta en gjennomgang av de undersøkelser som foreligger om norske elevers holdning til nazisme og rasisme, samt internasjonale undersøkelser på området. Dette materialet vil danne grunnlag for en vurdering av om det er behov for ny kartlegging av kunnskapsstatusen blant norske elever. Vi har imidlertid ikke grunnlag for å tro at unges benektelse av jødeutryddelse er økende, og vi har støtte fra Holocaustsenteret i denne vurderingen.

Det viktige for meg i dag er likevel de tiltakene vi gjør for å bedre elevenes og lærernes kunnskap. Jeg kan forsikre representanten Dørum og alle andre at dette arbeidet har høyeste prioritet.

Odd Einar Dørum (V) [13:40:37]: Bakgrunnen for spørsmålet har en trist side, nemlig at Antirasistisk Senter, Hvite busser og Holocaustsenteret må mane til ettertanke. Den gode siden er at statsråden svarer både med engasjement og med sterk vilje til å gjøre noe. Det synes jeg er svært viktig.

Jeg vil understreke de tiltakene statsråden har vist til. Jeg vil nok be ham vurdere veldig nøye, selv om han nå skal få noen til å gjennomgå hva slags kunnskapsgrunnlag vi har, faktisk å foreta en oppdatert undersøkelse. Jeg tror dessverre han kan ha rett i at kunnskapsgrunnlaget ikke er bedre. Men jeg tror at vi trenger den vekkeren som ligger i en slik gjennomgang, ikke for at statsråden og jeg skal rivalisere om det, men for at vi i fellesskap kan mobilisere

det beste i vårt samfunn, for her er det slik at hver generasjon må kjempe for å bekjempe ondet – om igjen og om igjen. Så jeg vil be statsråden sterkt vurdere, selv om han foretar en kunnskaps gjennomgang, faktisk å se på dette med ny kunnskapsundersøkelse nettopp i lys av at vi skal mobilisere for en ny generasjon og en ny tid.

Statsråd Øystein Djupedal [13:41:43]: La meg starte litt uvanlig og takke Dørum for spørsmålet, for jeg setter pris på at denne saken igjen reises i offentligheten. Dørumts engasjement rundt dette er prisverdig, og vi deler akkurat den samme grunnholdning, at det til enhver tid og særlig på denne dagen er nødvendig at offentligheten gjøres oppmerksom på de uhyrligheter som skjedde på krystallnatten tilbake i 1938. Jeg synes det er en fin anledning til å si fra kunnskapsministeren og fra vår regjering at vi skal gjøre det vi kan, og det som står i vår makt, for at nye generasjoner med ungdommer selvfølgelig skal vite om disse uhyrlighetene, og at vi som nasjon har en plikt til å lære nye generasjoner om dette for å hindre den typen totalitære tenkning som nazismen representerer.

Jeg skal selvfølgelig gå nøye igjennom det materialet som Utdanningsdirektoratet vil forelegge departementet, og hvis det finnes det aller minste vi kan gjøre for å styrke kunnskapen om dette i norske skoler, skal Dørum være forsikret om at det skal vi gjøre. Etter det jeg i dag vet, er det vel ikke grunnlag for å si at norske ungdommers kunnskap har blitt mindre. Men hvis det antydes at det kanskje er situasjonen, skal vi gjøre det vi kan.

Odd Einar Dørum (V) [13:42:55]: Det er slik at vi møter denne saken med felles alvor, og det er dessverre nødvendig.

Jeg skal selv i kveld, for sjette gang, være med på det sjuende arrangementet i Indre Østfold hvor russen ved to videregående skoler i Mysen og Askim, nettopp fordi nynazistene marsjerte i Indre Østfold for noen år siden, hvert år på krystallnattdagen har samlet ca. 400–500 skoleungdommer for å bruke situasjonen, for å ta fram historien, for å lære av den, for å måle det mot samtiden og for å si at det er noen holdninger vi ikke vil ta med oss videre. Selv ser jeg på dette som et svært prisverdig og positivt tiltak som skjer blant ungdom. Det har blitt en liten tradisjon, og det har også blitt en liten tradisjon at jeg deltar. Det er mitt håndslag til en ny generasjon å gjøre det.

Jeg nevner bare dette tiltaket som et eksempel for kunnskapsministeren, og vil takke for hans skikkelige og ordentlige svar. Men jeg vil nok si at jeg tror det kan være pedagogisk klokt å få en ny undersøkelse, rett og slett fordi det gir oss en anledning til på nytt å skjerpe alle de tiltakene som han beskrev på en veldig ordentlig og grundig måte i sitt svar til meg. Jeg tror dessverre at holdningene ikke går i arv. De må vinnes om igjen og om igjen.

Statsråd Øystein Djupedal [13:44:01]: Det siste vil jeg selvfølgelig si meg hjertens enig i. Det er ikke sånn at kampen mot totalitær tenkning vinnes en gang for alltid. En må slåss hver dag overalt der man møter den. I et de-

mokrati er dette selve fundamentet. Det gjelder både i denne sal og utenfor denne sal.

Det viktigste oppfatter jeg som kunnskapen gjennom skolen, gjennom foreldre, gjennom lag og foreninger, og jeg synes det er et prisverdig tiltak som representanten Dørum her henviser til. Det er veldig positivt. Det at han i kraft av å være stortingsrepresentant drar og deltar på dette, er positivt. Det er et holdningsskapende arbeid som selvfølgelig er uendelig verdifullt.

Det viktigste for meg er at denne kunnskapen er i skolen, at skolen tar det alvorlig, og at man bruker tid på dette. Vi har mange markeringer, som jeg allerede har nevnt i mitt svar. Hvis det er nødvendig med mer kunnskap i skolen, oppfatter jeg det som det sentrale for meg som kunnskapsminister.

Så er det selvfølgelig sånn at hvis det viser seg at kunnskapen er for dårlig blant ungdom generelt, og det vil den undersøkelsen direktoratet nå skal foreta for oss, vise, skal vi selvfølgelig gjøre noe. Men jeg må si at det viktigste til syvende og sist ikke er en undersøkelse om kunnskap. Til syvende og sist vil det viktigste være kunnskapen om nazismen og rasismen og de overgrep som skjedde.

S p ø r s m å l 1 9

Björg Tørresdal (KrF) [13:45:39]: Jeg har et spørsmål til kunnskapsministeren.

«Regjeringen har varslet at maksimalprisen i barnehagen skal senkes til 2 250 kr pr. måned fra 1. januar 2006.

Vil Regjeringen opprettholde dagens mulighet til å ta foreldrebetaling utover maksimalpris hvis kvaliteten i barnehagen ellers vil rammes, også etter 1. januar 2006?»

Statsråd Øystein Djupedal [13:45:48]: I Soria Moria-erklæringen sier Regjeringen at vi skal innføre ny maksimalgrense på 2 250 kr pr. måned fra 1. januar 2006 og 1 750 kr pr. måned senest ved utgangen av 2007. Dette vil bety en betydelig reduksjon i foreldrebetalingen og en klar forbedring i forhold til det forslaget til statsbudsjett som Bondevik II-regjeringen la fram, som foreslår økt maksimalgrense på 2 830 kr pr. måned.

Når det gjelder spørsmålet om kriterier for unntak fra maksimalgrensen, vil Regjeringen foreløpig videreføre dagens regelverk.

Björg Tørresdal (KrF) [13:46:25]: Jeg takker statsråden for svaret. I Kristelig Folkeparti er vi opptatt av både å bygge ut nok plasser til alle, få en lavere pris og få en god kvalitet i form av pedagogisk kompetanse og voksentetthet. Hvordan vil statsråden og Regjeringen i fortsettelsen sikre at kvaliteten ikke rammes når man skal bygge ut enda raskere og få ned prisen enda mer? Er ikke kvaliteten det aller viktigste?

Statsråd Øystein Djupedal [13:46:57]: Jeg er selvfølgelig hjertens enig med spørteren i at kvalitet i barnehagen er viktig. Derfor vil vi selvfølgelig ikke sette i verk noe tiltak som kan forringe kvaliteten – tvert imot.

I Soria Moria-erklæringen understrekes det pedagogiske grunnlaget i barnehagen veldig tydelig. Derfor har vi også valgt å flytte barnehagen administrativt over til mitt departement, der den naturlig hører hjemme, som en frivillig start på et langt utdanningsløp.

Vi vet at det går an å bygge ut plasser videre og redusere prisen, samtidig som en opprettholder kvaliteten. Den historien vi har bak oss, der SV og også andre partier her i Stortinget i opposisjon fikk gjennomført en stor barnehagesatsing, delvis mot Regjeringens vilje, viser jo at det er mulig. Kvaliteten i barnehagene er ikke blitt forringet, selv om det har vært den største satsing på barnehager noensinne i norsk historie gjennom de siste tre år. Det er jeg veldig stolt av å ha bidratt til, og jeg er også stolt av at regjeringen som da satt, Bondevik II-regjeringen, fulgte opp Stortingets vedtak.

Björg Tørresdal (KrF) [13:47:55]: Jeg takker statsråden for svaret, og jeg er glad for at han i dag sier at han skal videreføre unntaksbestemmelsen som gir barnehagene mulighet til å kunne ta en høyere foreldrebetaling i helt spesielle tilfeller og i samråd med foreldrene i barnehagen. Det er viktig at strenge kriterier må være oppfylt, for at en skal få denne muligheten. Men kan vi være sikre på at det i fortsettelsen vil være en forståelse i Regjeringen for at barnehager i overgangsperioder kan ha høyere utgifter, høyere kostnader, og at de da kan ha en garanti fra Regjeringen om at det vil bli forstått når en videreutbygger maksprisordningen?

Statsråd Øystein Djupedal [13:48:33]: Den unntaksbestemmelsen som ligger i loven, er at en i helt spesielle tilfeller kan dispensere fra maksprisen. Grunnen til at det skal være i helt spesielle tilfeller, er selvfølgelig at en generell adgang til dette ville gjøre at maksprisen ikke var reell. Vi er innstilt på å videreføre denne inntil videre, men det vil fortløpende være en vurdering i departementet av det. I dag må dette forankres i foreldregruppen, og hvis man er uenig i dette, må det ankes til fylkesmannen. Den prosedyren mener vi er tilfredsstillende, og vi kan ikke i dag si at det finnes noen grunn til å endre bestemmelsen. Men det er klart at en regjering som har barnehager så høyt på dagsordenen som vi har, til enhver tid må vurdere lovverket som barnehager er lagt inn under.

Det jeg kan forsikre representanten Tørresdal om, er at det engasjementet som ikke minst jeg som kunnskapsminister har for barnehager, skal videreføres under en revisering.

S p ø r s m å l 2 0

Bent Høie (H) [13:49:36]: «Jeg viser til Regjeringens politiske plattform, Kapittel 17, Innvandring og integrering. Her foreslås det å etablere ventemottak for dem som har fått endelig avslag, men foreløpig ikke har returnert.

Hva er forskjellen mellom ventemottak, som her foreslås, og det allerede foreslåtte utreisesenteret i Lier?»

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:50:08]: Begrepet ventemottak ble brukt av SVs representanter Heikki Holmås, Geir-Ketil Hansen og Karin Andersen da de i oktober i fjor fremmet et privat forslag om å etablere ventemottak for personer med endelig avslag på asylsøknaden, men som ikke har forlatt landet. Alle de tre nåværende regjeringspartiene støttet dette forslaget. Etter først å ha sagt at det ikke var ønskelig å opprette denne type statlige botilbud, kom regjeringen Bondevik II tilbake med en beslutning om å opprette det de kalte et utreisesenter. For de tre regjeringspartiene er ventemottak et innarbeidet begrep, noe som avspeiles i regjeringserklæringen fra Soria Moria.

Innholdsmessig er det ingen forskjell mellom et utreisesenter og et ventemottak. I begge tilfellene er det snakk om et åpent og frivillig botilbud til personer som til nå har vært omfattet av ordningen med bortfall av botilbud i ordinære asylmottak etter et endelig avslag på asylsøknaden.

Jeg ønsker å videreføre arbeidet med det konkrete prosjektet som den forrige regjeringen påbegynte, altså at det etableres et ventemottak i Buskerud sivilforsvarsleir i Lier kommune, med de økonomiske konsekvensene som ble lagt til grunn for dette. Dette skal være et nøkternt tilbud om kost og losji og informasjon knyttet til retur. Det skal være egne helsetjenester på stedet. For å bekjempe kriminalitet og for at de ansatte på ventemottaket til enhver tid er kjent med hvem som oppholder seg i ventemottaket, legges det opp til adgangs kontroll.

Jeg ønsker at ventemottaket blir etablert snarest mulig. Inntil et ventemottak åpnes, vil Regjeringen la personer som til nå har vært omfattet av bortfallsordningen, bli boende i ordinære asylmottak. Dette innebærer altså at ingen skal kastes ut av mottakene. For å signalisere at det fortsatt forventes at personer med endelig avslag på søknad om asyl skal forlate landet, skal det fortsatt fattes vedtak om bortfall av botilbud i asylmottak. Det skal imidlertid gå klart fram at vedtakene ikke skal iverksettes før ventemottaket er åpnet.

Personer som allerede er kastet ut, eller som har reist fra mottak på bakgrunn av bortfall av mottaksplassen, kan også få et nytt midlertidig botilbud i et asylmottak inntil et ventemottak er etablert. Disse må melde seg for Utlendingsdirektoratet. De som i dag er unntatt fra bortfallsordningen, skal fortsatt få tilbud om plass i ordinære asylmottak. De skal ikke overflyttes til ventemottak. Dette gjelder enslige mindreårige, barnefamilier, personer som samarbeider om frivillig retur, og personer med ulike sykdommer som etter en individuell vurdering fortsatt får bo i ordinære asylmottak.

Bent Høie (H) [13:53:06]: Jeg takker for et godt og utfyllende svar, men må likevel konstatere at når det gjelder begrepet, har altså SV fått gjennomslag for ordet, mens Arbeiderpartiet har fått gjennomslag for innholdet. For det er nemlig slik at et flertall i komiteen i innstillingen til Dokument nr. 8- forslaget fra SV beskrev utreisesenteret, som den daværende kommunalministeren hadde foreslått i brev form til komiteen, mens et flertall

inkludert Arbeiderpartiet og de daværende regjeringspartiene helt klart gav uttrykk for at de ikke ønsket et utreisesenter med de nye juridiske rettighetene som SV foreslo at de som bodde her, skulle få. Så jeg vil be statsråden bekrefte at dette forslaget er innholdsmessig likt det som den forrige regjeringen har foreslått, mens begrepet er SVs.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:54:03]: Det jeg kan bekrefte, er at det ventemottaket som vi er i ferd med å få etablert i Lier, har det innholdet Regjeringen ønsker at det skal ha.

Det som er situasjonen der, er at vi i Regjeringen har vurdert spørsmålet om hvorvidt vi skal la proposisjonen fra den forrige regjeringen om etablering av utreisesenter ligge videre i Stortinget. Det har vi valgt å gjøre. Det betyr altså at Regjeringen er enig i innholdet, men slik som jeg har forstått regjeringspartienes representanter, vil man i tråd med regjeringserklæringen, Soria Moria-erklæringen, i behandlingen i Stortinget omgjøre navnet til et ventemottak.

Bent Høie (H) [13:54:51]: Det mest overraskende i svaret var imidlertid at statsråden her gav uttrykk for at de personene som oppholder seg ulovlig i Norge, og som selv aktivt har motarbeidet utreise, skal bli ønsket velkommen tilbake igjen i asylmottakene. Da vil jeg spørre statsråden om han vil igangsette tiltak – når disse melder seg til UDI, som han skisserte i sitt svar – for å få disse til frivillig å bli med på å arbeide for en hjemreise. For det er jo ikke slik at disse er ureturnerbare. De er ureturnerbare fordi de selv motarbeider retur, mens de som er reelt ureturnerbare, allerede har et tilbud om å bo i asylmottak. Det har aldri vært noen diskusjon om det.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:55:41]: At svaret er spesielt overraskende, har jeg vanskelig for å forstå, for det lå jo også i den forrige regjeringens holdning, som jeg forstod at Bent Høie var svært godt fornøyd med, at de personene som vi ikke var i stand til å få ut av landet fordi de ikke samarbeidet, skulle ikke bare skape problemer for kommunene. De skulle tilbys et statlig opplegg kalt et utreisesenter. Det mener jeg er nøyaktig logikken bak det jeg har sagt, at inntil dette utreisesenteret er på plass, må vi allikevel ta hensyn til kommunenes situasjon. Det er begrunnelsen for å etablere utreisesenteret, og da er den logiske konsekvens av det at de som fram til nå er bortvist, må få lov til å være på et mottak inntil utreisesenteret/ventemottaket står klart, slik at man på den måten tar hensyn til kommunenes situasjon.

S p ø r s m å l 2 1

Fra representanten Jan Arild Ellingsen til justisministeren:

«Ifølge underdirektør Sissel Kofoed i Justisdepartementet skal man ha hatt en praksis tidlig på 90-tallet om bruk av benådning for å få redusert soningskøen.

Mener statsråden at en slik praksis var akseptabel, og vil statsråden forsikre Stortinget om at en slik praksis ikke gjeninnføres?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 22 er besvart tidligere.

S p ø r s m å l 2 3

Sonja Irene Sjøli (H) [13:57:05]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«En undersøkelse publisert i Tidsskrift for Den norske lægeforening 3. november 2005 viser at det er store kjønnsforskjeller når det gjelder behandling av hjertelidelser i Norge, og at kvinner får dårligere behandling enn menn.

Hva vil statsråden foreta seg for å få slutt på denne diskrimineringen?»

Statsråd Sylvia Brustad [13:57:31]: Jeg vil med en gang fastslå at slike forskjeller skal vi ikke ha.

De regionale helseforetakene har ansvar for å tilby likeverdige tjenester til regionens befolkning. Helse- og omsorgsdepartementet har i bestillerdokumentet til helseforetakene for inneværende år slått fast at det forutsettes likeverdig behandling av kvinner og menn for samme typer plager. Spesielle utfordringer knyttet til kvinners eller menns helse må møtes med tilstrekkelig kunnskap og med ressurser. Det er ikke akseptabelt at kvinner og menn med samme type hjertelidelse får ulikt tilbud om utredning og behandling. Regjeringen vil følge opp Helse- og omsorgsdepartementets kvinnehelsestrategi hvor kunnskapsøkning og bedret pasientbehandling er viktige elementer. Regjeringens tiltredelseserklæring fastslår at det skal igangsettes et landsomfattende program for forskning på kvinnehelse. Dette er viktig.

Jeg er glad for at forskning i helseforetakene bringer fram opplysninger som er viktige for å bedre helsetilbudet til befolkningen. Kjønn- og likestillingsperspektivet er helt nødvendig for å nå målet om et best mulig behandlingstilbud til alle. De regionale helseforetakene må derfor ta konsekvensen av ny forskning i medisinsk praksis, og jeg har forsikret meg om at de følger opp dette, også de siste opplysningene.

Generelt sett kan man si at forskjellene i sykdomsmønstret mellom kjønnene utjevnes. Kvinner utgjør nå en større andel av pasientene med hjerteinfarkt. Dette har antakelig sammenheng med at livsstilen endrer seg. Det kan derfor ta litt tid før innarbeidede oppfatninger om kjønnsforskjeller endres, både i lærebøker, i undervisning og i tilnærming til pasientene. Men jeg gjentar at det skal ikke være forskjellsbehandling av kvinner og menn, og jeg kommer personlig til å følge dette veldig nøye.

Helse- og omsorgsdepartementet har kvinnehelse som et eget satsingsområde, og en strategiplan for kvinners helse ble presentert i St.meld. nr. 16 for 2002–2003, som het «Resept for et sunnere Norge». Kvinnehelsestrategien skal sørge for økt forskning og bedre medisinsk behand-

ling. Derfor skal kjønnsperspektivet være sentralt i helse-tjenesten, både i forhold til forskning, politikkutforming, forebyggingsstrategier og helsetjenester.

Oppfølgingen av dette er konsentrert om to områder spesielt. Det ene er å inkludere et kjønnsperspektiv i all virksomhet hvor dette er relevant. Det andre er å fokusere spesielt på medisinsk behandling og helsetjenestenes tilbud til kvinner. Dette er ivare tatt gjennom de signaler som er gitt til de regionale helseforetakene og til Norges Forskningsråd og nedfelt i rådets nye programplaner. Norges Forskningsråd har utarbeidet en statusrapport for forskning – foretatt gjennom rådets virksomhet – på kvinners helse, hvor det pekes på behov for ytterligere forskning på en rekke områder. Dette skal vi også følge opp.

Sonja Irene Sjøli (H) [14:00:32]: Jeg vil takke statsråden for et godt svar. Jeg har tillit til at helse- og omsorgsministeren følger opp dette – den medisinske forskjellsbehandlingen som har kommet fram i denne undersøkelsen, er svært alvorlig. Det viser at det er en systematisk underbehandling av kvinner med hjerteinfarkt. Det er vel grunn til å tro at det også omfatter andre deler av helsetjenesten, og det er uakseptabelt.

Jeg er glad for at den nye regjeringen vil følge opp satsingen på forskning på kvinnehelse, slik Stortinget flere ganger har vært inne på, og som Samarbeidsregjeringen også la grunnlaget for. Men jeg har lyst til å spørre statsråden om hun i sitt styringsdokument til de regionale helseforetakene kan gjenta og presisere det ansvar som helseforetakene og fagfolk har for å følge opp en likeverdig behandling. Dette handler tydeligvis om holdninger. Vil statsråden ta et initiativ overfor fagmiljøet for å bidra til å endre holdningene?

Statsråd Sylvia Brustad [14:01:38]: Svaret på det er et klart ja. Jeg kommer til å bruke alle de kanaler jeg har, og sørge for å gi helt klare signaler om at kvinner og menn skal behandles likt i helsevesenet vårt. Det gjelder på alle områder, selvfølgelig også i forhold til det som har kommet fram de siste dagene. For det er alvorlig når det kommer fram at kvinner får dårligere medisiner og dårligere behandling fordi de er kvinner. Da er jeg enig med repre-

sentanten Sjøli i at dette også må handle om holdninger. Derfor er holdningsskapende arbeid dessverre helt nødvendig.

Jeg tror også en må se på utdanningsbiten. Da må en få inn både det med holdninger og arbeidet rundt det, og det at flere må skjønne at symptomene kanskje kan være ulike for kvinner og menn. Det er snakk om forskjellige kropper, og det kan også være ulike symptomer på like sykdommer. Så her kommer mitt departement – og jeg personlig – til å gjøre det vi kan for å følge opp og hindre at det skal være ulikheter mellom kvinner og menn.

Sonja Irene Sjøli (H) [14:02:37]: Jeg er fornøyd med det svaret som jeg har fått fra helse- og omsorgsministeren, og jeg har som sagt tillit til at dette blir fulgt opp. Dette er jo, som jeg sa, et spørsmål som Stortinget også har vært opptatt av i mange, mange år.

Jeg kunne ønske at statsråden kunne sørge for at Stortinget på en egnet måte får en total gjennomgang av de tiltak som er satt i verk, og som vil bli satt i verk, for å bedre kvinnehelse og behandling. Det er et stort engasjement her i huset når det gjelder disse spørsmålene, og jeg håper som sagt at statsråden kan orientere Stortinget i en egen sak, eller hvordan hun velger å gjøre det, f.eks. i løpet av neste år.

Statsråd Sylvia Brustad [14:03:26]: Jeg er klar over at Stortinget har hatt, og har, et stort engasjement også i denne saken, og jeg kan gjerne orientere Stortinget mer konkret om hva vi gjør, og hva vi har tenkt å gjøre, på dette viktige området. Det vil jeg gjerne komme tilbake til.

Presidenten: Sak nr. 4 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 5

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.05.
